

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

KEREM İLE ASLI

Hazırlayan Muharrem Kaya

Kerem ile Aslı

© 2014, İnkılâp Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret AŞ

Yayıncı ve Matbaa Sertifika No: 10614

Bu kitabın her türlü yayın hakları Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince İnkılâp Kitabevi'ne aittir. Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında, yayıncının izni alınmaksızın, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz, yayımlanamaz ve dağıtılamaz.

Editör Ahmet Bozkurt
Yayıma hazırlayan Sena Akpınar
Kapak tasarım Zühal Üçüncü
Sayfa tasarım Mebruke Bayram

ISBN: 978-975-10-3259-1

14 15 16 17 8 7 6 5 4 3 2
İstanbul, 2014

Baskı ve Cilt
İnkılâp Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret AŞ
Çobançeşme Mah. Sanayi Cad. Altay Sk. No. 8
34196 Yenibosna – İstanbul
Tel : (0212) 496 11 11 (Pbx)

 İnkılâp Kitabevi Yayın Sanayi ve Ticaret AŞ
Çobançeşme Mah. Sanayi Cad. Altay Sk. No. 8
34196 Yenibosna – İstanbul
Tel : (0212) 496 11 11 (Pbx)
Faks : (0212) 496 11 12
posta@inkilap.com
www.inkilap.com

KEREM İLE ASLI

Hazırlayan
Muharrem Kaya

Muharrem Kaya

1969'da Sivas'ın Yıldızeli ilçesinde doğdu. 1987'de Pendik Lisesi'ni bitirdi. 1991'de Mimar Sinan Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde lisans, 1994'te Marmara Üniversitesi, Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı'nda "Ömer Seyfettin'in Eserlerinde Halk Kültürü Unsurları" tezi ile yüksek lisans, 1999'da yine aynı yerde "Romanlarımızda Türk Destanlarının Devamı" adlı tezi ile doktora eğitimini tamamladı. Doktora tezi *Türk Romanında Destan Etkisi* adıyla 2004'te yayımlandı. 2007 yılında Türk halk bilimi doçenti oldu. 1993 yılında araştırma görevlisi olarak göreve başladığı Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı bölümünde halen öğretim üyesi olarak Türk halk edebiyatı, halk bilimi, Türk mitolojisi dersleri vermektedir. Türk halk edebiyatı ve yeni Türk edebiyatıyla ilgili yayımlanmış kitapları, makaleleri vardır.

Bu kitap, Türk halk edebiyatının en önemli türlerinden halk hikâyesinin en önemli eserlerinden biri olan *Kerem ile Aslı* hikâyesini içermektedir. Öğrencilere yardımcı olmak amacıyla hazırlanan bu çalışmada, halk hikâyeciliği geleneğinin temel özelliklerini yansıtabilmek ve anlaşılır olmak gözetilmiştir.

Bu eserde, *Kerem ile Aslı*'nın basma nüshası olan İkbal Kitaphanesi baskısı esas alınmakla birlikte, Azeri ve Türkmen varyantlarından da bazı unsurlar metne dahil edilmiştir. Bunu yapmaktaki amaç, hikâyenin temel özelliklerini toplu bir şekilde, bir metinde yansıtabilmektir. Bazı varyantlarda görülen, *Kerem ile Aslı*'yı öldükten sonra diriltmek gibi eklemeler ise yapılmamış, yaygın olan şekli tercih edilmiştir. Bu kitap bu haliyle, bilimsel kurallar gözetilerek hazırlanmış tenkitli metin yayını değildir. Şükrü Elçin, Ali Duymaz, İsa Öztürk, Ferhat Aslan gibi bilimadamları bu çerçevede yayınlar yapmışlardır.

Bu çalışmada, basma nüshadaki metinde anlatım bozuklukları oluşturan bazı cümleler, özne yüklem uyumsuzlukları da düzeltilmiştir. Ayrıca anlaşılmayan, günümüzde yaygın olarak kullanılmayan bazı kelimeler, günümüzde kullanılanlarıyla değiştirilmiştir.

Şunu da belirtmemiz gerekir ki elinizdeki kitap *Kerem ile Aslı* hikâyesinin yeniden yazılmış bir metni değildir. Orhan Seyfi Orhon, Eflatun Cem Güney, Fakir Baykurt, Mustafa Necati Karaer, Ceyhun Atuf Kansu, Ahmet Özdemir gibi şair ve ya-

zarların kaleminden çıkan metinler başlı başına bir sanat işlemesi gibidir. Mesela Eflatun Cem Güney bir âşıktan dinlediği hikâyeyi, öyle bir üslupla kaleme almıştır ki, artık bu hikâyeye onun ürettiği bir eser halini almıştır. Yalnız burada şunu da vurgulamalıyız ki bir halk şairi, hikâyeci âşık, onun gibi süslü bir dil kullansa, hikâyeyi anlattığı kahvehanede herhalde hiç dinleyici bulamazdı. Çünkü adı geçen yazarlar hikâyeyi yazılı kültür metni haline dönüştürmüşlerdir. Âşık bu kadar süslü bir dille hikâyeyi anlatmaz, zira hikâyeye, olay örgüsündeki merak unsuru nedeniyle sürükleyicilik özelliği taşıyorsa dinlenir. *Dede Korkut Kitabı*’nda “at ayağı yürük, ozan dili çevik olur” diye bir tabir vardır. Halk anlatıcılarının, dinleyicinin merakını çekerek, hızlı bir şekilde hikâyeyi anlatması gerektiğini belirten bir ibaredir bu. Zira hikâyeye, olay örgüsündeki sürükleyicilik sebebiyle ilgi görür.

Bir de şunu eklemeliyiz: Bu hikâyeler, okunduğu andaki gibi soğuk metinler değildir, aslında son derece canlı, duyguları coşturucu bir niteliğe sahiptir; bunu sağlayan da müziktir, anlatıcının teatral yeteneğidir. Aslında bizler bu canlı sanatın, kabuk kısmıyla karşı karşıyayız. Sadece kuru metni okuyoruz. Onun asıl gücü, bir âşığın icra anındaki etkileyciliğindedir. O yüzden hikâyenin sonunu bile bile, insanlar yüzyıllar boyunca bu hikâyeleri dinlemişlerdir. Umarız, bu hikâyelerin canlı performanslarının yer aldığı çekimler de yayınlanır.

Hikâyeyi okurken dikkati çeken yönlerden biri de, kahramanın yolculuğu sırasında karşılaştığı unsurlarla ilgili sürekli türkü söylemesidir. Hikâyedeki olay örgüsü adeta türküler için oluşturulmuş gibidir. Bu yönüyle, bir dönem Yeşilçam sinemasında yaygın olan, bir ses sanatçısının yeni albümündeki parçaları içeren konulu filmlere benzemektedir. Bunun sebebi-

ni halk hikâyeciliği geleneğiyle açıklamamız gerekir. Zira bu hikâyeler günlerce anlatılıyordu ve müzik unsuru kullanılarak icra ediliyordu. Hikâyeyi günlere yayarak anlatmak için hikâye kahramanının yolculuğu uzatılmıştır. Müziğin duyguları coşturucu etkisi sebebiyle icra sırasında âşık çokça türkü söylemiştir. Metinde şiirin fazlaca yer almasının nedeni budur.

Bu çalışma, halk hikâyeciliğimizin en önemli eserlerinden birini öğrencilere, halk arasında bu konulara meraklı kimselere tanıtabilirse, sevdirebilirse ne mutlu bize...

Doç. Dr. Muharrem Kaya

Kerem ile Aslı Hakkında

Hikâyenin özelliklerine geçmeden önce halk anlatılarıyla ilgili bazı bilgileri vermek, konunun daha iyi anlaşılmasına yardımcı olacaktır.

Halk Edebiyatında Anlatıma Dayalı Türler

Hikâye anlatmak ve dinlemek, insanın psikolojik ihtiyaçlarından biridir. Bunun bir ihtiyaç olmasının sebebi, insanın engellenmiş arzularının, yaşadığı çatışmaların hikâye aracılığıyla ortaya dökülmesidir. Böylelikle hem hikâye anlatan, hem de dinleyenler ruhsal arınma (katharsis) yaşamaktadırlar. Hikâyedeki şahıslarla kurulan özdeşleşme, onların yaşadıkları, hissettikleri aracılığıyla anlatanın ve dinleyenin savunma mekanizmaları tarafından baskı altına alınmış ruhsal itkileri ortaya çıkartıp bu duygularla yüzleşmeyi, ruhsal arınmayı sağlamaktadır.

Yaban toplumlarda kutsal bir mitolojik anlatıyı topluluğa nakleden büyücü-hekim işlevini üstlenmiş olan şahıslar da aynı şeyi yapmaktadır. Zaten mitolojik anlatılar da o toplumun yaşayışıyla, doğal olgularla ilgili düşüncelerinin kutsal hikâyeleridir. Doğayla mücadele ederek var olmaya çalışan gerek avcı-toplayıcı, gerekse tarım toplumlarının mitolojileri de bir tür toplumsal bilinç aktarımı ve toplumsal arınma işlevi üstlenmiştir.

Özellikle büyücü-hekimlerin yaptığı, hasta birinin içindeki hastalığı oluşturan kötü ruhu çıkartma amaçlı teatral büyü gösterileri, tamamen toplu bir arınma sağlamaktadır. Hem hasta, hem büyücü-hekim, hem de topluluk, bu büyü işlemleri sırasında anlatılan kutsal hikâyelerle iyiliğin, bereketin, kutsallığın merkezine ulaşarak bütün olumsuzluklardan arınmaya çalışmaktadırlar. Aslında ayinlerin sağladığı da bir bakıma budur.

Yazıya geçmemiş olan yaban toplumların hem zihinsel kodları hem de tarihleri yine halk anlatılarında yer alır. Özellikle destan türünün böyle bir işlevi vardır. Toplumu tehdit eden bir dış düşmana karşı verilen var olma savaşı, sözlü kültürün kalıpları içinde, kuşaklar boyunca tekrarlanarak bir anlamda o toplumun sözlü tarihi olur. Fakat bu anlatılanlar, sözlü kültürün estetik kalıpları içinde şekillenir. Yazının yaygınlaşmadığı toplumlarda bu anlatıların tekrarlanması, toplumsal bilinci sağlamak gibi bir eğitim işlevini üstlenir. O toplumların hikâye anlatıcılarının hafızasında yer alan bu anlatıların kolay hatırlanabilmesi için gerek olay örgüsünde gerekse üslupta bazı kalıplar oluşur. Hatta şiirde kafiye'nin kullanılmasının bile pratikte sağladığı yarar, kolay hatırlamaktır.

Halk hikâyeleri de sözlü kültürün bir ürünü olduğu için benzer kalıplar bu türde de görülür. Olay örgüsünde, şahısların tasvirinde, anlatı kahramanlarının duygularının, toplumsal değer yargılarının ifade edilmesinde belirli kalıplara başvurulur. Bunlar hem kolay hatırlamayı hem de tecrübeli dinleyicilerin anlatıcıyı kontrol etmesini sağlar. Zaten anlatıcıların mahareti, yeni bir hikâye oluşturmak kadar daha önce anlatılan hikâyeleri nasıl daha iyi anlattığı noktasında belirir.

Halk hikâyelerinin konuları genelde toplumsal sınıf, din, mezhep, etnik olarak farklı iki gencin birbirine âşık olması,

bu farklılık sebebiyle ayrı düşmeleri, bir araya gelmek için yaşadıkları maceralar ve evlilik veya ölümle biten sonları üzerine kuruludur. Destanda dış güçle savaş başat unsurken halk hikâyesinde toplumsal farklılıklardan doğan ayrılık ana çatışma unsurunu oluşturur. Bu noktada halk hikâyelerine göre çok kısa olan masallarla birleşen bir nokta vardır: O da yine toplumsal farklılıklardan dolayı yaşanan çatışma ve kurtuluş reçeteleri. Her iki türde de bireysel kurtuluş yolları gösterilir. Masal kahramanı zekâsı, kurnazlığı, uygun kişilere söylenecek uygun sözler ve büyülu nesneler ile eksikliği giderir, prensesi kurtarır ve onunla evlenir. Halk hikâyesi kahramanı da benzer bir çabanın içindedir, amaç sevdiği kızın nerede olduğunu bulmak ve onunla evlenmek. Onlara bu ayrılığı yaşatan düşüncelerle, toplumsal yapıyla hesaplaşma görülmez. Her iki türde de toplumsal bir kurtuluş yoktur, bireysel çıkış yolları vardır.

Meddah hikâyelerinde, realist halk hikâyeleri adı verilen anlatılarda ise bu durum daha gerçekçi bir anlatı dünyası içinde gerçekleştirilir. Bir mirasyedi gencin, kötü kadınların eline düşmesi, batakhanelere dadanması, daha sonra onun bir aile büyüğü tarafından bu hayattan kurtarılması üzerine kurulu bu anlatılar adeta bir tür erginleme sınavları gibidir. Toplumsal hayatı öğrenmeye başlayan genç, hatalar da yapsa toplumsal değer yargılarının temsilcisi bir aile büyüğü erkek tarafından doğru yola ulaştırılır. Bu anlatıların bazılarında İstanbul hayatı o kadar gerçekçidir ki bu gerçekçilik, sadece anlatı kahramanlarının ağız taklitlerini yaparak eğlence unsuru haline de dönüşür. Bu çerçevede tiyatro unsurları sözlü edebiyatın önüne geçer.

Halk anlatıları sadece bu türlerle sınırlı değildir. Hatta ara türler de vardır. Konumuz bir halk hikâyesi olduğu için bundan

sonraki bölümde halk hikâyelerinin özellikleri üzerinde durulacaktır.

Halk Hikâyesinin Konu Kaynakları

Sözlü kültürün en önemli anlatı türlerinden olan halk hikâyelerinin ana konusu iki insan arasındaki aşk olmakla birlikte, kahramanlık ve hem kahramanlık hem de aşk olanları da vardır. *Âşık Efgan Hikâyesi İnceleme Metin* adlı çalışmasında M. Öcal Oğuz, realist halk hikâyeleri dışında kalan Türk halk hikâyelerinin konu kaynaklarını şöyle sınıflandırır:

Bir âşık şairin biyografisi.

Bir âşık şairin şiirlerinin bir musannif (hikâye düzenleyen) tarafından hikâyeleştirilmesi.

Destanların hikâyeleştirilmesi.

Yaşanmış bir olayın hikâye şeklinde tasnif edilmesi (oluşturulması).

Eski astral tasavvurların folklorlaşarak hikâyeye konu teşkil etmesi.

Masal, efsane, menkabe, fıkra gibi küçük hacimli anlatım türlerinin hikâye tasnifine ilham vermesi.

Yabancı kültürlerde (Arap, Fars, Hint vb.) teşekkül eden konuların halk hikâyesi şekline dönüştürülmesi.¹

Halk Hikâyelerinin Oluşumu

Pertev Naili Boratav, hikâyelerin şu şekilde oluşturulduğunu tespit etmiştir:

Bir gerçek olay veya hazır hikâye konusunun seçilmesi.

1 Mehmet Aça, A. Müge Ercan, "Anonim Halk Edebiyatı", *Türk Halk Edebiyatı El Kitabı*, Grafikler Yayınları, Ankara, 2004, s. 139-140.

Bu hikâye veya olayın türkü isteyen yerlerinin belirlenmesi ve buralara uygun türkülerin yapılması.

Hikâyenin, aralarına türküler konmak suretiyle anlatılması.²

Bir âşık, halk hikâyelerini bu şekilde oluşturmaktadır. Hikâyede kullandığı şiirler kendisinin olduğu gibi başka bir âşığın şiirleri de olabilir. Aslolan, bu şiirlerin etkileyici bir müzik ve edayla dinleyiciye sunulmasıdır. Zaten sonu bilinen hikâyelerin tekrar tekrar dinlenmesinin sebebi hikâyecinin bunu anlatmadaki ustalığı, müziğiyle, söyleyiş tarzıyla insanları duygulandırmasıdır.

Bu sebeple, halkbilimciler tarafından her icra (sunum) ayrı bir sanatsal üretim olarak kabul edilmektedir. Hatta bir âşığın farklı zamanlarda farklı yerlerde yaptığı icralar da ayrı bir sanatsal üretim olarak görülür. Sadece farklı bölgelerde farklı âşıklar tarafından bir hikâyenin değişik anlatılışları değil, bir âşığın her bir değişik icrası bile ayrı varyantlar oluşturur. Bu yüzden en hakiki, asıl, öz hikâye budur demek anlamsızdır. Böyle bir bakış açısı, yazılı kültür mantığıyla sözlü kültüre bakmak demektir. Sözlü kültürde her anlatılıшта varyantlar oluşabilir.

Halk Hikâyelerinin Varyantları

Pertev Naili Boratav, varyantların oluşmasını şu sebeplere bağlar:

Hikâyelerin bazı yerleri unutulunca, âşıklar uygun gördükleri malzemeyle hikâyeyi onarırlar.

Mezhep ve memleket farklılıkları, eserde köklü değişiklikler de yapabilir.

2 Pertev Naili Boratav, *Halk Hikâyeleri ve Halk Hikâyeciliği*, yay. hzl. Sabri Koz, Tarih Vakfı Yay., İstanbul, 2002, s. 113.

Anlatıcı hikâyeyi zenginleştirmek, süslemek için bilinçli değişiklikler yapar.

Türküler yer değiştirir.³

Varyantların oluşmasının sebeplerine şunlar da eklenebilir: Temanın, motifin sırası, yeri değişir, kahramanın adı değişir. Başka hikâyelerden ekleme yapılır.⁴

Bu şekilde oluşturulan halk hikâyelerinin konularında kalıplaşma da sözlü kültürün kuralı olarak karşımıza çıkar. Çünkü kalıplaşma aracılığıyla anlatıcı daha rahat hatırlar. Ayrıca dinleyici anlatıyı ve anlatıcıyı daha rahat kontrol eder. Zaten kalıplaşma, popüler kültürde de bir tür standartlaşma olarak görülmektedir. Bu da dinleyici, seyirci, kısaca müşteri garantisi sağlamaktadır. Popüler kültür mantığıyla yaklaşırsak tüketiciler de bildikleri mala yatırım yapmaktadırlar.

Halk Hikâyelerinin Konu Kalıbı

Nerin Köse, Lord Raglan'ın Batı mitolojisi ve destanlarındaki kahramanın biyografik kalıbından ilham alarak 209 Türk halk hikâyesindeki kahramanın biyografisiyle ilgili şu şekilde bir kalıbı önerir:

1. Kahraman genellikle soylu bir ailenin hükümdar, vezir, bey, ağa, tüccar vb. oğlu ya da kızıdır.
2. Kahramanın anne rahmine düşüşü olağanüstü şekillerde ve uzun bir arayıştan sonra gerçekleşir.
3. Kahramanın çocukluğu, özellikle eğitimi ile ilgili bilgi verilir.
4. Kahraman herhangi bir sebepten (anne, baba veya üvey an-

³ Boratav, age., s. 122-131.

⁴ Metin Karadağ, *Türk Halk Edebiyatı Anlatı Türleri*, Karşı Yay., 1. bs., Ank., 1995, s. 176.

nesi tarafından öldürölmek istenmesi, herhangi biri tarafından verilen görevi yerine getirme, sevgilisini arama, sürgün vb.) bulunduğu yerden ayrılmak zorunda kalır.

5. Kahraman uzakta olduğu süre içinde:

5.1. Bir müddet hükümdarlık yapar.

5.2. Bir ya da daha fazla sayıda kızla evlenir.

5.3. Bir meslek edinir ya da kendi mesleğini icra eder.

5.4. Bir dev, hükümdar, canavar ve benzerine karşı zafer kazanır.

5.5. Evinden, memleketinden ayrılmasına zemin hazırlayan problemini genellikle halleder.

5.6. Kahraman evinden uzakta ölür.

6. Kahraman bulunduđu yere geri döner.

7. Kendisine ve sevgilisine kötölük yapanlar, başkası ya da kendisi tarafından cezalandırılır veya mağlup edilir.

8. Sevgiliyle evlenir.

9. Tahta geçer.⁵

Kerem ile Aslı Hikâyesinin Olay Örgüsü Kalıbı

Kerem ile Aslı hikâyesinin varyantlarının ortak yapı şemasını çıkartan Ali Duymaz, bunu şu maddeler halinde sıralar:

1. Kahramanların ailelerinin tanıtımı.

2. Kahramanların doğumu ve eğitimi.

3. Kahramanların âşık olmaları ve şiir söylemeye başlamaları.

4. Sevgilinin istenmesi ve nişanlanma.

5. Sevgililerin evlenmesinin engellenmesi.

6. Kerem'in gurbete çıkışı ve Aslı'yı takibi.

5 Nerin Köse, "Raglan'ın 'Geleneksel Kahraman Kalıbı' ve Türk Halk Hikâyeleri", *Millî Folklor*, sayı: 45, Bahar 2000, s. 38.

7. İlk buluşma.
8. Kerem'in Aslı'yı ikinci takibi.
9. İkinci buluşma.
10. Kerem'in Aslı'yı üçüncü takibi.
11. Üçüncü buluşma ve sonuç.
12. Yeniden dirilme.⁶

Kerem ile Alı Hikâyesinin Konu Kaynağı ve Teşekkül Şekli

Ali Duymaz, hikâyenin konu kaynağı ve teşekkül şekliyle ilgili düşünceleri şu şekilde özetlemiştir:

1. Bir âşığın hayatı etrafında teşekkül etmiştir, yani otobiyografik bir hikâyedir.⁷

Âşık Kerem veya Kerem Dede adlı bir âşığın yaşadığı, sözlü gelenekte anlatılır. İlhan Başgöz'e göre, çeşitli rivayetler, coğrafi izler ve yaşadıkları kesin olarak bilinen âşıkların hikâyelerinin özellikleri biyografik bir hikâye olduğunu düşündürür.

2. Hikâye bir şairin şiirleri üzerine kurulmuştur.⁸

Bu şiirler, oluşturulan bir hikâyeye yerleştirilmiş ve bilinen hikâye ortaya çıkmıştır.

Cahit Öztelli bu hikâyeyi, Âşık Ömer'in çağdaşı olan, Salim tezkiresinde adı geçen ve Salahî Kapudan adlı, divan ve halk şiirine yakın bir şairin yazdığını ileri sürer. Şükrü Elçin, onun bilinen hikâyeyi "onaran" ve ortaya hikâyenin İstanbul Nüshası'nı çıkartan bir şair olduğunu söyler.

6 Ali Duymaz, *Kerem ile Aslı Hikâyesi Üzerinde Mukayeseli Bir Araştırma*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2001, s. 74-75.

7 Duymaz, age., s. 191.

8 Duymaz, age., s. 193.

Mollov ise bu hikâyenin Osmanlı-Türk edebiyatı ürünü olduğunu, 17. yüzyılda yaşamış Karacaoğlan tarafından tasnif edildiğini (oluşturulduğunu) iddia eder. Bunun delilini de Karacaoğlan'ın şiirleriyle bu hikâyenin şiirlerinin benzeşmesi olarak gösterir.

T. Halisbeyli bunu eleştirir, benzerliği ortak konu, biçim ve nazire geleneğiyle açıklar.

3. Mitolojik kaynaklı bir hikâyedir.⁹

Ziya Gökalp, *Dokuz Oğuz Menkabeti*'yle benzerlikler bulur. Yolug Tigin'in oğlu Gali Tigin'in Çin Fağfuru'nun kızıyla evlenişini Kerem ile Aslı'nın evlenişine benzetir. Hikâyede Kerem yanar, menkabede Kutlu Dağ yanar. Menkabede fındık ağacından müzik sesi gelir; kamların müzikle büyü yapmaları gibi Âşık Kerem'in de büyüleri bir sazı vardır. İki eserde de kızın babası olan bir "kâfir" tarafından yapılmış melanetler vardır. Ziya Gökalp bu menkabeyi hikâyenin kaynağı olarak görür.

Helil Yusufov tipler ve isimlerden hareketle hikâyeyi mitolojiye bağlar:

Aslı'nın babası Kara Vezir veya Kara Melik: Karanlık Tanrısı Kara Han'dır.

Kerem'in babası Ziyad Han, ziya, ışık kavramından hareketle Aydınlık Tanrısı'dır.

Aslı: Karanlıkların koynunda gezen aydır.

Kerem: Güneşin temsilcisi Gün Han'dır.

Tagı Halisbeyli bu yorumu fazla teorik bulur. Din farkı motive dikkati çeker. Ayrıca Ziyad Han, tarihteki Ziyadoğulları'yla ilgilidir.

M. Tehmasıb hikâyedeki bazı kültürlere dikkat çekerek, bunları hikâyenin eskiliğine delil gösterir. Kerem, Aslı'yı "kurt"tan, "su"dan sorar. Feleklerin gök rengi giydiğini metinden alıntılayarak Gök renginin matem sembolü olmasına işaret eder. Başka arkaik söz ve inanışları da örnek verir.

4. Eski bir konu alınarak işlenmiştir.

a) *Binbirgece Masalları*'ndan alınan bir konu işlenmiştir.¹⁰

Boratav, *İkinci Kalender'in Hikâyesi* ile bu hikâye arasındaki benzerlikleri inceler. Aslı'nın, amcası Manuk tarafından kaçırılarak yerine maymun konmasıyla, masaldaki İfrit'in maymuna çevirme büyüğü arasında benzerlik vardır.

İkinci benzerlik yanma motifidir. Ayrıca tıbbî açıdan kendiliğinden yanma mümkündür. Hıristiyan kız, Müslüman genç aşkı, *Hüsni Meryem Masalı*'nda da vardır.

b) Efsane, rivayet veya folklordan alınan bir konu işlenmiştir.¹¹

Amangül Durdıyeva, XIV-XV. yüzyıllarda İran, Azerbaycan, Ermenistan, Karabağ, Diyarbakır, Irak gibi yerlerde yaşayan Akkoyunlu veya Karakoyunlu Türkmenlerinin folklorundan kaynaklandığını ileri sürer. Ziya Gökalp de aynı görüştedir. M. H. Tehmasıb, hikâyenin Azeri ve Ermeni folklorunda eskiden beri var olduğunu, konunun efsaneden rivayete, rivayetten de halk hikâyesi formuna dönüştüğünü iddia eder.

Benzer bir din ayrılığı motifi, Ermeni folklorunda da yaygındır.

M. H. Tehmasıb, bu hikâyeyi, *Leyla ile Mecnun*, *Kozıkkörpeş ve Bayansulu* hikâyeleriyle de benzer görür.

¹⁰ Duymaz, age., s. 196.

¹¹ Duymaz, age., s. 197-198.

Kerem ile Aslı Hikâyesinin Teşekkül Ettiği Yer ve Tarih

Teşekkül sahası Azerbaycan, Türkmen yurtları (Akkoyun ve Karakoyun devletlerinin hüküm sürdüğü yerler), Doğu Anadolu'dur.

Hikâyede Osmanlı, Acem, Azerbaycan, Ermeni vilayetleri, Gürcistan gibi ülkeler, İsfahan, Gence Ahlat, Halep, Tebriz, Erzurum, Kayseri gibi şehir adları geçer. Evliya Çelebi'nin 1656'daki İstanbul-Bağdat yolculuğunun menzilleriyle de benzer. Bina, kahve, hamam, kilise de mekân olur.¹²

Pertev Naili Boratav, hikâyenin 17. yüzyılda teşekkül ettiğini söyler. Âşık Battal, Âşık Müdâmi de Koroğlu, Tahir Mirza, Ercişli Emrah ve Kerem'i aynı dönemde gösterirler. Fuat Köprülü, Nihat Sami Banarlı, Saadettin Nüzhet Ergun, Vehbi Cem Aşkun da 17. yüzyıl üzerinde durur.¹³

Şükrü Elçin, şiirler ve rivayetlerden hareketle 16. yüzyılda Kerem'in yaşadığını, hikâyenin de bu yüzyılın ilk yarısında tasnif edildiğini söyler. Hikâyede adı geçen Şah Abbas da tarihi bir şahsiyettir, 1557-1628 yıllarında yaşamış bir Safevi hükümdarıdır.¹⁴

Varyantların Ortak Yapı Şeması

Ali Duymaz, Kerem ile Aslı hikâyesinin varyantlarını karşılaştırmış ve bunları aşağıdaki şekilde sıralamıştır:

1. Varyantların çoğunda Kerem ile Aslı'nın aileleri siyasi, sos-

12 Duymaz, age., s. 204-205.

13 Duymaz, age., s. 206.

14 Duymaz, age., s. 207, 213.

yal ve iktisadi açıdan güçlüdürler. Aileler arasında idari bir yakınlık bulunmasına rağmen dini, milli ve sosyal bir farklılık da mevcuttur.

2. Bütün varyantlarda kahramanların aileleri siyasi ve iktisadi güçlerine rağmen yaşlıdırlar ve çocukları olmamaktadır. Kahramanların doğumu kutsal kişilerin yardımıyla veya onların verdiği olağanüstü elmayla gerçekleşir. Yine bütün varyantlarda Kerem ile Aslı'nın doğumlarından önce birbirleriyle evlendirileceklerine dair beşik kertme veya söz kesme vardır.
3. Varyantların tamamında Kerem'in ve bazı varyantlarda da Aslı'nın eğitimleri anlatılır. Ancak bu eğitim hayat karşısında gerekli asgari bilgileri edinmekten ibaret görünmektedir.
4. Aslı'nın babası doğumdan sonra kızının başına bir felaket geleceğini kestirip başka bir yere yerleştiği için Kerem ile Aslı birbirlerini görmeden büyürler.
5. Kerem ile Aslı'nın birbirlerine âşık olmaları genellikle görüşerek gerçekleşir. Bazı varyantlarda görülen rüyada bade içme motifi ise oldukça zayıftır. Kerem, av peşinde girdiği bahçede Aslı'yı görüp âşık olur, birbirlerine mahlas ve yadigâr verirler. Kerem burada saz çalıp şiir söyleme yeteneği de kazanırlar.
6. Varyantların genelinde Kerem ile Aslı nişanlanırlar. Ancak Aslı'nın babası din farkı sebebiyle bir gece kızını alıp kaçır. Böylece hikâyenin önemli kısmı başlamış olur.
7. Kerem, babasının ve annesinin karşı çıkmasına rağmen gurbete çıkar ve Aslı'nın peşinden diyar diyar dolaşır. Bu arada başına çeşitli olaylar gelir. Canlı cansız varlıklara ve gördüğü herkese Aslı'yı soran Kerem'e gerek halktan kimseler, gerekse padişahlar ve beyler yardımcı olurlar.

8. Varyantların çoğunda Kerem'i Aslı'yla ilk buluşacağı yer olan Erzurum'a Hızır ulaştırır.
9. Kerem, Aslı'yı ilk olarak Erzurum'da hamamdan çıkan kızlar ve kadınlar arasında görür. Ancak Aslı ondan kaçır ve ailesiyle birlikte Erzurum'u terk ederler.
10. Kerem'in ikinci yolculuğu Erzurum-Kayseri arasındadır. Bu yolculukta Kerem'in tasavvufi sayılabilecek bazı kerametleri de görülür: Kendini misafir etmeyen köye beddua ederek harap etme, ırmaklarla, dağlarla, ceylanla, turnalarla ve kuru kafayla deyişme gibi.
11. Kerem, Aslı'yla ikinci defa Kayseri'de buluşur. Hırsızlık suçlamasıyla idam edileceği zaman Hakk âşıklığı imtihanını başarıp tam Aslı'yla evlenecekken keşiş yine kızını alıp kaçır. Bazı varyantların Kayseri'de sona ermesinin unutmaya veya eksik anlatmadan kaynaklandığını sanıyoruz. Ayrıca burada yer alan otuz iki dişini çekirtme motifi de hikâyenin orijinal motiflerden biridir.
12. Kerem'in üçüncü yolculuğu Kayseri-Halep arasında gerçekleşir. Bu yolculukta da Kerem herkesten yardım görür.
13. Kerem'in Aslı'yla buluştuğu son yer Halep'tir. Burada eskiden tanıdığı idare adamlarından da yardım gören Kerem, Aslı'yla evlenmeye muvaffak olur. Ancak keşişin diktirdiği sihirli gömlek murada ermeden yanmasına sebep olur. Aslı da onun ardından yanarak kül olur. Bu varyantın orijinal olmadığı, dinleyici isteğinden kaynaklandığı görüşündeyiz.
14. Bütün varyantlarda engellere sebep olan keşiş ve karısı cezalandırılır.
15. İki varyantta Kerem yeniden dirilir. Aslı da gençleştirilerek iki âşık mutlu olur. Ancak bu varyantların da orijinal olmadığı fikrindeyiz. Çünkü bu husus Türkmen varyantıyla ona

çok yakın olan Horasan varyantında görülmektedir ve bu varyantları tasnif edenin bir tasarrufu olarak düşünülebilir. Çünkü hikâyenin mantığı ve teşekkül ettiği çağın sosyal şartları, dramatik unsuru din farkı olan bir hikâyenin, dine rağmen aşkın galibiyetiyle bitmesine müsait değildir.

16. İncelememiz dışındaki bazı anlatmalarda Aslı ile Kerem'in mezarlarından gül bitmesi ve Kara Keşiş'in kabrinden çıkan çalı dikeninin onların kavuşmasını engellemesi şeklinde rivayetlerle de karşılaşılmaktadır. Bu da gelenekten ve diğer halk hikâyelerinden (mesela *Tahir ile Zühre*'den) kaynaklanan bir tesir olarak düşünülebilir.¹⁵

Türk halk hikâyeciliğinde çok önemli bir yere sahip olan bu hikâye, diğer sanat dallarında da işlenmiştir. Hikâye, modern tiyatro tekniğiyle ele alınarak üç eser meydana getirilmiştir. Ayrıca opera ve revü olarak da hazırlanmış ve sahnelenmiştir. Senaryosu *Kerem ile Aslı* hikâyesinden yararlanılarak hazırlanmış bir sinema filmi de çekilmiştir.¹⁶

15 Duymaz, age., s. 74-75.

16 Duymaz, age., s. 224-225.

Kaynakça

- Alptekin, Ali Berat, *Halk Hikâyelerinin Motif Yapısı*, Akçağ Yay., Ankara, 1997.
- Aslan, Ferhat, *Kerem ile Aslı Hikâyesi*, Çağrı Yay., İstanbul, 2006.
- Boratav, Pertev Naili, *Halk Hikâyeleri ve Halk Hikâyeciliği*, yay. haz. Sabri Koz, Tarih Vakfı Yay., İstanbul, 2002.
- Duymaz, Ali, *Kerem ile Aslı Hikâyesi Üzerinde Mukayeseli Bir Araştırma*, Kültür Bakanlığı Yay., Ankara, 2001.
- Elçin, Şükrü, *Kerem ile Aslı Hikâyesi*, Akçağ Yay., 3. baskı, Ankara, 2010.
- Güney, Eflatun Cem, *Kerem ile Aslı*, Varlık Yay., İstanbul, 1959.
- Karaer, Mustafa Necati, *Kerem ile Aslı*, Dergah Yay., İstanbul, 1985.
- Özdemir, Ahmet, *Kerem ile Aslı*, Bordo Siyah Yay., İstanbul, 2008.
- Öztürk, İsa, *Kerem ile Aslı*, İş Bankası Kültür Yay., İstanbul, 2006.
- *Tevâtür ile Meşhur ve Mütearif Olan Kerem ile Aslı Hikâyesinin Tekmil Nüshası*, İkbâl Kitabhanesi, İstanbul, 1329.
- Tulu, Sultan, *Aslı-Kerem Hikâyesinin Türkmence Varyantı*, Ürün Yay., Ankara, 2005.

Kerem ile Aşlı

Kerem ile Aşlı Hikâyesi

Râviyân-ı ahbâr, nâkilân-ı asâr, muhaddisân-ı rûzigâr şöyle rivayet ederler ki¹, İsfahan şehrinin Ziyad Şah adında Harun Reşid gibi adil, zengin bir padişahı ve onun tıpkı kendisi gibi çocuksuz, Kara Keşiş adlı bir hazine-darı varmış. İki-si de çocukları olmadığı için çok üzü-lürler, mallarını, mülklerini kime bırakacaklarını düşünürlermiş.

Bir gün Kara Keşiş, Ziyad Şah'a, "Padişahım, şehre nefesi kuvvetli bir ihtiyar gelmiş, kaldığı türbeye gidelim, dua edelim, ağzı dualının duası kabul olur derler, belki bir faydası olur," der. Zaten senelerdir gitmediği hacı hoca kalmayan Ziyad Şah, halkın arasında tanınmamak için kıyafetlerini değiştirip Kara Keşiş'le birlikte yola çıkar.

Ak sakallı ihtiyar, çocuklarının olması için dua eder, sonra da onlara bir elma fidanı verir. Ziyad Şah ile Kara Keşiş'in elma fidanını sarayın bahçesine dikmelerinin üstünden yedi yıl geç-mesine rağmen ağaç meyve vermez. Buna çok üzülen Şah'ın ka-rısı Hanım Sultan bir gün elma ağacının altında uykuya dalar. Rüyasında ak sakallı bir pir, bu ağacın meyvesini kocasıyla bir-likte yemesini öğütler. Bir de kendileri gibi çocukları olmayan

1 Haberleri anlatanlar, eserleri nakledenler, gündelik olaylar diye çevirebileceğimiz bu kalıp ifadede, aslında hikâyelerin temelini oluşturan üç kaynak belirtilmektedir: Sözlü kaynaklar yani hikâye anlatanlar, yazılı kaynaklar yani kitaplar ve günlük olaylar.

Kara Keşiş'le karısına da bu ağaçtan bir elma vermesini, onların da elmayı yarıya bölüp yemesini söyler. Hem kendisinden hem de keşişin karısından doğacak çocukları, eğer erkek olurlarsa kardeş gibi büyütmelerini, eğer biri erkek biri kız olursa da büyüyünce birbirleriyle evlendirmelerini ister. Rüyasını kocasına anlatan Hanım Sultan, umutla çocuğunun olmasını bekler. Bir müddet sonra kendisi gibi Kara Keşiş'in karısının da hamile olduğunu öğrenir ve dokuz ay on gün sonra çocuğunu doğurur. Ziyad Şah'ın bir erkek çocuğu, Kara Keşiş'in ise bir kızı olmuştur. İki aile de çok sevinir, ak sakallı pirin isteği uyarınca iki çocuğu birbirlerine beşik kertmesi yaparlar.

At ayağı külüg, ozan dili çevik olur derler, lafı uzatmayalım; gel zaman git zaman çocuklar büyür. Yedi yaşına geldiklerinde iki çocuk da okula gönderilir. Oğlan, okulda çeşitli ilimleri öğrenirken Sofu adında bir arkadaş, can yoldaşı da edinir. Babasının tayin ettiği bir hocadan, arkadaş Sofu ile birlikte silah ve avcılık eğitiminden de geçer. Kıza ise okul dışında, özel hocalar gergef işlemenin inceliklerini öğretir.

Oğlan, kızı bir gece rüyasında görür. Yine ak sakallı ihtiyar ona rüyasında görünür ve evleneceği kızın bu olduğunu söyler. Ertesi gün arkadaş Sofu ile ava çıkar. Şahininin kovaladığı bir kuş, kızın bahçesine girer. Kız şahini yakalatır. Oğlan girdiği bahçede gördüğü güzelin rüyasındaki kız olduğunu anlar. Kızdan şahinini geri ister.

Oğlan aldı sazı eline, bakalım şahini kızdan nasıl istedi?

A güzel kız, çok aferin aslına
Ela gözlüm, şahinimi getir ver
Benim bu şahinin avcı sahibi
Ela gözlüm, şahinimi getir ver

Kız, şahinin onun olduğunu anlar. Saçından üç tel ayırıp saz gibi göğsünün üstüne bastırarak ona şöyle der:

Ben bilirim bu şahinin işini
Kerem eyle, şahinini al götür
Şahin gerek yesin avın döşünü
Kerem eyle, şahinini al götür

Aldı sazı oğlan:

Sırtına giymişsin allı karalı
Tarak ile zülüfleri taralı
Avcı olan şahinini soralı
Ela gözlüm, şahinimi geri ver

Aldı kız:

Avın olmuş bedeninden yaralı
Bülbül gül görmese rengi saralı
Niçin durdun öyle benden aralı
Kerem eyle, şahinini al götür

Oğlan, kızın güzelliği karşısında adeta büyülenir. Kıza, “Hangi bağın gülü, hangi bahçenin sümbülüsün?” diye sorar. Kız da Ziyad Şah’ın hazinedarı olan Kara Keşiş’in kızı olduğunu söyler. Babasının ikisini beraber göreceğinden korkar. “Kerem eyle, görmesin beni, salıver,” der. Oğlan da, “Aslı nedir?” diye ısrarla sorar, fakat kızın korkması ve gitmek istemesi üzerine, “Senin adın bundan sonra Aslı, benim adım da Kerem olsun,” der.

Adları bundan sonra böyle kalmış. Kızın kalbine de aşk ateşi düşmüş, oğlana kendisini bırakması için yalvarmış.

Almış sazi kız, bakalım ne demiş:

Ne gezersin melül melül bu yerde
Aman Kerem, beni rüsvay eyleme
Beni sana kısmet etmiştir Yezdan
Aman Kerem beni rüsvay eyleme

Hiç olur mu buralarda böyle iş
Keşiş babam duyar eder teftiş
Duyulmadan öp yüzümden kalk sıvış
Aman Kerem beni rüsvay eyleme

Doyamadım tatlı tatlı dilinden
Gözümü kan bürüdü korkmam ölümden
Sarılasın ince miyan belimden
Aman Kerem beni rüsvay eyleme

Ağa Kerem, paşa Kerem, han Kerem
Ateş Kerem, tutuş Kerem, yan Kerem
Aslı olsun sana kurban can Kerem
Aman Kerem beni rüsvay eyleme

Birbirlerine bundan sonra Kerem ile Aslı derler. Kerem ayrılık vakti geldiğinde Aslı'ya bir yüzük hediye eder. Aslı da ona bir mendil verir.

Bahçeden çıkınca onda bir değişik hal olduğunu gören Sofu, bunun sebebini sorar. Bakalım Kerem ne dedi?

Aldı Kerem:

Aklım aldı Aslı hanın gözleri
Götürüp rastığı kaşa çalmıştır
Sallana sallana çıkıp seyrana
Gülistana bir temaşa salmıştır

Gitmiştir başımdan izanım, usum
Elinden uçurdum bir şahin kuşum
Çok iyiymen fena olmuştur işim
Felek işlerimi taşa çalmıştır

Kerem der ki sevsem bana ar olmaz
Kötü günde hısım kardeş var olmaz
Biliyorum Aslı bana yâr olmaz
Aklım beni bitmez işe salmıştır

Kerem bahçeden ayrılınca aşk hastalığına tutulur, bayılır, düşer. Arkadaşı Sofu onu saraya getirir. Ey dinleyenler, o zamanlarda sevdiğini ilan etmek hoş karşılanmazmış. Âşıklar utanırlarmış, söyleyemezlermiş. Şimdi nerde, herkes aşkını ilan etmek için yarışıyor.

Babası, Kerem'e derdinin dermanını sorar. Görelim bakalım, Kerem babasına ne der?

Aldı Kerem:

Keşiş bahçesinde bir güzel gördüm
Aklımı başımdan aldı ne çare
Taramış zülfünü dökmüş yüzüne
Serimi sevdaya saldı ne çare

Ben de bildim bu bir keşiş kızıdır
Seher vakti çıkmış tan yıldızıdır
Darılmış o güzel, bana küsmüştür
Halimden anlamaz şimdi ne çare

Hasretlik çekerim ben ey atalar
Bülbül gül dalından yapar yuvalar
Çar köşenin dilberine bakalar
Bulmazlar cihanda mislin ne çare

Bir kere sormazsın benim ahvalım
Asla rahmetmedi ol leb-i balım
Aşk oduna yaktı beni zalim
Ateşi serimde kaldı ne çare

Dertli Kerem der, firkatin katı
Keskindir kılıcı yürüktür atı
O İsevî ben Muhammet ümmeti
Hak dine dönmez ise ne çare

Babası da Kerem'in gönlünde bir şeyler gizli olduğunu anlar ama dermanını bir türlü çözemez. Bütün hekimler Kerem'in hastalığını anlamaya çalışır. Sadece bir kocakarı, Kerem'in hastalığını anlar. Kerem'e "bütün güzeller seyrana çıkmış" deyince, Kerem "içlerinde Aslı da var mı" diye sorar. Kocakarı onun Aslı'ya âşık olduğunu anlar ve padişaha gidip durumu bildirir, bahşişini alır.

Kerem'in hastalığının sebebini anlayan Ziyad Şah, hemen Kara Keşiş'i çağırır. Durumu anlatır. Zaten beşik kertmesi olduklarını hatırlatır ve kızını oğluna ister.

Kara Keşiş ise kendisinin Hıristiyan bir Ermeni olduğunu, ayrı dine, millete ait olmanın evlilik için hayırlı olmayacağını ileri sürer. Kerem ile Aslı'nın evlenmesine razı olmadığını söyler. Fakat padişahın ısrarı karşısında da fazla dayanamaz. Zaten Kerem'in haline de acımıştır. Kızını vermeye razı olur.

Ancak Kara Keşiş, kızı Aslı'yla ve karısıyla konuşmak, kararını bildirmek için yedi gün izin ister. Padişahın huzurundan ayrılan keşiş durumu karısına anlatır, fakat ummadığı bir tavırla karşılaşır. Kara Keşiş'in kara kalpli karısı, kızını bir Müslümana vermek istemez. Hiç olur mu böyle şey diye kocasına kızar ve bir an önce şehri terk etmek için hazırlıklara başlar.

Keşiş şehrin ahalisine de, "Başımıza bir felaket gelecek," diyerek yola koyulur. Kara Keşiş'in bu ani kaçıışı şehirdekileri de tedirgin eder. Herkes Zengi'den kaçmaya başlar.

Kerem ise düğün hazırlıkları içindedir. Kerem, Aslı'yı evinden almaya gidecekleri günün öncesinde rüyasında keşişin kaçtığını görür. Sabah olduğunda Aslı'nın yaşadığı şehre, Zengi'ye gittiklerinde insanların yollara düştüklerini seyreder. Bunun sebebini sorduğunda ise Kara Keşiş'in şehre felaket gelecek diye apar topar Zengi'den ayrıldığını dinler. Bu haberi alan Kerem, doğruca Aslı'yla görüştükleri bahçeye gider. Oradaki bir kızı Aslı'ya benzetir. Kıza yönelir, sazi eline alır, bakalım kıza ne der?

Aldı Kerem:

Ela gözlü nazlı dilber
Meylini bu yana dönder
Evvel benim idin amber
Elin mi oldun, elin mi oldun

Pencereye çektin perde
Sen uğrattın beni derde
Ben gidersem, sen bu yerde
Kalır mı oldun, kalır mı oldun

Evlerinin önü iğde
İğdenin dalları yerde
Al tavanlı yüksek evde
Gelin mi oldun, gelin mi oldun

Aynasın almış dizine
Sürmesin çekmiş gözüne
Serpüşün eğmiş yüzüne
Hanım mı oldun, hanım mı oldun

Siyah zülfün, ince belin
Yoktur Aslı'm sencileyin
Dertli Kerem bencileyin
Yanar mı oldun, yanar mı oldun

Fakat kız kendisinin Aslı olmadığını söyler. Aslı'nın ailesiyle birlikte bu şehirden kaçtığını, Hoy'a doğru gittiğini haber verir.

Âşık milleti böyledir ey ahali, gözünün önünde hep sevdiği olduğu için herkesi sevgilisi gibi görür. Aşk illeti böyledir!

Kerem ağlar, acıyla sazının tellerini titretir. Bakalım Kerem ne söylemiş?

Aldı Kerem:

Keşîş bahçesine geldim
Gördüm ki nazlım gitmiş
Bağ gözüme hor göründü
Salınıp gezenim gitmiş

Baktım kaşına, gözüne
Can mı dayanır nazına
Siyah zülfün mah yüzüne
Tarayıp dökenim gitmiş

Yar boyu benzer fidana
Yanar ateş saldı cana
Ben ararım yana yana
Ol benim cananım gitmiş

Varayım kande arayım
Nazlı cemalin göreyim
Sineme hançer vurayım
Sevgili yâranım gitmiş

Ne yerde olduğun bilmem
Bulam seni sonra gülem
Ko ecelim gelsin ölem
Medet Aslı Han'ım gitmiş

Kerem der böyle kalırsam
Düşmandan öcüm alırsam
Vadem yeter ben ölürsem
Mezarım kazanım gitmiş

Sazını, sözünü böyle deyip kesti.

Kara Keşiş'in Aslı'yı kaçırmayı üzerine epey ağlayıp sızlanan Kerem hasta olur, yataklara düşer. Derdinin çaresini hiçbir hekim söyleyemez. Kerem'in sevdiği kızla evlenemediği için böyle olduğunu anlayan babası onu başka bir kızla evlendirmek ister. Fakat durumu anlayan Kerem, bunu reddeder.

Kerem, arkadaşı Sofu'nun da yardımıyla kendini toparlar. Yine Sofu'nun tavsiyesiyle sevdiğini aramaya karar verir. Kararını annesine ve babasına açar. Bakalım babasına ne demiş?

Aldı Kerem:

Behey baba nasıl olur
Hali yârdan ayrılanın
Varır bir engine düşer
Yolu yârdan ayrılanın

Karanfilim tutmaz imiş
Gül dikensiz bitmez imiş
İşe güce gitmez imiş
Eli yârdan ayrılanın

Şahinler göğe çekilir
Turnalar yere dökülür
On beş yaşında bükülür
Beli yârdan ayrılanın

Sefil Kerem güldü derler
Gül dibinde kaldı derler
Söylemeden öldü derler
Dili yârdan ayrılanın

Ziyad Şah'la karısı, çocuklarından ayrılacakları, yanında onu koruyacak kimse olmayacağı için üzülrler, endişelenirler. Fakat Sofu, arkadaşı Kerem'i yalnız bırakmayacağını Ziyad Şah'a ve karısına söyler, onların içlerini rahatlatır. Zaten Kerem'in için için sevda ateşine yandığını gören babası, oğlunun derdinin çaresinin sevdiği kızı alıp getirmekte olduğunu anlar. İstemeyerek de olsa oğullarının evden ayrılmasına izin verirler.

Kerem'in gurbete gideceğini duyanlar gelirler. Kerem de eline sazi aldı, bakalım gelenlere ne dedi?

Aldı Kerem:

Yeni bir sevdadır geldi başıma
Gelin helallaşın ben gider oldum
Gelip, ya gelmeyip sizi bulmayım
Gelin helallaşın ben gider oldum

Yüreğimde yanar bunca ateşler
Yâr elinden yine yaralar işler
Gülüp oynadığım kızlar kardeşler
Gelin helallaşın ben gider oldum

Tuz ekmek yediğim kavm ü kardeşler
Nedir bu feleğin ettiği işler
Gözden akıttığım kan ile yaşlar
Gelin helallaşın ben gider oldum

Sakın kızlar edepsizce varmayın
Aslım kaçmış gelir ise kovmayın
Dertli Kerem bundan gitti demeyin
Gelin helallaşın ben gider oldum

Ziyad Şah, oğlunun yanına bin kadar asker verir, “Aslı’dan vazgeçene kadar gezsin,” der. Ancak günler geçip Kerem geri dönmeyince askerler geri dönerler. Kerem, Sofu’yla yoluna devam eder.

Bir çeşme başında gelinlik kızları gören Kerem, içlerinden birini Aslı’ya benzetir. Kerem almış sazı eline, dokunmuş teline, o ne söylemiş, kızlar ne dinlemiş, biz de öğrenelim.

Aldı Kerem:

Salına salına yolun üstüne
Çıkan dilber beni mecnun eyledi
Üsküfün eğdirmiş şahin bakışlım
Bakan dilber beni mecnun eyledi

Şahin gibi binmek ister atlara
Sinesini sarmak ister yâdlara
Âşığını türlü türlü odlara
Yakan dilber beni mecnun eyledi

Şahin avım ürküttüler turnalar
Ben korkarım gayrı göle konalar
Ak ellere elvan elvan kınalar
Yakan dilber beni mecnun eyledi

Dertli Kerem der alıp satamam
Gayrı güzellere gönül katamam
Kızıl giymiş diye bühtan atamam
Duran dilber beni mecnun eyledi

Böyle söyleyince kızlar darılır. Sofu da Kerem'e, "Bir şeyi sorup öğrenmeden niye söz atarsın?" dedi. Kerem hatasını anlar, kızların gönlünü almak için, "Kızlardan su istemek bahanesiyle hatırlarını alalım, gideceğimiz yer gurbettir, kimsenin bedduasını almayalım," der. Aldı sazı eline bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Sakın incinmeyin nazlı bacılar
Kenardan geçeyim yol sizin olsun
Yüreğimde çoktur gamlar acılar
Ağular içeyim bal sizin olsun

Geldim ise yine durmaz giderim
Dağdan belden aşıp izin güderim
Bağrım yanık bir su içer geçerim
Bir su ver içeyim göl sizin olsun

Mey içip mest oldum istemem meze
Yari bulsam onu ben geze geze
Benim bir gülüm var tazedem taze
Dikende açılan gül sizin olsun

Kerem der hem deliyim hem uslu
Yüreğim yaralı ciğerim paslı
Aslı'mdan ayrıldım yaşlıyım yaşlı
Ben kara giyeyim al sizin olsun

Bu sözler üzerine kızlardan biri bir tas su getirir. Onlar suyu içerler. Allahısmarladık deyip giderler.

Az gittiler uz gittiler. Yollarının üzerine dumanlı bir dağ geldi. Yollarını bulamaz oldular. Kerem “Sofu bana sazımı ver, bakalım şu dağ, âşığın halinden anlar mı?” dedi. Bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Sana derler Süphan Dağı
Ne dumandır başın senin
Belirsizdir yazın kışın
Hiç gitmez mi kışın senin

Dört yanına mest olmuşsun
Dertlilere dost olmuşsun
Cümle dağa üst olmuşsun
Alçak değil başın senin

Eksik olmaz karın yağar
Bulutlar birbirin koğar
Sabah güneş sana doğar
Cevahirdir taşın senin

Alt yanın bağ ile bostan
Çevre yanın gül gülüstan
Ayırdılar beni dosttan
Öter garip kuşun senin

Kerem der geldim gittim
Şu fani dünyaya n’ettim
Ululardan sual ettim
Kimse bilmez yaşın senin

Böyle deyip sazı bıraktı. Allah'ın hikmetiyle dağın başında dumanlar kalktı, bunlar da yolu buldular. Keşişin köyüne vardılar, konağını ıssız buldular; bahçeye girdiler, bahçede ne Aslı vardı ne de şenlik.

Kerem ağlayıp bahçeden dışarı çıkar. Köyde dolaşırken kızların el ele verip yürüdüklerini görür, birisini Aslı'ya benzetir. “Eyvah sevdiğim beni unutmuş. Burada kızlarla eğleniyor,” deyip sazı eline alır. Bakalım ne söyledi?

Aldı Kerem:

Ela gözlüm ben bu yerden gidersem
Bir nişan vereyim al kerem eyle
Çok tuz ekmek yedik yâr senin ile
Şimden geri hoşça kal kerem eyle

Ben gidersem karaları bağlama
Dertli sinem ateş ile dağlama
Ayrılık günüdür sakın ağlama
Gel otur yanıma gel kerem eyle

İşte gidiyorum göreceksin
Yıkılmış gönlümü yapacak mısın
Hasretin borcunu verecek misin
Genç yaşında bunu bil kerem eyle

Dertli Kerem der, var ömür geçir
Bir şerbet verelim onlara içir
Ey yaradan beni havadan uçur
Göreyim Aslı'mı gel kerem eyle

Kız bu sözleri işitince “Geçen de yine beni Aslı Han zannettin, ben o değilim. Senin aradığın kız Hoy’a gitti,” der. Tekrar Sofu ile yollara düşen Kerem, geride kalan Isfahan dağlarına hasretle türkü söyler. Bir yanda memleketi, sıla hasreti, bir yanda aşk ateşi, ona şunları söyler:

Aldı Kerem:

Evvel bahar yaz ayları
Sular akar şimden geri
Her kafeste dudu kumru
Ötüşürler şimden geri

Baharım var azın azın
Cennete benzer ilk yazın
Menekşe çiçek yeryüzün
Elvan elvan şimden geri

Ağaçlar giyer donunu
Hakk’a çevirir yönünü
Dertli Kerem vatanını
Anar ağlar şimden geri

Deyip keser.

Yola devam edip Hoy’a varırlar. Atlarını bir hana bırakıp şehirde gezerler. Bir kahveye girip kahve içerler.

Keyifleri tamam olup oradakilerle hoşbeşten sonra Kerem saza düzen verdi. Bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Ey ağalar gönül kuşu
Güzel havada eğlenir
Gurbet ele düşen yiğit
Göz yaşın siler eğlenir

Budur gurbet elin hali
Kısa söyler uzun dili
Sevdiği yârin hayali
Aklına düşer eğlenir

Meleşir koyun kuzular
Herkes sılasın arzular
Uzak düşünce menziller
Bir zaman kalır eğlenir

Çağırırız gani Hüda
Fırsat verme muhannete
Dertli Kerem gurbet elde
Ah çeker ağlar eğlenir

Kerem türküyü bitirip “Ağalar buradan bir keşiş, bir kadın, bir de genç kız geçti mi?” diye sorduğunda, “Geçti âşık, onlar Şuşî’ye doğru gittiler,” cevabını alır.

Ertesi gün yola düştüler, giderlerken bir yaylaya geldiler. Kerem, biraz muhabbetten sonra, yaylada gördüklerine sevdiğini sormak istedi. Sofu da “Münasıptır” deyince aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Ağalar yâri kaçırdım
Han Aslı'mı gördünüz mü
Bülbülü daldan uçurdum
Han Aslı'mı gördünüz mü

Aslı huridir bilene
Koynu cennettir girene
Ceylana benzer ceylana
Han Aslı'mı gördünüz mü

Oyaları oymak oymak
Olmaz imiş yâre doymak
Ağzı süt dudağı kaymak
Han Aslı'mı gördünüz mü

Zülfüdür sümbüle benzer
Ne güzel tarayıp düzer
Gurbet ele düşmüş gezer
Han Aslı'mı gördünüz mü

Bugün bizim evler göçer
Ayağı bu yoldan geçer
Çok güzel bu sudan içer
Han Aslı'mı gördünüz mü

Kerem der canım gibi
Atlas giyer hanım gibi
Yâr yitirdim canım gibi
Han Aslı'mı gördünüz mü

Deyip kestikten sonra yayladakilere keşişi, karısını ve kızını sorarlar. Onlar da görmediklerini söyleyince tekrar Şuşi yoluna düşerler. Şuşi'ye vardıklarında bir hana atlarını bağlayıp bir kahveye giderler. Akşam olup sazi eline aldığı anda kahvedekilere bakalım ne der?

Aldı Kerem:

Ne vakit ki Han Aslı'mdan ayrıldım
Beni öldürmeli döğmeli değil
Gece gündüz ah eyleyip yanarım
Beni öldürmeli döğmeli değil

Yedi yıldır hatırını sormadım
Geçti ömrüm bir murada ermedim
Fırsat elde iken demler sürmedim
Beni öldürmeli döğmeli değil

Elimden aldırıldım gözü elayı
Onun için terkeyledim sılayı
Başıma almışım cümle belayı
Beni öldürmeli döğmeli değil

Ben Kerem'im aşk dolusun içirdim
Bu sevdayı ben başımdan geçirdim
Hayıf! Han Aslı'mı elden uçurdum
Beni öldürmeli döğmeli değil

Kerem türküyü bitirdiğinde yine keşişi ve yanındakileri sordu. Onlardan da Gence'ye doğru gittikleri haberini aldı. Ertesi gün

yola koyuldular. Yolda giderken baktılar ki bir bölük turna uçuyor. Kerem, Sofu'ya, "Sazımı getir bana, şu turnalara anamı, babamı, sevdiğimi, sılamı sorayım," dedi. Bakalım turnalara ne dedi?

Aldı Kerem:

Karlı dağlar aşıp uçar gelirsin
Eğlen turnam eğlen, haber sorayım
Bizim yerden ne haberler bilirsin
Eğlen turnam eğlen, haber sorayım

Bizim yerin ırmakları akar mı
Yaz gelince menekşesi kokar mı
Sevdiceğim seyrangâha çıkar mı
Eğlen turnam eğlen, haber sorayım

Biter mi yemişleri bağların
Eksik değil hareketi dağların
Sevdiğimden ayrı düştüm ağlarım
Eğlen turnam eğlen, haber sorayım

Sevdiğimin seyrangâhı nerede
Hakk erdire âşıkları murada
Avcı mısın ne gezersin burada
Eğlen turnam eğlen, haber sorayım

Dertli Kerem der nerden gelirsin
Benim şad olduğum nerden bilirsin
Düşer ölür isem kanlım olursun
Eğlen turnam eğlen, haber sorayım

Türkü bitince yola koyuldular. Yiye içe, kona göçe Gence'ye vardılar. Atlarını bir hana bırakıp şehirde gezerken bir kahveye girdiler. Akşam olup biraz hoşbeşten sonra, “Aman âşık, bize türkü söyle,” dediler. Kerem aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Felek beni bağa bağban eyledi
Süsen ağlar, sümbül ağlar, gül ağlar
Dost bağına akmaz oldu bu sular
Bağcı ağlar, bağ ağlar, dil ağlar

Yâri bulsam, kına yaksam eline
Alıp gitsem vatanıma ilime
Bir kerecik sarılaydım beline
Kerem ağlar, kaftan ağlar, bel ağlar

Terk eyledim vatanımı elimi
Elimden aldıldım gonca gülümü
Gurbet ele saldım ben de yolumu
Sıla ağlar, vatan ağlar, yol ağlar

Ördek gibi gezdim gölden göllere
Çaylak gibi uçtum çölden çöllere
Kerem der düştüm türlü yollara
Gelen ağlar, geçen ağlar, yol ağlar

Sazı bir kenara koyunca Kerem sordu: “Bu taraftan bir keşiş, karısı ve kızı geçti mi?” Onlar da, “Geçtiler âşık, Revan’a doğru gittiler,” dediler.

Kerem, ertesi gün kalkıp Sofu'yla Revan yoluna düştü. Revan'a vardıklarında iki kızla bir gelinin ırmak kenarında çamaşır yıkadığını gördüler. Kerem kızları görünce "Sofu kardeş, şu sazımı getir. Kızlara birkaç türkü söyleyeyim. Bakalım sevgilimi görmüşler mi?" dedi. Bakalım sazıyla ne söyledi?

Aldı Kerem:

İrmak kenarında esvap yuyanlar
Yolcuyu yolundan eyler bu gelin
Kaldır nikabını yüzün göreyim
Yolcuyu yolundan eyler bu gelin

Benim Aslı'm cennetteki huridir
Bir ah çeksem dağı taşı eritir
Kız Allah'ı sever isen geri dur
Yolcuyu yolundan eyler bu gelin

Bir ah çeksem dağlar taşlar iniler
Nedir bu sendeki eski yeniler
Kınalı parmaklar güzelim eller
Yolcuyu yolundan eyler bu gelin

Gelinin lebleri söyler hayatı
Yüzün görmek değer dünya nimeti
Kız Hakk'ı seversen verme zahmeti
Yolcuyu yolundan eyler bu gelin

Benzer Aslı'm cennetteki huriye
 Hu çekende dağlar taşlar yürüye
 Dertli Kerem bu yollarda çürüye
 Yolcuyu yolundan eyler bu gelin

Deyip kesti.

Kızlar bir âşığın kendilerine türkü söylediğini görüp şaşırdılar. Yolun kenarına geçtiler. Kerem bunların yanına gidip, keşişi ve yanındakileri sordu. Onlar da “Revan’a gittiler. Orada bulursun,” dediler. Kerem ve Sofu, Revan’a ulaştılar, bir kahveye gittiler. Bunların yanına gelenler biraz sohbetten sonra, “Aman âşık bize bir türkü söyle,” dediler. Kerem de sazına düzen verip bakalım ne söyledi?

Aldı Kerem:

Eğer bize sorarsanız
 Biz Isfahan ilindeniz
 Her dem giydiğimiz şaldır
 Bizler şahın kulundanız

Alçaklı yüksekli dağlar
 Yüceleri eski karlar
 Çevresi bahçeler bağlar
 Gülüstanın gülündeniz

Yükseğinize çıkayım
 Alçağınıza bakayım
 Coşkun sularla akayım
 Kızılırmak selindeniz

Dertli Kerem bunda kalmaz
Bunda kalan karar kılmaz
İslam ehli asla yılmaz
Bir Mevla'nın kulundanız

Kerem böyle deyip sustu. Türküyü işitenler aferin dedikten sonra, “Senin sorduğun keşiş Acuz’a gitti,” dediler. Kerem ve yoldaşı Sofu ertesi gün erken kalkıp yola koyuldular. Günlerden bir gün Acuz’a vardılar. Şehirde gezmeye çıktıklarında bazı gelinlik kızlar bahçe gezmesine çıkmışlardı. İçlerinde de bir kocakarı vardı, beli bükülmüş, yüzü buruşmuş, sümüğü burnundan akmış, başı da kel. Kerem onların yanına gidip yine keşişi ve yanındakilerin oradan geçip geçmediğini sordu. Kocakarı gelip, “Âşık, bize bir türkü söylersen sana keşişten haber veririm,” dedi. Bakalım Kerem ne dedi?

Aldı Kerem:

Acuz'da bir güzel gördüm gaziler
Şevki düşmüş hatır-ı can eline
Gördüm gönlüme danıştım onu
Bal dökülür dudağından eline

Kadir Mevlam hoş yaratmış halini
Seni seven neyler dünya malini
Haddeden çekmişler ince belini
Boyu benzer şimdi servi dalına

Benim yârim incelerden incedir
Göğsündeki memeleri goncedir
Saçı sümbül topuğundan yücedir
Bir telini vermem dünya malına

İnci midir sedef midir dişleri
Kalem ile çekilmiştir kaşları
İki yanda iki belik saçları
Salındıkça döker ince beline

Ben Kerem'im hep ararım yârimi
Hakk canım almazsa çekem çevrimi
Bu karıdan haber aldım yerini
Han Aslı'm göçmüştür yaban eline

Deyip kesti.

Kocakarı da “Senin aradığın keşiş Çıldır'a gitti,” dedi. Kerem yola koyuldu, Çıldır'a vardı. Oradakilere keşişi sorduğunda, “Beli âşık geçti. Amma bize bir türkü söylersen haber verimiz,” dediler. Kerem aldı sazı eline bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Her seher âşığın bir mavi donlu
Silkinir üstüme toz gelir deyu
Adular elinde ağlar gezerim
Belki bu nazlıma söz gelir deyu

Benim bir yârim var o bana yeter
Ateşim yanmadan dumanım tüter
Bahar gelir telli turnalar öter
Onlar da sakınır güz gelir deyu

Aşkın badesini nuş edip içer
Pervane dolanup serinden geçer
Sular cuş eyleyip köpüğün saçar
Günler de çağlanır yaz gelir deyu

Dertli Kerem ağlar gözlerim naçar
Nerde yâran görsem gönlümü açar
Nerede Han Aslı'm o benden kaçar
Belki Kerem Dede tez gelir deyu

İşitenler aferin dediler. “Senin aradığın keşiş buradan geçeli çok oldu, onlar Ahıska’ya gittiler,” diye haber verdiler.

Kerem ve Sofu, ertesi gün yola çıkarlar. Ahıska’ya varınca da atlarını bir hana bağlayıp kahveye giderler. Oradakilerle biraz ahbaplık edince kendisinden türkü söylemesini isterler. Kerem de sazı eline alır, bakalım ne der?

Aldı Kerem:

Eğlen yârim eğlen haber sorayım
Esip esip giden bad-ı saba hey
Kırılsın adunun kolu kanadı
Kimseler düşmesin yârdan cüda hey

Yudum tlbendimi beyaz eyledim
Sildim gönül pasın ayan eyledim
Ben kahpe feleğe niyaz eyledim
Felek verdi bana beş gün caba hey

Durmayıp akıyor eşmimin yaşı
İndiği yerde deliyor taşı
Böyle imiş herdem feleğin işi
Ne şah bilir ne han ve ne edna hey

Kerem der yoksul iken bay oldum
Kıymet bilmez yâr elinden zay oldum
Kahpe felek meclisinde pay oldum
Beni boşalttılar kaptan kaba hey

Dinleyenler aferin dediler. Onlar keşîşi sorunca kahvedekiler Serki'ye doğru gittiğini söylediler. Kerem'le Sofu yola çıkıp bir gün Serki'ye ulaştılar.

Kerem, köyün içinde bir düğün görünce Sofu'ya, "Gördün mü, sevdiğimi gelin etmişler," deyip başlar ağlamaya. Sofu, "Niçin ağlarsın, gel gidelim," deyince, oradan kalkıp düğün evine varırlar. Gelin Aslı değildir. Sofu, Kerem'i, "Elin evladını taciz etme," diye uyarır. Kerem, "Ben bilmez miyim?" der. Bunlar da selam verip içeri girerler. Düğün halkı elinde sazıyla gelen âşığı buyur eder, önüne yemek koyarlar. Kahve ve tütün içtikten sonra aşka gelen Kerem, düğün evinde bakalım ne söyledi?

Aldı Kerem:

Çıkar tahta divan eyler
Aslı kaşların gözlerin
Gözyaşım kan revan eyler
Yavrum kaşların gözlerin

Çıkar tahtında oturur
Hükmünü yere yetirir
Dilsizi dile getirir
Aslı kaşların gözlerin

Pınar başın bulandırır
Dağı taşı dolandırır
Kapı kapı dilendirir
Yavrum kaşların gözlerin

Havada şahine benzer
Dağdaki laçine benzer
Gökte güvercine benzer
Aslı kaşların gözlerin

Gah ağlatır, gah güldürür
Gah güzelliğin bildirir
Âhir Kerem'i öldürür
Yavrum kaşların gözlerin

Deyip kesti.

Ağalar ve hocalar Kerem'i sevdiler. "Gel bizim vilayetimizde kal, sana mal verip ortaklık edelim, seni evlendirelim," dediler.

Kerem, “Bana ortak ve mal lazım değil, bana Aslı’mdan başkası yaramaz,” deyip sazı eline aldı, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Âlemde yârimi bana verseler
Şu fani dünyada malı neyleyim
Bir imdat olursa Mevla’dan olsun
Hakk bana yardımcı, eli neyleyim

Benim bir yârim var o bana yeter
Nerde dernek görsem efkârım artar
Aslı’mın lebleri bal bana yeter
Arının verdiği balı neyleyim

Dertli Kerem der bilmezim noldum
Aşkına düşeli sarardım soldum
Yitirdim Aslı’mı mecnuna döndüm
Doldum bade ile doluyu neyleyim

Kerem türküyü bitirince ağlamaya başladı. Ağalar niçin ağladığını sorduğunda Sofu, “Kerem, İsfahan şahının oğludur. Babası bunu keşişin kızıyla nişanladı. Keşiş de kızını alıp kaçtı. Biz de ardına düştük. Tam bir senedir ararız. Bu düğünü sevdiğinin düğünü zannetti, ona ağlar,” diye açıklama yaptı.

Onlar da, “Âşık, bu keşişin kızı değildir. Bir komşunun oğluyla bir başka komşunun kızının düğünüdür. Sizin aradığınız keşiş buradan geçeli elli gün oldu. Onlar Orhan’a gittiler,” dediler. Kerem’le Sofu ertesi gün yola çıktılar, Orhan’a vardılar. Kerem yolda bir bahçe kenarında birkaç gelinlik kızın zevk ü

safa ettiğini gördü. İçlerinden birini de Aslı'ya benzetti. Kerem aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Güzeller seyrana çıkmış
Birisi Aslı'ma benzer
Al giyişi salınışı
Yürüyüşü Aslı'ma benzer

Kerem bunu kıza söyleyince kız da ona karşılık verdi. Bakalım kız Kerem'e ne söyledi?

Anamın selvi dalıyım
Senin Aslı'n ben değilim
Bir garip yiğit yârim var
Senin Aslı'n ben değilim

Aldı Kerem:

Erenlerden şifa buldum
Şükür beylerden kurtuldum
Ak ceylanımı yitirdim
Yürümen Aslı'ma benzer

Aldı kız:

Sözünden anladım ezel
Bağına düşmemiş gazel
Gürcistan'a geçti güzel
Senin Aslı'n ben değilim

Aldı Kerem:

Dertli Kerem dilek eyler
Gözünden kanlı yaşlar döker
Ben ağlarım oysa güler
Gülüşi Aslı'ma benzer

Aldı kız:

Benim adım Güllü Nazlı
Senin aradığın Aslı
Çifte halı bedir yüzlü
Senin Aslı'n ben değilim

Kerem türküyü kesip sazı elinden bırakınca keşişi, karısını ve kızını sordu. Oradakiler de, “Buradan geçtiler ama onlar Gürcistan’a doğru gittiler,” dediler. Kerem ve Sofu bu haberi alınca ertesi gün yola koyuldular. Gürcistan’a vardıklarında bir kahveye rast geldiler, içeri girdiler. Gürcistan halkının giyimi onlara çok değişik geldi. Buranın adamları hep samur kalpak giyerler. Hem erkekler hem de kadınlar oldukça güzel görünüyorlardı. Kahvede oturanlar Kerem’den Gürcistan’ı anlatmasını isteyince görelim bakalım ne söylemiş?

Aldı Kerem:

Seyr eyledim Gürcistan’ın ilini
İlleri var bizim ile benzemez
Barlı bahçeleri karlı dağları
Gülleri var bizim güle benzemez

Âlimleri yazı yazar, manadır
Gülleri var bin bir derde devadır
Güzelleri mahbupları âlâdır
Malları var bizim mala benzemez

Başlarına keçe papak koyarlar
Çağırınca modi modi diyerler
Gelin kızlar al yeşili giyerler
Dilleri var bizim dile benzemez

Coşkun coşkun çaylarını geçmişim
Serin serin sularını içmişim
Kerem der ki dilberlerin seçmişim
Halleri var bizim hale benzemez

Deyip kesti.

Bunlar aferin deyip, “Senin aradığın keşiş buradan geçeli otuz gün oldu, onlar Kelbe’ye gittiler,” diye haber verdiler. Kerem ve Sofu, ertesi gün Kelbe’ye ulaştılar. Atlarını bir hana bağlayıp kahveye girdiler. Akşam oldu. Oradakilerle biraz ah-baplık edince kendisinden türkü söylemesini isterler. Kerem aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Gurbet elde yaman oldu halimiz
Sılaya varacak nice çağlar var
Ah ederim elim erişmez yâre
Ara yerde yüce yüce dağlar var

Bir yiğit düşünce kaldıran olmaz
 İyilik dururken kem demek olmaz
 Bu kadar yad elde eğlenmek olmaz
 Ne edeyim ayağımda bağlar var

Ne yaman eğlenip kaldım burada
 Dilerim Mevla'dan erem murada
 Bana derler neyin kaldı sılada
 Hiç demezler ciğerimde dağlar var

Bozulmaz alnımda kara yazılar
 Yaralarım göz göz oldu sızılar
 Kerem der dinleyin ey gaziler
 Derdin koyup bana bunda ağlar var

Deyip kesti.

Dinleyenler aferin dediler. Kerem, “Bu taraftan bir keşiş geçti mi?” diye sordu. Onlar da: “Beli geçti, onlar geçeli çok oldu, onlar Kars’a gittiler.” Kerem ve Sofu yola koyulup Kars’a giderken gökyüzünde turnalar gördüler. Kerem, Sofu’ya, “Eğlen şu turnalara bir türkü söyleyeyim,” deyip aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Gökyüzünde bölük bölük turnalar
 Nedir sizin ahvaliniz haliniz
 Bir arzuhal yazdım yâra sunmağa
 Dost köyüne uğrar ise yolunuz

Benim yârim siz de görüp şaşarsınız
O yüce dağları nasıl aşarsınız
Avcıyı görünce siz de kaçarsınız
Kışın toz dumandır sizin haliniz

Yürü şahin pençesine düşersiz
Bingöl yaylasını siz de geçersiz
Yaz gelince yaylalarda gezersiz
Kırarsınız kanadınız kolunuz

Dertli Kerem der uğradım derde
Canım kurban olsun merd oğlu merde
Sefil turna ne gezersin bu yerde
Yok mu sizin vatanınız eliniz

Deyip kesti.

Derken yola koyulup Kars'a geldiler. Atlarını bir hana bağlayıp kahveye vardılar. Bunların yanına biraz ahbap gelip hoşbeşten sonra, "Haydi âşık, bize bir türkü söyle," dediler. Kerem aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Hey ağalar nice olur
Hali yârdan ayrılanın
Varır bir engine düşer
Yolu yârdan ayrılanın

Karanfiller kokmaz imiş
Gül dikensiz bitmez imiş
İşe güce yetmez imiş
Eli yârdan ayrılanın

Şahinler göğ e çekilir
Turnalar yere dökülür
On beş yaşında bükülür
Beli yârdan ayrılanın

Dertli Kerem gelir derler
Gelir bunda kalır derler
Söylemeden olur derler
Dili yârdan ayrılanın

Deyip kesti.

Dinleyenler aferin dediler. Kerem, “Bu taraftan bir keş iş geçti mi?” diye sordu. Onlar da “Eğer bizim ilimizi metheder-sen haber verimiz,” dediler. Meğer Kars’ın suyu az imiş. Kerem, Kars’ı övmek için aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Kadir Mevlam budur senden dileğim
Bu gelen kış ımız bahar yaz ola
Günde otuz yiğ it odama ine
Aksine çevirip boran güz ola

Günde bin tavuğum yumurta salsın
İyi kâtip gerek hesabın alsın
Bir çatı dolusu güvercin olsun
Bir dam dolusu da ördek kaz ola

Bin sefinem deryalarda kışlasın
Kırk kolanlı kısraklarım hışlasın
Yılda beş yüz çoban bende işlesin
Genç koçlarım dahi bin beş yüz ola

Ham potada altın gümüş erimez
Gönül şad olursa asla yerinmez
Bu kadar mal ile burada durulmaz
Kars'ın özü gibi suyu düz ola

Deli gönül aşk oduna dağlansın
Yüce dağlar sözüm size sağlansın
Dokuz tavla atım hazır bağlansın
Bir iki tavla da hep yağız ola

Odamda bir ehil kâmil bulunsun
Yavruların hep bir yerde dolansın
Dokuz değirmenim hep birden dönsün
Her değirmen otuz iki göz ola

Dertli Kerem der dünyanın işi
Gözümden akıttım kan ile yaşı
Ta bu kadar mala malikse kişi
Bir eli İran'da safi töz ola

Deyip kesti.

Dinleyenler aferin dediler. “Senin aradığın keşiş buradan geçeli çok oldu, onlar Oltu’ya gittiler,” deyince Keremgil oradan yola koyulup birkaç gün sonra Oltu’ya vardılar. Atlarını bir hana bağlayıp kahveye girdiler. Bunların yanına biraz ahbap gelip hoşbeşten sonra, “Haydi âşık, bize bir türkü söyle,” diye rica ettiler. Kerem aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Alçaktan yüksekte inen turnalar
İnsafınız yok mu aldı dert beni
Gece gündüz hayaline yandığım
Mecnun gibi çöle saldı dert beni

Gurbet elde yüce dağlar aşalı
Ah ettikçe kara bağrım taşalı
Ben Aslı’mdan ayrı düştüm düşeli
Buldu delik delik deldi dert beni

Geldi benim ile inat oturdu
Hicran ocağını sineme kurdu
Keskin kılıç ile başıma vurdu
Bölük bölük etti eyvah dert beni

Bilmem hayal gibi, yoksa düş gibi
Geldi geçti buralardan kış gibi
Sefil Kerem yuvasından kuş gibi
Tuttu birer birer yoldu dert beni

Deyip kesti.

Dinleyenler aferin dediler. Kerem dedi ki: “Bu taraftan bir keşiş geçti mi?” Onlar da, “Beli geçti ama onlar Narman’a gittiler,” deyince ertesi gün yola koyulup giderken Kerem efkârlanıp başladı ağlamaya. Sofu dedi: “Niçin ağlarsın?” Kerem dedi: “Nice ağlamayım, Han Aslı’mı görecekim geldi, hem Aslı’mın haberi var mı, yok mu, eğlen şu dağlardan sorayım,” deyip aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Eğri büğrü giden yollar
Yollar onu gördünüz mü
Düşmüşüm yârin izine
İzler yâri gördünüz mü

Eğnine giymiştir saya
Yanında var çifte taya
Sana derim sarı kaya
Kaya Aslı’mı gördün mü

Aslı’nın gezdiği yollar
Kerem’in geçtiği yollar
Koyunları yiyen kurtlar
Kurtlar Aslı’mı gördü mü

Deyip kesti.

Derken yola koyulup Narman’a vardılar. Kerem orada sordu, onlar da, “Beli geçti, Beyazıt’a gittiler,” dediler. Keremgil oradan yola koyulup bir gün sonra Beyazıt’a vardılar. Kerem baktı ki

kızlar, gelinler bahçe seyrine çıkmışlar, zevk ü safa ederler. Kerem onlara, “Bu taraftan bir keşiş geçti mi?” diye sordu. Kızın biri gelip, “Eğer bize bir türkü söylersen sana haber veririm,” dedi.

Aldı Kerem:

Beyazıt'ta güzel gördüm bir tane
Kudretten çekilmiş kara kaşları
Söyledim ki birkaç kelam eylesin
Âşık öldürmektir daim işleri

Kimi yavru kimi güller sunası
Kimi taht-ı Süleymandır sinesi
Bin naz ile beslemiştir anası
Tel tel olmuş ensesinde saçları

Hilal kaşlarının al kınası var
Yanağında çifte çifte halı var
Ağzı şeker dudakların balı var
İnci sedef dizilmiştir dişleri

Bu cahillik bu âlemde ad olur
Evveli aşına sonu yâd olur
Kerem der gamlı gönlüm şad olur
Sabah erden karşılar güneşleri

Deyip kesti.

Kızlar, “Senin aradığın keşiş Bayat’a gitti,” dediler. Keremgil oradan yola koyulup bir gün sonra Bayat’a ulaştılar. Bunların yanına biraz ahbap gelip hoşbeşten sonra, “Haydi âşık, bize bir

türkü söyle,” dediler. Kerem aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Sofu kardeş üç memleket geçirdim
Biri İran biri Turan biri Van
Yiğidin başına üç devlet konar
Biri akıl biri gençlik biri şan

Keşişin ettiği yanına kalmaz
Arayıp da sanma belasın bulmaz
İki üç şey Hakk katında zayolmaz
Biri kayra biri ilim biri nân

Keşişin kızında kaldı nazarım
Kalem alıp bu dertleri yazarım
Şimden geri üç memleket gezerim
Biri Tiflis biri Bayat biri Van

Kerem der ki muradına ereydi
Kısmet olup bir kez yüzün göreydi
Kadir Mevlam ona üç dert vereydi
Biri ateş biri tutuş biri yan

Deyip kesti.

Sonra oradan yola koyulup Erciş’e ulaştılar. Atlarını bir hana bağlayıp kahveye vardılar. Akşam oldu. Bunların yanına biraz ahbap gelip hoşbeşten sonra Kerem’e, “Nereden gelip nereye gidersin?” dediler. Kerem de dilden söylemem, telden söylerim deyip aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Bizim elden sürdüm izin getirdim
 Bu dağlardan aşan bir sunam yektir
 Tipi oldu boran oldu yitirdim
 Bu dağlardan aşan bir sunam yektir

Dağ başına duman iner sis iner
 Âşık olan elbet maşukun diler
 Ketm etmeyin cevap verin kişiler
 Bu dağlardan aşan bir sunam yektir

Yetirdim yavrumu durmaz ararım
 Tükendi takatim gitti kararım
 Ben Kerem'im aşk oduna yanarım
 Bu dağlardan aşan bir sunam yektir

Deyip kesti.

Dinleyenler aferin dediler. Kerem dedi: “Bu taraftan bir keşiş geçti mi?” Onlar da, “Beli geçti amma bugün seksen gün oldu, Van’a gitti,” dediler. Kerem de oradan yola koyulup giderken önüne kırk harami çıkıp yolunu kesti. Kerem aldı sazi eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Gece gündüz için için ağlarım
 Beni vatanıma gönder Yarabbi
 Bu dünyaya geldim gitmek isterim
 Buradan kulunu kurtar Yarabbi

Yarabbi sen sakla gönlümü gamdan
Yitirdim aklımı can çıkmaz tenden
Öldürürler beni yâr gider elden
Benim halim sana malum Yarabbi

Kırk harami çıktı benim önüme
Kıymaktır muradı benim özüme
Kerem edip bakın benim yüzüme
Bir canım var sana kurban Yarabbi

Bu Kerem'i aşk oduna yandırman
Sevdiği goncayı birden soldurman
Hey ağalar illeri de güldürmen
Kalbine merhamet düşür Yarabbi

Kerem türküsünü bitirince, “Ağalar, ben ne söyledim anladınız mı?” diye sordu. Onlar da, “Hayır yoldaşım anlamadık,” dediler. Kerem, “Ağalar, bin bir zaman Acem şahının oğlu idim, sizin gibi babayığitler kapımda çok idi. Çoğunu çırak ettim. Şimdi gurbete düştüm. Ben sizden şimdi aman diliyorum, eğer Hakk Teala kısmet eder sılaya gidersem, o zaman sizi çırak ederim,” dedi. Haramiler birbirine bakıp, “Galiba bu Hakk âşığıdır, buna dokunmak layık değildir,” deyip Kerem’e, “Âşık, Mevlam selamet versin, biz sana latife ettik, bizim meramımız bir türkü söyletmek idi,” dediler. Keremgil oradan yola koyulup bir gün sonra Van’a ulaştılar. Atlarını bir hana bağlayıp kahveye vardılar. Bunların yanına biraz ahabap gelip hoşbeşten sonra, “Haydi âşık, bize bir türkü söyle,” dediler. Kerem aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Hey ağalar hangi derde yanayım
Yitirdim Aslı'mı gören olmadı
Pervaneler gibi yandım tutuştum
Yandım küllerimi deren olmadı

Akkavak kızı Yörük beyinin dengi
Şah İsmail'in yâri Arap Üzengi
Leyla da bir zaman Mecnun'un dengi
Onlara da imdat eden olmadı

Kim görmüştür Ferhat ile Şirin'i
Onlara da imdat eden olmadı
Attı külüngünü verdi serini
Böyle yâr yoluna ölen olmadı

Hurşit, Mah Mihri'nin dizine yattı
Kamber de Arzu'nun derdine battı
Dünyada Şahsenem murada yetti
Âşık Garip gibi gülen olmadı

Kerem der dağ başında oturdum
Derdim elli iken yüze yetirdim
Lokman Hekim gibi cerrah getirdim
Şu benim derdimden bilen olmadı

Deyip kesti.

Dinleyenler aferin dediler. Kerem, “Bu taraftan bir keşiş geçti mi?” diye sordu. Onlar da, “Beli geçti amma onlar Tiflis'e

gitti,” dediler. Keremgil oradan yola koyulup bir gün Tiflis’e ulaştılar. Atlarını bir hana bağlayıp kahveye vardılar. Bunların yanına biraz ahbap gelip hoşbeşten sonra, “Haydi âşık, bize bir türkü söyle,” dediler. Kerem aldı sazı eline, bakalım ahbaplara ne dedi?

Aldı Kerem:

Yine mi kışladı dağların başı
Acep bir tanemin gözyaşı m’ola
Ela gözlerini sevdiğim dilber
O da benim gibi göz yaşlı m’ola

Kelp rakip elinden halim müşküldür
Aşkın dalgaları boydan aşkındır
Eşinden ayrılan böyle şaşkındır
Yâr ile sürdüğüm demler düş m’ola

Rakipler elinden âşıklar bezer
Kadir Mevlam ona eylemiş nazar
Sürünün önünde salınıp gezer
Benim yârim cümlesine baş m’ola

Kerem der yâr ahdinde durursa
Yüreğimde yağ kalmayıp erirse
Kadir Mevlam nasibimi verirse
Er de geç de Aslı’m bana eş m’ola

Deyip kesti.

Dinleyenler aferin dediler. Kerem dedi: “Bu taraftan bir ke-

şış geçti mi?” Onlar, “Beli geçti amma Ahlat’a gitti,” dediler. Kerem yolda giderken karşısına yüce bir dağ çıktı. “Sofu Kardeş, sen bu dağı bilir misin?” diye sordu. Sofu da, “Bilmem,” deyince, “Bu dağa Elcigez Dağı derler. Eğlen de şu dağa bir tükü söyleyeyim, yolumuza öyle gidelim,” deyip sazı eline aldı, bakalım dağa ne dedi?

Aldı Kerem:

Kat’i havadan uçarsın
İndireyim gönül seni
Budak budak gül dalına
Kondurayım gönül seni

Yüce dağlar yüce olur
Gündüz gider gece olur
Gör ayrılık nice olur
Ayırayım gönül seni

Yüce dağdan aşırayım
Vatanından şaşırayım
Gurbet ele düşüreyim
Ağlatayım gönül seni

Ördeği avlarlar gölde
Şahini beslerler kolda
Bezirgân geçtiği yolda
Çağırayım gönül seni

Dertli Kerem yüce gelir
Yaz baharı acı gelir
Yâr hasreti güce gelir
Doğratayım gönül seni

Deyip kesti.

O gece dağda kaldılar. Ertesi gün yola çıkıp giderken yine bir dağa çıktılar. Kerem dedi: “Sofu Kardeş, sen bu dağı bilir misin?” Sofu, “Bak Kerem, ben dağ mütevellisi değilim ve dağ nazırı hiç değilim, nerden bileceğim,” deyince Kerem şöyle dedi: “Bu dağa Süphan Dağı derler. Eğlen bir türkü söyleyeyim, bakalım âşık dilinden bilir mi?” deyip aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Sana derler Süphan dağı
Hiç dumanın yok olmaz mı
Sencileyin yüce dağın
Başı namlı kar olmaz mı

Aşaydım senin belinden
Şeker akıyor dilinden
Saraydım ince belinden
Yar yanağın gül olmaz mı

Siz bir ulu dağsız yüce
Üstünüzden yol aşınca
Kişi sevdiğin sarınca
Evvel bahar yaz olmaz mı

Çık yüce dağlara yayla
Menekşe sümbüller topla
Gel Kerem et doğru söyle
Güzel seven del'olmaz mı

Deyip kesti.

Oradan yola koyulup Ahlat'a vardılar. Atlarını bir hana bağlayıp kahveye vardılar. Bunların yanına biraz ahbap gelip hoşbeşten sonra, "Haydi âşık, bize bir türkü söyle," dediler. Kerem aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Yârin efkârından yârin gamından
Bana bir acayip hâl oldu bugün
Benim bir derdimi bine yetirdi
Yandı ciğerciğim kül oldu bugün

Turnamın kanadı bir karış telden
Çekerim ayrılık ne gelir elden
Gurbet bülbülüyum ayrıldım gülden
Bülbülüm gülümden dur oldum bugün

Aktı çeşmim yaşı oldu bir ırmak
Bana haram oldu bu yerde durmak
Ne müşkül dert imiş yârdan ayrılmak
Gecemle gündüzüm bir oldu bugün

Öksüz Kerem der ya ben nideyim
Eşime dostuma haber edeyim
Alıp başım diyar diyar gideyim
Bildiğim dağlara yol oldu bugün

Deyip kesti.

Dinleyenler aferin dediler. Kerem, “Bu taraftan bir keşiş geçti mi?” diye sordu. Onlar da, “Beli geçti amma onlar Muş’a gitti,” dediler. Ertesi gün yolda giderlerken öbür dağdan yüce bir dağa rast geldiler, Kerem, Sofu’ya sordu: “Bu dağı bilir misin?” Sofu, “Bilmem,” dedi. Kerem, “Bu dağa Nemrut Dağı derler, eğlen bir türkü söyleyelim de öyle gidelim,” deyince Sofu da, “Kerem, sen hiçbir dağ ve taş geçirmez misin?” dedi. Kerem, “Gel bir türkü söyleyelim, inat etme,” deyince Sofu da, “Bu sefer de benim dediğim olsun,” dedi.

Bunlar dağın başına çıktılar. Hikmet-i Hüda hava bozulup kar, yağmur bir kış oldu ki, elleri ayakları tutmaz oldu. Kerem başladı ağlamaya. “İlahi, bu kız bana kısmet değil mi? Bu gençlikte çektiğim nedir?” Sofu’ya dedi: “Ben sana demedim mi? Şu dağa bir türkü söyleyeyim de öyle gidelim. İşte gördün mü halimiz ne oldu?” Sofu da Kerem’in yalvarmasına dayanamayıp “Aman Kerem, sen bilirsin,” dedi, sazını eline verdi. Kerem aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Aman felek aman senin elinden
Bu garip gönlüme ah ü zar gelir
Ah ettikçe karlı dağlar iniler
Haber aldım kervan ile yâr gelir

Gahi gökten turnaları indirir
İndirir de sinesine kondurur
Eller sevdiğine name gönderir
Yârin sitem sözü bana ar gelir

Yâr yoluna feda kılan serini
Gece gündüz kayırmaz mı yârini
Elimden aldıldım nazlı yârimi
Geniş dünya tek başıma dar gelir

Dertli Kerem der ebru kemandır
Yâri görmiyeli hayli zamandır
Ellere yaz bahar çayır çimendir
Niçin bize yağmur ile kar gelir

Birden Allah'ın hikmetiyle dağın başından kış gidip hava açıldı. Bunlar dağdan inip, yola koyulup Muş Ovası'na ulaştılar. Baktılar ki ilkbahar gelmiş. Kızlar, gelinler bahçe seyrine çıkmışlar, zevk ü safa ederler. Kerem, "Sofu, şu kızlara türkü söyleyeyim de öyle gidelim," deyip aldı sazı eline, bakalım kızlara ne dedi?

Aldı Kerem:

Açıldı laleler güller
Güzel gider Muş ovası
Güzeller kolkola vermiş
Çekip gider Muş ovası

Kara su akar boyunca
Murat suyu gider nice
Dolanır gider yolunca
Uzar gider Muş ovası

Güz gelince çöker duman
Yaz gelince çayır çimen
Âşıkları eder figan
Yanar gider Muş ovası

Karşısında yüce dağlar
Gönül nehri durmaz çağlar
Kerem Aslı için ağlar
Yakar gider Muş ovası

Deyip kesti.

Oradan Muş'a ulaştılar, bir kahveye girdiler. Bunların yanına gelenler biraz hoşbeş ettikten sonra, "Âşık, bize bir türkü söyle," dediler. Kerem aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Gel Aslı'm gidelim gülşen seyrine
Gülü incitirsen sana da kalmaz
Mecnun gibi dolanmışım bu dağı
Gitti namus gayret ara da kalmaz

Bu tatlı canımdan bezdim usandım
Kırmızı donumu karaya bandım
Hey ağalar aşkına oduna yandım
Eğer ben yanarsam nara da kalmaz

Pir elinden dolu bir bade içtim
 Bahar seli gibi kaynayıp coştum
 Garip Mansur gibi bu dara düştüm
 Ben ölürsem eğer dara da kalmaz

Dertli Kerem burada ah edip ağlar
 Yahşi tabip bunda yaramı bağlar
 Yaz gelecek deyu hoş oldu dağlar
 Mübarek yaz gelir kara da kalmaz

Deyip kesti.

Orada olanlar aferin dediler. Kerem dedi: “Bu taraftan bir keşiş geçti mi?” Onlar da, “Buradan geçtiler amma onlar Çanlı Kilise’ye gittiler,” dediler. Kerem ertesi gün yola çıkıp giderken baktı ki gökyüzünde bölük bölük turnalar uçar. “Sofu Kardeş, getir sazımı, şu turnalarla anama, babama, hısım akrabaya selam göndereyim,” dedi.

Aldı Kerem:

Turnalar gider Mardin’e
 Turnam yâre selam söyle
 Karlı dağların ardına
 Turnam yâre selam söyle

Turna gider o ak taş
 Karlı dağlar aş aşı
 Hem kavime hem kardaşı
 Turnam yâre selam söyle

Turnalar gider güneşe
Yerlere hep düşe düşe
Akıl ermez böyle işe
Turnam yâre selam söyle

Turnam gelir yâr elinden
Yüce dağların belinden
Dertli Kerem'in halinden
Turnam yâre selam söyle

Deyip kesti.

Oradan yola koyulup Çanlı Kilise'ye vardılar. Kerem orada Ermeni kızları görüp Sofu'ya dedi: "Müjde, sevdiğimi Çanlı Kilise'ye gitti dedilerdi. Eğlen şu kızlardan Aslı Han'ı sorayım." Aldı sazı eline, bakalım kızlara ne dedi?

Aldı Kerem:

Sana kurban olam Çanlı Kilise
Kızlar Aslı'm kiliseye geldi mi
Çoğun murat verir Hazreti İsa
Kızlar Aslı'm kiliseye geldi mi

Her yerde çiçekler gökte yıldızlar
Bir saat görmesem ciğerim sızlar
Size kurban olam gelinler kızlar
Kızlar Aslı'm kiliseye geldi mi

Kiminiz arakçın giymiş başına
Kudretten kalemi çekmiş kaşına
Henüz girmiş on üç on dört yaşına
Kızlar Aslı'm kiliseye geldi mi

Kerem der dertli dertli söylerim
İnip aşkın deryasını boylarım
Aslı'm burada değil sizi neylerim
Kızlar Aslı'm kiliseye geldi mi

Deyip kesti.

Kızlar sordular: “Âşık ne söylersin?” Kerem, “Bu taraftan bir keşiş geçti mi?” dedi. Onlar da, “Beli geçti amma onlar Mazgirt'e gitti,” dediler. Keremgil oradan yola koyulup giderken önüne bir ırmak geldi. Akar, uçan kuşu kapar. Kerem, “Sofu bu ırmağa Murat Irmağı derler, eğlen de şu ırmağa bir türkü söyleyeyim de bize yol versin,” deyince Sofu kendi kendine, “Bu adam deli midir? Hiç türkü söylemekle ırmak yol verir mi?” dedi. Kerem aldı sazı eline, bakalım ırmağa ne dedi?

Aldı Kerem:

Eğlen Murat eğlen haber sorayım
Akıp gitme dur eğleni eğleni
Âlemde çok dertli kimmiş göreyim
Akıp gitme dur bekleni bekleni

Sen Murat'sın cümle sular başları
Didemden dökerim kanlı yaşları
Söylesem başıma gelen işleri
Kızarmışsın sen bağlanı bağlanı

Sen Murat'sın her sulara uğrarsın
Öksüz sinemi de niçin dağlarsın
Dalga koğar birbirini gözlersin
Akıp gitme dur çağlanı çağlanı

Murat kenarında üç keklik gezer
Derindir suların kayıklar yüzer
Yoktur Han Aslı'mın menendi güzel
Gider kolları sallanı sallanı

Kerem der yücesine çıkmaktan
Çıkıp dost yoluna bir kez bakmaktan
Nicedir cefasın cevrin çekmekten
Yandı yürek tüm allanı allanı

Deyip kesti.

Kerem türküyü tamamlayınca Allah'ın emriyle su durdu. Bunlar ırmağı geçtiler. Sofu kendi kendine, "Ben bu Kerem'i bırakmam, zira tekin adam değilmiş. Irmak bile Hakk'a bakıp yol verdi," dedi.

Hürmet edip yola koyuldular. Bir gün Mazgirt'e vardılar. Bir kahveye girdiler. Kerem baktı ki yedi tane âşık saz çalar. Onları kendi sazı gibi değil. Kerem selam verdi, oturup dinledi. Âşıklar fasıllarını tamamladıktan sonra bunlara, "Ustalar, atımı ve silahlarımı size vereyim, şu sazın birini bana verin," dedi. Âşıklar, "Bak yoldaş! Sen bizden sazı istersin amma çalmağa iktidarın var mı?" dediler. Kerem de, "İktidarı olmayan adam saz ister mi? Her gönülde bir aslan yatar," deyince şairler, "Al bir parça çal, eğer erbabı isen verelim. Değil isen yüz bin altın versen vermeyiz," dediler. Kerem, "Gönül kırmak iyi değildir,

gönlümü kırmayın,” dedi. Şairlerin birisi sazı Kerem’e verdi. Kerem de saza bir düzen verip başladı taksim geçmeye.

Bunlar baktılar ki kendilerinin çaldıkları bunun yanında bir şey değil, o zaman şairin birisi, “Aferin yoldaş, tamam, saz sana müstahaktır. Amma gönül üzerine bize bir türkü söyle, dinleyelim,” dedi. Kerem pekâlâ deyip aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Âşık ne sorarsın benim halimi
Yârdan ayrılalı şen olmaz gönül
Leyla’sın aldırılmış Mecnun’a döndüm
Giyince hırkayı şad olur gönül

Bir dem seyyah olur kılıç kuşanır
Bir dem türab olur yere döşenir
Bir dem Hakk’tan korku çeker utanır
Bir dem padişah’tan yüc’olur gönül

Bir dem gölde biter kargı kamıştır
Bir dem bahçelerde türlü yemiştir
Bir dem altın olur bir dem gümüşdür
Bir dem paslanır da tunç olur gönül

Bir dem yayan yürür bir dem atlanır
Bir dem şekerlenir bir dem tatlanır
Bir dem olur her cefaya katlanır
Bir dem zehirlerden ac’olur gönül

Bir dem abdal olur girer şallara
Bir dem tellal olur düşer dillere
Bir dem rahî olup gider yollara
Bir dem gençken de genç olur gönül

Kerem der nihayete erilmez
Yaya at yorulur gönül yorulmaz
Gönül bir sırçadır sine sarılmaz
Güzeli sarması güç olur gönül

Deyip kesti.

Âşıklar beğenip, “Pir ol yoldaşım, üstadına rahmet. Faslı güzel ettin. Yalnız bir noksanın var,” dediler. Kerem, “Nedir?” deyince onlar, “Bir destan söyleyen tamam olur,” dediler. Kerem aldı sazı eline, bakalım ne söyledi?

Aldı Kerem:

Geze geze bir sineğe rasgeldim
Yakın bildim şu sineğin işini
Tuttum kılıç ile kellesin kestim
Yağın süzdük üç yüz altmış tavaya

Yüklettik etini doksan katıra
Peşkeş ettik Kayseri’ye döşünü
Onu tutup bir meydana attılar
Hesap ettik iki bindir tam yaşı

Kemiklerinden bir köprü çattılar
 Otuz harmandan da büyük gözü var
 Karışladım yedi karış dizi var
 Yazı görmüş zemherinin kışını

Seksen kantar iç yağının hası var
 Etin kestik yüz köşeye yetirdik
 Derisini çadır edip oturduk
 Beş yüz kese has akçeye sattılar

Gürcistan'da mirahura götürdük
 Açarak ağzını saydık dişini
 Ol sineği gören kaçtı geriye
 Karşı koydu beş yüz atlı kişiye

Kanadını kırıp döktük deriye
 Butların yığdık kırk çektiriye
 Kanadını yelken ettik gemiye
 Fil burnundan uzun gördüm kaşını

Ben bilirim karanlıkta geleni
 Gelip benim tatlı canım alanı
 Dertli Kerem böyle söyler yalanı
 Ya kim gördü o sineğin leşini

Deyip kesti.

Dinleyenler, “Pir ol, faslı tamam ettin,” dediler. Kerem, “Bu taraftan bir keşiş geçti mi?” diye sordu. Onlar da, “Beli geçti, Pasin Ovası’na gitti,” dediler. Keremgil oradan yola koyulup bir gün Pasin Ovası’na vardılar. Atlarını bir hana bağlayıp kah-

veye girdiler. Bunların yanına biraz ahbab gelip hoşbeşten sonra, “Aman âşık, bize bir türkü söyle,” dediler. Kerem aldı sazı eline, bakalım ahbablara ne dedi?

Aldı Kerem:

Ah edeyim gönül senin elinden
Kaldık bir acayip zarın içinde
Neme ağlıyayım neme güleyim
Gonca gülüm kaldı harın içinde

Al yeşil sümbül bağlamış dağlar
Dinmez gözüm yaşı durmayıp çağlar
Baharın sultanı yeşermiş bağlar
Türlü türlü kokuların içinde

Ben arayım alçaklarda gezeyim
İndireyim gönül tahtın bozayım
Mecnun gibi dağ başında gezeyim
Gönül mesken tutmaz şehir içinde

Dertli Kerem der yok vatanım elim
Hiç kimsem yoktur ki sorsun ahvalım
Yârdan ayrılalı büküldü belim
Kaldım namus ile ârın içinde

Deyip kesti.

Kerem dedi: “Bu taraftan bir keşiş geçti mi?” Onlar, “Beli geçti amma onlar Uzunahmet’e doğru gitti,” dediler. Keremgil ertesi gün yola koyulup bir gün Uzunahmet’e ulaştılar. Vakıt

akşam olmakla beraber bunları kimse misafir almayıp dışarıda kaldılar. Gece olup soğuktan el ayak tutmaz oldu. Kerem ağlamaya başlayıp, “İlahi, bu benim başıma gelen nedir?” deyip aldı sazi eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Gurbet elde arzu eden sılayı
Hiç onun acısı çıkmaz dilinden
Hak ede ölmeden görmek müyesser
Mevlam ecelimiz versin gecinden

Bana dua edin yâranım eşim
Mevlam âsân ede her müşkül işim
Ağardı sakalım döküldü dişim
Keşiş kızı Aslı Han'ın yüzünden

Çıkarsam gurbete kısmet arayı
Sineme vurdular hezar yarayı
Bize çok görenler bir nân pareyi
Bir para bulmasın onlar cebinden

Dertli Kerem der sanma kârımdır
Beni alıkoyan bunda ârımdır
Kalk gidelim Sofu Mevla kerimdir
Bunda kimse ölmemiştir acından

Deyip kesti.

Oradan kalkıp yola koyuldular. Kerem'in bedduasından o köy yandı. Hâlâ o köyün yerinde duman eksik değildir. Bunlar

yolda keşişi sordular. Onlar da, “Beli geçti amma onlar Onluk Kalesi’ne gitti,” dediler. Keremgil bir gün oraya ulaşır bir kahveye geldiler. Bunların yanına biraz ahbap toplandı. “Aman âşık, bize bir türkü söyle,” dediler. Kerem de sazı eline alıp Uzunahmet’teki olayı anlattı.

Aldı Kerem:

Pek karanlık bulamadım yolumu
Soğuk aldı ayağımı kolumu
Ben kendime layık gördüm ölümü
Ahirette karşı gelsin iman hey

Uzunahmet’lerde hava bozuldu
Ak alnıma kara yazı yazıldı
Mezarım da gurbet ele kazıldı
Çağırdım hep kadir Mevlam aman hey

Bülbül konar ırgalar gül dalını
Ördek konar dalga eder gölünü
Göresim gelmiştir gönül elini
Şimden geri gideceğim güman hey

Kerem der aşk kazanın kaynatan
İnip ovalara atın oynatan
Feryad ile çok atalar ağlatan
Yana yana ağlayayım heman hey

Deyip kesti.

Kerem dedi: “Bu taraftan bir keşiş geçti mi?” “Beli geçti

amma onlar Hasankale'ye gitti," dediler. Kerem yola koyulup giderken baktı ki bir sürü turna çayıra inmiş. Kuşlar bunları görünce silkinip uçmak istediler. Kerem, "Sofu, şu turnalara bir türkü söyleyeyim," deyip aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Silkinip boynun uzatma
Turna ben avcı değilim
Irak yolları gözetme
Turna ben avcı değilim

Yolcuyum kendi halimde
Dervişim kendi yolumda
Şahinim yoktur kolumda
Turna ben avcı değilim

Abdalım seni neylerim
Ben sade seyran eylerim
İnan ki doğru söylerim
Turna ben avcı değilim

Havalanmış uçar turna
Ahımdan yarılr ayna
Dertli Kerem diye söyle
Giderim kalır değilim

Deyip kesti.

Keremgil oradan yola koyulup bir gün sonra Çoban Köprüsü'ne ulaştılar. Kerem baktı ki bu insan binasına benze-

mez, bir şahane köprüdür. Sofu'ya dedi: "Sen bu köprüyü bilir misin?" Sofu, "Bilmem," dedi. Kerem, "Buna Çoban Köprüsü derler. Eğlen bir türkü söyleyeyim, bakalım Aslı'm buradan geçmiş mi?" deyip aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Bugün geldim baktım sana
Köprü Aslı'mı gördün mü
Ayrı düştüm Aslı Han'dan
Köprü Aslı'mı gördün mü

Besmeleyle iş düzgüsü
Kudrettenmiş taş örgüsü
Derler bu Çoban köprüsü
Köprü Aslı'mı gördün mü

Oymalıdır yapı taşın
Bulunmaz dünyada eşin
Eksik değildir savaşın
Köprü Aslı'mı gördün mü

Dertli Kerem ver manasın
Seninle övünür Pasın
Bir çoban kurmuş binasın
Köprü Aslı'mı gördün mü

Deyip kesti.

Kerem baktı ki köprünün öte yanında bir ceylan su için iki tarafına bakınır. Kerem, Sofu'ya, "Yine beni efkâr bürüdü. Dur

şu ceylana bir haber sorayım, bakayım âyine-i devran ne gösterir,” dedi. Aldı sazi eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Sana sualim var haber ver ceylan
Aslı Keşiş buralardan geçti mi
Düşüp arkasına olmuşum revan
Çoban köprüsünden bir su içti mi

Aldı ceylan:

Dinle şimdi benden iş bu efganı
Aslı anasile yola düştüler
Bir seher vaktinde gördüm ben anı
Yanında babası o keşiş bile

Aldı Kerem:

Bu âşıklık bana ezel kadimî
O çıkardı âşıklığa adımı
Aslı gelsin beni bulsun dedi mi
Gizli sırlarını sana açtı mı

Aldı ceylan:

Cümle kaydın görsün seni yaradan
Kör olsun rakipler çıksın aradan
Anlar pek acele geçti buradan
Bakmadılar asla sağı soluna

Aldı Kerem:

Melül melül yerlerde durursun
Sitem taşın bu sineme vurursun
Ne zamandan beri bunda olursun
Acep Aslı'm Erzurum'a geçti mi

Aldı ceylan:

Yücelerde halk eylemiş Hakk bizi
Geceye katmışlar onlar gündüzü
Erzurum'da kalmak onların sözü
İşit sözüm Kerem gönlün hoş ola

Aldı Kerem:

Dertli Kerem der dinle aslımı
Acem şahı derler benim aslımı
Erzurum'da bulur muyum Aslı'mı
Yoksa keşiş yine alıp kaçtı mı

Aldı ceylan:

Yoktur hiç yalanım söyleyim sana
Muradını versin Hazreti Mevla
Keşiş Erzurum'a gitmiştir ama
Ondan ötesini bilmezim hele

Deyip kesti.

Kerem, ceylandan bu haberi alıp gitti amma Sofu bu işe şaşırdı.

Bunlar Hasankale'ye ulaşp orada sordular. İçlerinden biri, “Ben keşiş filan bilmem,” dedi. Birisi de, “Be adam, şu âşığı azarlama, belki Hakk âşığıdır, bize beddua eder,” dedi. Öbürü, “Madem bu adam Hakk âşığıdır dersin, ben onu şimdi tecrübe ederim,” deyip, bir sağ adamı tabuta koyup musalla taşına getirdiler. Kerem bu durumu görüp Sofu'ya, “Sofu Kardeş, getir şu benim sazımı, zira bizi sınayacaklar,” deyip aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Gider olmuş bu yerlerden
Götürdüler dertli dertli
Terkeylemiş kavim kardaş
Dolaşırlar dertli dertli

Biz giderken yolumuza
Hata geldi dilimize
Bir cenaze önümüze
Getirdiler dertli dertli

Biraz adama üç sıraya
Düzülmüşler bir araya
Yolumuz uğrar oraya
Görüşürler dertli dertli

Baktım bunların lafına
Sözlerinin hilafına
Cenazenin etrafına
Birikirler dertli dertli

Terketmiş kavim kardaşı
Akıtmış gözünden yaşı
Nedir bunun burada işi
Söyleşirler dertli dertli

Kimi ağlar kimi güler
Kimisin sakalın yolar
Kimisi gözyaşın siler
Ağlaşırlar dertli dertli

Bize bunlar geldi derler
Aslı Han'ım yolda derler
Sofu bizi aldatırlar
Gülüşürler dertli dertli

Bak şu feleğin işine
Neler getirdi başıma
Çıkılmış musalla taşına
Ağlaşırlar dertli dertli

Kerem Dede der gezerler
Şimdi tabutun düzerler
Gider kabrini kazarlar
Ağlaşırlar dertli dertli

Deyip kesti.

Bunlar Kerem'e, "Gel âşık, şu cenaze namazını kıldır öyle git," dediler. Kerem de, "Kıldırayım ama ölü niyetine mi diri niyetine mi?" dedi. Onlar, "Canım hiç cenaze namazı diri niyetine kılınır mı?" dediler. Kerem de, "Niyet ettim cenaze nama-

zına,” deyip durdu. Namaz tamamlanınca birisi gelip Kerem’in ensesine Hüdai bir sille vurdu ki Kerem’in gözünden ateş çıktı. Kerem, “Ne vurursun?” deyince bunlar, “Sağ adamın namazı kılınır mı?” deyip tabutu açtılar. Bir de baktılar ki Hakk Teala, Kerem’in yüzü kara çıkmasın diye o adamın canını almış. Onlar bu hali görüp Kerem’in ayağına düşüp özür dilediler. Kerem “Ne yapalım, günahımızdır,” deyip onlara keşişi sordu. Onlar da, “Bize bir türkü söylersen sana haber verimiz,” dediler. Kerem aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Bitti m’ola Erzurum’un sümbülü
Soldu m’ola Şam elinin lalesi
Gözlerime hayal meyal görünür
Sevdiğim kaşlarının karası

Bahri gibi ummanlarda yüzdüğüm
Türab gibi ayaklarda durduğum
Sazımı elime alıp vurduğum
Yok yoksul değilim aşkın belası

Gözüm yaşı döndü benim ırmağa
Sevdiceğim düştü bu dağdan dağa
Ben de Mecnun gibi düştüm uzağa
Firkat ile zehr oldu nân paresti

Kerem der fidanım dikmek isterim
Yüküm cevahirdir satmak isterim
Çevirip sılama gitmek isterim
Bilmedim ki ne gün gelir sayısı

Deyip kesti.

“Aferin âşık, senin sorduğun keşiş Hadım pınarından geçip Erzurum’a gitti,” dediler. Kerem ile Sofu, yola koyulup, Gümüşlü kümbeti geçip Hadım pınarına geldiler. Orada kızlar çamaşır yıkamaktaydı. Kerem, Aslı Han’ın bıraktığı çevreyi kızlara verip, “Aman bacılar, şu çevreyi bana yıkayıverin,” dedi. Kızlar çevreyi suya sokup Kerem’e verdiler. Kerem de, “Bacılar, bu nedir?” dedi. Kızlar, “Eğer bize bir türkü söylersen, temiz yıkarız, söylemezsen al böyle götür,” dediler. Kerem’in canına minnet. Hemen aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Yine bir derdim bin oldu
Ne yapayım yağlık seni
Derdime derman bulmadım
Merhem edem yağlık seni

Bu yağlığı yâr işlemiş
Etrafını nakışlamış
Aslı’m bana bağışlamış
Ne yapayım yağlık seni

Bakın benzim sarısına
Mail oldum yavrusuna
Üç güzelin birisine
Yıkatayim yağlık seni

Canım kızlar gözüm kızlar
Sizi gördüm yaram sızlar
Yârim beni pek arzular
Nice edem yağlık seni

Kerem Dede hu der gece
Derdim bin oldu gittikçe
Nerde bir güzel görünce
Göstereyim yağlık seni

Kızlar çevreyi yıkayıp Kerem’e verince, “Bu çevrenin bir eşi de bizde var,” dediler. Kerem, “Kimden aldınız?” diye sorunca “Buradan bir keşiş geçti, onlar sattı,” cevabını aldı.

Keremgil oradan yola koyulup Laleli Dağı’na çıktılar. Allah’ın hikmetiyle hava bozulup bir kış oldu ki göz gözü görmez oldu. Kerem, “İlahi Yarab! Nedir bu gençlikte çektiğimiz? Birkaç keredir bu felaket benim başıma geldi, acaba bu kız bana kismet değil mi?” deyip aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Deli gönül kalktı firar eyledi
Varamazsın Kerem kıştır geri dön
Kalmadı mecalim boradan kıştan
Varamazsın Kerem kıştır geri dön

Yağmur yağar iner yere yaş olur
Çakın olur bora olur kış olur
Hava böyle kalmaz yine hoş olur
Varamazsın Kerem kıştır geri dön

Gider kış demeden buranın yazı
Gülistana döner dağların yüzü
Haydi insafa gel ağlatma bizi
Varamazsın Kerem kıştır geri dön

Avcı idim şahin uçtu kolumdan
Uçtu gitti vatanından elinden
Kerem yandı Aslı Han'ın elinden
Varamazsın Kerem kıştır geri dön

Deyip kesti.

Hava bozulup adeta Nuh tufanı olmaya başladı. Bunlar bir kayaya arkalarını verip üç gün üç gece kaldılar. Kerem baktı ki havanın açacağı yok. Ama ateşinden kayalar terledi. Gittikçe kış artıyor, “Vademiz buraya kadamış, Rabbime niyaz edeyim, son nefesimde imanımdan ayırmasın,” deyip aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Laleli dağında yolum azıttım
Çağırırım gani Mevla aman hey
Bir yanımdan yağar yağmur kar serper
Bir yanımda yüce dağlar duman hey

İniler dağların başı iniler
Derdim artar yaralarım sızılar
Gözüm görmez kulaklarım çınılar
Kadir Mevlam benim halim yaman hey

Akşam oldu göremedim yolumu
Soğuk aldı ayağımı kolumu
İhtiyar eyledim ben de ölümü
Dahi yoktur sağlığıma güman hey

Dağlar himmet edin bunda kalmayım
Kalırsam da gurbet elde ölmeyim
Eski düşmanlara muhtaç olmayım
Nerde görem yâr yüzünü zaman hey

Kurtlar kuşlar yığılırsa başıma
Bakmaz gözden akan kanlı yaşıma
Gurbet elde bir hal gelse başıma
Doğru dönmez çarkı felek aman hey

Âşık odur kendi kendin kaynata
Yiğit odur er meydanda oynata
Kerem der ölüm haktır dünyada
Ahirette karşı gelsin iman hey

Kerem böyle söylerken arkasından bir ses işitti, dönüp baktı ki ak sakallı bir derviş mağara girişinde dikiliyor. Derviş, “Be adam, böyle feryadın nedir?” dedi. Kerem de, “Baba, kışa tutulduk. Üç gün üç gecedir buradayız,” deyince Derviş, “Ne tarafa gideceksin?” diye sordu. Kerem, “Erzurum’a gideceğim,” dedi. Derviş, “Gelin sizi götüreyim,” deyince Kerem, “Sofu, bu galiba Hızır aleyhisselamdır. Zira kul sıkışmayınca Hızır yetişmez derler, gel şu dervişe bir türkü söyleyeyim, eğer Hızır ise bizi götürsün,” deyip aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Kadir Mevlam budur senden dileğim
Bizi yolda koymayasın kış günü
Eğer Hızır isen gel tut elimden
Muradına erdiresin düşkünü

Al yeşile boyamışım donumu
Hakk'a doğru çevirmişim yönümü
Vadem tamam olsun gel al canımı
Felek sana minnet etmem beş günü

Varayım gurbete çıkayım dedim
Sıdk ile Mevla'ya tapayım dedim
Yıkılmış binayı yapayım dedim
Felek yıktı sarayımı köşkümü

Kerem der hata geldi dilime
Çok savaştım çare yoktur ölüme
Kime nida etsem gelmez yanıma
Gençliğimde hiç görmedim hoş günü

Deyip kesti.

Meğer o atlı Hızır aleyhisselam imiş. Kerem ile Sofu'yu atın arkasına alıp, “Yum gözünü zira atım delidir, korkarsınız,” dedi. Onlar da gözlerini kapatıp belinden tuttular. Bu devletli ata bir kamçı vurup, Erzurum'da bir konak önüne getirip, “Aç gözünü,” dedi. Bunlar atın arkasından indiler. Derviş, “Konakta size itibar ederler,” deyip sırroldu. Bunlar kapıyı açıp içeri girdiklerinde gördüler ki evdekiler hep hasta. Kerem bile has-

ta oldu. Sofu bunlara bakıp yemek yaptı. Kerem sayesinde ev sahibi de yiyip içmeye başladı. Bunlar orada üç dört ay yat-tılar. Kerem de ev sahibi de iyileşince, vedalaşıp gezerken bir kahveye rast geldiler. Bu kahvenin sahibine Çalık Paşa derlerdi. Kahve içildikten sonra bunların yanına gelenler biraz ahbablık-tan sonra, “Aman âşık, bize bir türkü söyle,” diye niyaz ettiler. Kerem de başüstüne deyip sazı eline aldı, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Yazık ömrüm gurbet elde geçirdim
Hasbihalim bildiren yok bilen yok
Gitti fırsat elde iken kaçırdım
Garip kaldım güldüren yok gülen yok

Elimden aldırıldım nazlı sunamı
Terkeyledim ben atamı anamı
Döge döge gömgök ettim sinemi
Hançer alıp deldiren yok delen yok

Bir haber almadım gözü eladan
Onun için kurtulamam beladan
Çok zamandır haber gelmez sıladan
Hiçbir haber getiren yok gelen yok

Suyu seli geldi karlı dağların
Açıldı mı mor sümbülü bağların
Ben Kerem'im ah çekerim ağlarım
Çeşmim yaşın sildiren yok silen yok

Deyip kesti.

Yârenler aferin dediler. Çalık Paşa, Kerem'den çok hazzedip ona, "Gel seni kendime ortak edeyim," dedi. Kerem, "Ey baba, biz bugün buradaysak yarın kim bilir neredeyiz," dedi. Oradakiler, "Âşık, buradayken gel bizi kırma, giderken de Allah selam versin," dediler. Kerem çaresiz orada çalıp çığırdı.

Bir gün kahvenin karşısında bir düğün oldu, görünce ağlamaya başladı. Sofu, "Niçin ağlarsın?" diye sorunca Kerem, "Şu konakta Aslı Han'ın düğününü ederler, ona ağlarım," dedi. Sofu, "Belki o değildir," diye onu teselli etmeye çalıştı. Kerem söz dinlemeyip sazını aldı, düğün evine girdi. Düğün halkı selamını alıp ona yer gösterdiler. Kerem yiyip içtikten sonra ondan bir türkü istediler. Kerem de sazı eline aldı, bakalım düğün hal-kına ne söyledi?

Aldı Kerem:

Gül cemalinden ötürü
Hakk beni sevdaya saldı
Ol mah yüzünden ötürü
Hakk beni sevdaya saldı

Geldi geçti nazar etti
Şirin canım bîzar etti
Hüdası ne güzel etti
Hakk beni gurbete saldı

Çarkıfelek yana dönmez
Kaşı kalem gözü elmas
Bu güzellik sana kalmaz
Hakk beni ferdaya saldı

Yine geldi ezel çağlar
 Şirin gönlüm gülmez ağlar
 Dertli Kerem niye ağlar
 Hakk beni gurbete saldı

Deyip kesti.

Kerem ağlamaya başladı. Oradakiler, “Niçin ağlarsın?” diye sordular. Sofu cevap verdi: “Ağalar, onun bir sevdiği var. Adına Aslı Han derler. Bu düğünü onun düğünü zannetti, ona ağlar.” Oradakiler, “Bu komşu kızının düğünüdür,” dediler.

Kerem dışarı çıkıp şehri gezerken Cafer Ağa Hamamı derler, bir hamamın önünde birtakım kadınları gördü, içlerinde Aslı Han’ı gördü, başladı ağlamaya. Sofu’ya da, “Bak benim sevdiğim Aslı Han’a,” deyip aldı sazı eline, bakalım hamamın önünde kadınlara ne dedi?

Aldı Kerem:

Salına salına çıktı hamamdan
 Hey ağalar giden yavru benimdir
 Öğüt almış hem atadan anadan
 Hey ağalar giden yavru benimdir

Benim olsan seni vermem feleğe
 Başın için beni salma dileğe
 Aslı’m bir huridir benzer meleğe
 Hey ağalar giden yavru benimdir

Gurbet ele düştü bizim yolumuz
Ördek uçtu viran kaldı gölümüz
Yâr gidince nice olur halimiz
Hey ağalar giden yavru benimdir

Gâh ağlatır beni gâhi güldürür
Gâhi yerde güzelliğın bildirir
Kerem der bu dert beni öldürür
Hey ağalar giden yavru benimdir

Aslı Han baktı ki Kerem türkü söyler, hemen kızlardan ayrılıp eve gitti, anasına babasına haber verdi. Keşış bu haberi alınca hemen yola çıktılar. Kerem türküyü tamamlayınca baktı ki Aslı yok. Sofu ile dönüp kahveye geldiler. Oradaki ahbablar, “Canım birader, nedir bu sendeki hal? Bize anlat,” dediler. Kerem de anlatayım deyip aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Aslı’m gitti yaylalara dayandı
Benim bunda kalışıma ne dersin
İki dinli hercainin elinden
Sararıp da soluşıma ne dersin

Bayram gelse kına yaksam destime
Selam versem yâranıma dostuma
Hasta olsam Aslı gelmez üstüme
Garip garip ölüşıme ne dersin

Mecnun Leyla için çekti cefayı
 Garip, Şah Senem'le sürdü sefayı
 Arayıp da buldum ben bîvefayı
 Arayıp da buluşuma ne dersin

Bir zülfüne asılayım yâr deyu
 Gonca güle sarılayım hâr deyu
 Benim bunda dududu dillim var deyu
 Gidip gidip gelişine ne dersin

Öğle ile ikindinin arası
 Aldı beni kaşlarının karası
 Kimse bilmez nedir derdim çaresi
 Melül mahzun bakışıma ne dersin

Ben Kerem'im keremliğin bildirdim
 Dost ağlatıp düşmanları güldürdüm
 Uzun boylu Han Aslı'mı aldıldım
 Arsız arsız gülüşüme ne dersin

Gene başladı ağlamaya. Onlar dediler, “Niçin ağlarsın?” Sofu cevapladı: “Ağalar, bu âşığın bir sevdiği vardı. Adına Aslı Han derler. Babası alıp kaçtı. Biz de ardına düştük. Bugün hamamın önünde gördük. Sonra kaybettik. İşte ağladığının sebebi budur.” Onlar da gayrete gelip hep beraber aramaya başladılar.

Bir mahalledeki çocuklarla karşılaştılar. Onlara keşişi sorduklarında çocuklar, “Bir keşiş dün saat beş raddelerinde Mumcular Mahallesi'nden geçip gitti, burada bize rahat yok diyerek yaylalara doğru yöneldi,” dediler. Kerem ahbaplarına veda edip düştü yola. Giderken yol üçe ayrıldı. Bunlar hangi-

sine gideceklerini şaşırdılar. Kerem bu yolun hangisine gitmeli deyip aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Erzurum'dan çıktım üç oldu yolum
Ben bu yolun hangisine gideyim
Çağırırım gece gündüz yaradan
Ben bu yolun hangisine gideyim

O başın kaldırmış dağın yüzünden
Öpemedim yanağından gözünden
Aslı'm gitti bulamadım izinden
Ben bu yolun hangisine gideyim

İlkbaharda atlar çıkar arpaya
Koç yiğitler kendin çeker hırkaya
Bilmem şarka gitti bilmem ki garba
Ben bu yolun hangisine gideyim

Sofu kardeş nice olur halimiz
İsfahan şehridir bizim elimiz
Bülbül gitti mahzun kaldı gülümüz
Ben bu yolun hangisine gideyim

Kerem der derman bilmem derdime
Aslı'm gitti konamadım yurduna
Hey ağalar bir yavrunun derdine
Ben bu yolun hangisine gideyim

Deyip kesti.

Sofu dedi: “Bak Kerem, yakınmak fayda vermez. Atalardan kalma sözdür, yolun caddesine gitmeli.” Kerem, “Öyleyse orta yola gidelim, şansımıza,” deyip giderken baktı ki gökyüzünde bir bölük turna uçar. Bunlardan yardım umup aldı sazı eline. Sofu’ya, “Bunlara bir türkü söyleyeyim de öyle gidelim,” dedi.

Aldı Kerem:

Gökyüzünde ötüp giden turnalar
Ötme garip garip gönül şen değil
Sen de mi gurbette yârdan ayrıldın
Ötme garip garip gönül şen değil

Turna gökyüzünde alay düzersin
Seyyah olup âlemleri gezersin
Sen de benim Han Aslı’ma benzersin
Ötme garip garip gönül şen değil

Çıkıp gökyüzünde durmaz uçarsın
İner yeryüzünde pervaz edersin
Benim bir derdime bin dert katarsın
Ötme garip garip gönül şen değil

Kerem der namusumu arımı
Yoluna harcettim bütün varımı
Acep görür müyüm nazlı yârımı
Ötme garip garip gönül şen değil

Deyip kesti.

Kerem, “Ben deli miyim? Turna benim sözümü ne anlar, ben onun sözünü ne anlarım,” dedi, yola koyuldular. Eşen Kalesi’ne ulaştılar. Bir kahveye oturdular. Yanlarına gelenler bir türkü istedikler. Kerem aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Felek kime gidem senin elinden
Derdim çoktur diye bilmem yâre ben
Ah çekmekten döndü sinem yaraya
Anın için seyyah bahtı kara ben

Kopardılar dallarımdan gül benim
Çek hançerin bu sineme vur benim
Ağyar ile güler oynar zar benim
Başım alıp giden ne diyara ben

Geçer canım bu güzellik çağını
Bu sineme vurdum yanık dağını
Hayli demdir ben bu bağın bağbanı
Geçiremem o yavruyu ele ben

Ben Kerem’im öz canımdan bezerim
Devasız dertlere derman düzerim
Çoktan beri avcısıyım gezerim
Düşüremem Aslı’mı bir dâme ben

“Aferin âşık,” dediler. Kerem, “Bu taraftan bir keşiş geçti mi?” diye sordu. Birisi, “O keşiş Şogin Deresi’nden geçip

Varbik'e gitti," dedi. Keremgil yola koyulup Şogin Deresi'ne vardılar. Kerem iki yavrulu bir ceylanın vurulup, yatmış inlediğini gördü. "İlahi avcı, kolun kırılınsın, bu yavrlara acımadın mı?" deyip Sofu'dan sazını istedi, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Nice ben yanmayayım ey Sofu kardeş
Aslı Han'ın ceylanıdır bu ceylan
Eğlen Sofu bir bir tarif edeyim
Aslı Han'ın ceylanıdır bu ceylan

Yüce yüce dağlar başı aşıptır
Avcılar elinden bağı pişıptır
Bizim yerden sizin yere düşüptür
Aslı Han'ın ceylanıdır bu ceylan

Ceylan dediğinin ak olur yüzü
Mevlam sürmelemiş eladır gözü
Tepesinde vardır bir çift boynuzu
Aslı Han'ın ceylanıdır bu ceylan

Ben Kerem'im bu dağları gezerim
Gelenden geçenden hile sezerim
Avcıyı bulursam başın ezerim
Aslı Han'ın ceylanıdır bu ceylan

Yola koyulunca bir de baktılar ki iki avcı gezer. Avcılar bunların yanına gelip nereye gittiklerini sorduklarında onlar da seyahat ettiklerini söylediler. Avcılar bir türkü istedikle-

rinde Kerem eline sazı alıp Sofu'ya, "Bari şu ceylana söyleyim de yol üstünden kaçsın," deyip avcılara hitaben bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Süre süre avcı dağdan indirmiş
Kaç kuzulu ceylan yad avcı geldi
Zalim avcı vurmuş seni sindirmiş
Kaç kuzulu ceylan yad avcı geldi

Şogin deresinden indi sürüsü
Sürüden ayrılmış onun birisi
Avcıya post olmuş nazik derisi
Kaç kuzulu ceylan yad avcı geldi

Zalim avcı düşmüş gelir izine
Al kanın akıtmış iki dizine
Mor sinekler konmuş ela gözüne
Kaç kuzulu ceylan yad avcı geldi

Böyle midir avcıların töresi
Koltuğundan vurmuş sızlar yarası
Hekime göstermiş yoktur çaresi
Kaç kuzulu ceylan yad avcı geldi

Koğa koğa indirdiler yazıya
Tut dediler al kınalı tazıya
İş başa düşünce bakma kuzuya
Kaç kuzulu ceylan yad avcı geldi

Süre süre indirdiler dağlardan
Mor sümbüllü bahçelerden bağlardan
Kerem der şu geçtiğim yollardan
Kaç kuzulu ceylan yad avcı geldi

Deyip kesti.

Avcılar, “Bu taraftan gelirken yaralı bir ceylan gördünüz mü?” diye sordular. Bunlar görmediklerini söyleyip yola koyuldular. Bir gün Varbik’e ulaşıp kahveye vardılar. Hoşbeşten sonra ahbablar türkü istediler. Bakalım Kerem ceylan üstüne ne dedi?

Aldı Kerem:

Bu sefer ayının tam on beşinde
Bu dağda bir ceylan ağlar iniler
İki körpe kuzu vardı peşinde
Bu dağda bir ceylan ağlar iniler

Bize gayet zulüm oldu gaziler
Sinemde var yaraları sızılar
Garip olan sılasını arzular
Bu dağda bir ceylan ağlar iniler

Ok demiri değmiş candan sarsmıştır
Dört yanını kızıl kanlan almıştır
Kuzuları melül mahzun kalmıştır
Bu dağda bir ceylan ağlar iniler

Ey ağalar aşk ateşi bağrımda
Aşk yüzünden dert var benim bağrımda
Ben Kerem'im Aslı Han'ın uğrunda
Bu dağda bir ceylan ağlar iniler

Deyip kesti.

Kerem sordu: “Bu taraftan bir keşiş geçti mi?” Onlar da, “Beli geçti amma onlar Tercan’a gitti,” dediler. Keremgil oradan yola koyulup bir gün Tercan’a ulaştılar. Bir kahveye vardılar. Kerem hastalanıp üç ay yattı. Üç aydan sonra biraz iyileşince eline bir değnek alıp kahveye geldi. Baktı ki kış gitmiş yaz gelmiş. Gökyüzünde turnalar uçar. Sofu’ya, “Biz daha Aslı’yı bulamadık, getir sazımı, şu turnalar ile anama babama hasta olduğumu bildireyim,” deyip aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Turna gider isen bizim ellere
Tercan’da bir hasta gördüm diyesin
Eğer bizden sual eden olursa
Tercan’da bir hasta gördüm diyesin

Ben uçardım kanatlarım yoruldu
Gurbet elde kara bağrım delindi
Bir süflice edna kulun bulundu
Tercan’da bir hasta gördüm diyesin

Gurbet elde melül mahzun olmuşum
Aşkına düşeli Mecnun olmuşum
Bir saçı Leyla’ya meftun olmuşum
Tercan’da bir hasta gördüm diyesin

Hasta düştüm kimse bilmez halimi
 Elimden aldıldım gonca gülümü
 Ne diyara gitsem bulmam yolumu
 Tercan’da bir hasta gördüm diyesin

Dertli Kerem hasta düşmüş iniler
 Ah ettikçe kulaklarım çınılar
 Belki Mevlam bize imdat yeniler
 Tercan’da bir hasta gördüm diyesin

Deyip kesti.

Sofu, “Bir adam gerek hasta gerek sağ olsun, yolcu yolunda gerek,” deyince yola koyuldular. Kerem hasta olduğı için yokuşu çıkamadı, efkârından aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Yanarım yanarım tütünüm tütmez
 Garibim bu gurbet ellerde kaldım
 Yârimin sevdası serimden gitmez
 Ağızdan söylenen dillerde kaldım

Bir yârim yoktur ki halimden bile
 Ağlayıp ağlayıp gözyaşım sile
 Korkarım ki kuşlar üstüme gele
 Aşamam dağları yollarda kaldım

Görür mü gözlerim o Aslı Han’ı
 Yoluna kılmışım feda bu canı
 Terkeyledim bir yâr için vatanı
 Giydirdim hırkayı şallarda kaldım

Dertli Kerem der ölemez oldum
Ağlayıp gözyaşım silemez oldum
Ne yana gideyim bilemez oldum
Şimdi sahralarda çöllerde kaldım

Deyip kesti.

Kerem ile Sofu yokuşu güçbela çıkıp Başçiftlik denen yere geldiler. Kerem, “Bu taraftan bir keşiş geçti mi?” diye sordu. Onlar da, “Cincibeli’ne gitti,” dediler. Keremgil oradan yola koyulup bir gün Cincibeli’ne ulaştılar. Ortalığı duman kaplayıp göz gözü görmeyince Kerem, Sofu’ya burasının neresi olduğunu sordu. Sofu bilmediğini söyleyince Kerem, “Buraya Cincibeli derler. Eğlen bir türkü söyleyeyim, bakalım bize yol verir mi,” deyip aldı sazı eline bakalım ne söyledi?

Aldı Kerem:

Gel bulut gel haydi benlik eyleme
Esen bad-ı saba yârin bûsudur
Her kime söylesem yanar derdime
Benim çektiklerim yârin bûsudur

Karşıda görünür yavrumun yolu
Lutfeyle efendim güldür bu kulu
Dost elinden içtim ben taze dolu
Benim içtiğim de yârin tasıdır

Bugün dosttan geldi bana bir name
Yaman rakip kail olmaz bu deme
Gel nazik ellerin değdir sineme
Ko desinler bu da bunun nesidir

Eladır gözleri kaşları kara
Aradım derdime bulmadım çare
Yavrumu alan vermez aşikâre
Öğüt verin benim yârim işitir

Ben Kerem'im kaynayıp da coşmazdım
Tövbekârım her güzele bakmazdım
Olur olmazların derdin çekmezdim
Benim yârim güzellerin başıdır

Deyip kesti.

Hakk'ın hikmetiyle duman kalkınca bunlar yol bulup
Erzincan'a ulaştılar. O gece bir yere misafir oldular. Ahbaplar
hoşbeşten sonra türkü istediler. Kerem aldı sazı eline, bakalım
ne söyledi?

Aldı Kerem:

Güzellerden güzel Aslı cananım
Sen vurdun bu cismim yaralandı gel
Mevla'yı seversen cevretme bana
Eziktir ciğerim yaralandı gel

Yüce dağlar başı mekânım yurdum
Kadir Mevlam bize eylesin yardım
Bir değil beş değil on değil derdim
Uç verdi yaralar sıralandı gel

Hani senin ile ikrarım ahdım
Ben seni seveli kesildi bahtım
Yüklendi yıkıldı bu garip kadim
Gam yükümüz bugün eğerlendi gel

Dertli Kerem destan oldu sözleri
Ferman gitti orta yerde yüzleri
Üç yüz yerden haber aldım kızları
Mezarım kazıldı hazırlandı gel

Bir de keşişi sordu. Onlar da, “Sarılar’a gitti,” diye haber verdiler. Kerem yola koyulup hemen Sarılar’a ulaştı. Orada yine sordu, “Eşkar’a doğru yola gitti,” dediler. Keremgil yola koyulup giderken Gemi Beli’ne uğradılar. Kerem, Sofu’ya buraya neden Gemi Beli dendiğini sorduğunda Sofu bilmediğini söyledi. Kerem de, “Nuh aleyhisselamın gemisi buraya indiği için,” diye açıkladı.

Yol üstünde bir kurukafanın yattığını gören Kerem, “Sofu, şu kafanın haline bak. Acaba burada ne zamandır yatar, bizim gibi yer, içer miydi?” diye sorar. “Durup türkü söyleyeyim, bakalım hayvan mı, yoksa insan mı,” deyip aldı sazı eline, bakalım ne söyledi?

Aldı Kerem:

Bir sualim vardır haber ver bana
Sen de bu dünyada var mıydın kafa
Hayvan mıydın insan mıydın ne idin
Türlü meyva sen de yer miydin kafa

Ayrılmış çenesi dökülmüş dişi
 Yolunmuş kirpiği süzülmüş kaşı
 Her daim böyledir feleğin işi
 Beş vakit namazı kıldın mı kafa

Bakmaz mısın alnındaki yazına
 Toprak dolmuş kulağına gözüne
 Hiç uydun mu kör şeytanın sözüne
 Helal diye haram yedin mi kafa

Aldı kafa:

Ben bir güldüm has bahçede biterdim
 Lokman idim âlemlere yeterdim
 Altmış yıl yaşadım yüz yıl yatardım
 Ahiretim mamur ey dertli Kerem

Yine aldı Kafa:

Dinle imdi gelen geçen âlemi
 Bir zaman dünyada ben de var idim
 Bir şah idim ben de kendi başıma
 Bunca gariplere yadigâr idim

Aldı Kerem:

Kafa şu dünyada sen de mert miydin
 Dünya malı için bir aç kurt muydun
 On beş yaşlarında bir yiğit miydin
 Yoksa ak sakallı pir miydin kafa

Aldı Kafa:

Bilmez idim ben malımın hesabın
Düşünmezdim hiç ahret hesabın
Akıbet nûş ettim ecel şarabın
Öldüğümde gayet ihtiyar idim

Aldı Kerem:

Kafa şu dünyada iyi has mıydın
Dünya malı için kara pas mıydın
Yedirmez içirmez bir nekes miydin
Sofrası meydanda er miydin kafa

Aldı kafa:

Daım güvenirdim ben de şanıma
Ecel âhir kasteyleti canıma
Bunca konuk el sunardı namıma
İşte ben böyle bir namıdar idim

Aldı Kerem:

Dertli Kerem ah ü zârın artırsın
Cümle müşkül işlerini bitirsin
Ne zamandan beri bunda yatırsın
Bu dünyada ölmem der miydin kafa

Aldı kafa:

Ben kuru kafayım bunda olurum
 Senin müşkül işlerin bitirdim
 Yüz on yıldır ben burada yataurdım
 Ben de sencileyin aşikâr idim

Deyip kesti.

Sofu bu konuşmalara gayet şaşırdu. “Bak, Mevla kurukafaya can verip başına geleni haber verdi,” diye düşündü. Kerem, “Yolcu yolunda gerek,” dedi, yola çıktılar, bir gün Eşkat’a geldiler. Kerem, bir gelin kızı ata bindirip götürdüklerini gördü, başladı ağlamaya. Sofu niçin ağladığını sorduğunda Kerem, “Aslı Han’ı gelin etmişler, ona ağlarım,” dedi. Sofu, “Belki o değildir,” dediğinde Kerem, “Ben bilmez miyim?” deyip gelin alıcılar geçerken aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Aslı’m seni götürmeğe gelmişler
 Ya benim gönlümü kimler anlar hey
 Giydirmişler hoşça gelin etmişler
 Al çevresin yüze tutmuş ağlar hey

Rakibin yolları yazıldı m’ola
 Tomurcuk gülleri dizildi m’ola
 Hoyrat eli değdi bozuldu m’ola
 Mihnet ile dikticeğim bağlar hey

Arayıp da bizi bunda bulsunlar
Yeryüzünde engelleri kırsınlar
Mert yiğidin sevdiğini versinler
Arayıp ona bir nam koysunlar hey

Kerem der kaynayıp da coşanda
Ciğerciğim aşk odunda yananda
Aslı gelip şu gedikten aşanda
Yüzümü süreyim yıllarına hey

Deyip kesti.

Sofu yanlarına varıp, “Bu düğün kimindir?” diye sordu. Beyler söylediler: “Bir Türkmen kızının düğünüdür.” Sofu keşişin geçip geçmediğini sorduğunda, aşağıdaki caddeye gidip orda sormasını söylediler. Aşağı caddeye inip sorduğunda da, “Beli geçti ama İrbit’e gittiler,” cevabını aldı.

Orada da sorduklarında Engürü’ye gittiklerini öğrendiler. Kerem oradan yola koyuldu. Yol üstünde bir dağ üzerine çıktı, Dağın eteğinde bir köy ve yanında mezarlık gördü. Kızın biri mezarın başında ağlayıp dolaşıyordu. Kerem yanına gidip kızın halini görünce Sofu’ya, “Mezardaki bunun nesidir? Eğlen şu kıza sorayım,” dedi, aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Kaşların mihrabı gözlerin ağı
Ahu gözlüm ne dönersin mezarı
Âşığı bendeder zülfün tuzağı
Ahu gözlüm ne dönersin mezarı

Aldı kız:

Âşık ne sorarsın benim halimi
Yâr aşkına dolanırım mezarı
Ben yanarım böyle firkat oduna
Yâr aşkına dolanırım mezarı

Aldı Kerem:

Karalar giymişsin yastadır başın
Kudretten çekilmiş karadır kaşın
Bilmem baban mıdır yoksa kardeşin
Ahu gözlüm ne dönersin mezarı

Aldı kız:

Karalar giymişim yastadır başım
Kudretten çekilmiş karadır kaşım
Ne babam ölmüştür ne de kardeşim
Yâr aşkına dolanırım mezarı

Aldı Kerem:

Gülmedim dünyaya geldim gelesi
Ağlayıp da çeşmim yaşın sileli
Kaç yıl oldu senin yârin öleli
Ahu gözlüm ne dönersin mezarı

Aldı kız:

Ben yanıp ağlarım ya sana n'oldu
Ağlayıp da çeşmim kan ile doldu
Sevdiğim öleli yedi yıl oldu
Yâr aşkına dolanırım mezarı

Aldı Kerem:

Çayır çimen mezarını бүrümüş
Rüzgar vurmuş yaprağına kurumuş
Yedi yıl olduysa şimdi çürümüş
Ahu gözlüm ne dönersin mezarı

Aldı kız:

Elimden aldıldım gül yüzlü yâri
Arttı yüreğimin gamı efkârı
Ne eylesem sönmez bu aşkın nârı
Yâr aşkına dolanırım mezarı

Aldı Kerem

Yürü hele kaşı gözü harami
Yüreğime koydun derdi veremi
Han Aslı'dan beter ettin Kerem'i
Ahu gözlüm ne dönersin mezarı

Aldı kız:

Gel yeter ağlatma bu serv-i nazın
Yüreğime vurdun ateşin közün
Açın mezarını göreyim yüzün
Yâr aşkına dolanırım mezarı

Deyip kesti.

Kerem anladı ki mezarda yatan kızın nişanlısıdır.

Kerem oradan bir kahveye gitti. Akşam olunca bunların yanına biraz ahabap gelip hoşbeşten sonra bir türkü istediler. Kerem, “Pek münasip,” deyip aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Gece gündüz ah eyleyip ağlarım
Sılada bir benim aklım alan var
Mecnun gibi dolanırım dağları
Mihnet ile beni derde salan var

Yine bahar oldu coştı yüreğim
Dîdeden akıttım kan ile yaşı
Ne sebepten ben sıladan ırağım
Ne sıladan haber ne de gelen var

Bâd-ı saba esip karlar eridi
Çayır çemen düz ovayı bürüdü
Cümle âlem sılasına yürüdü
Benim gibi elbet bunda kalan var

Dertli Kerem der Aslı Han'ımı
Yaş yerine akıtmışım kanımı
Mevlam gurbet elde alma canımı
Ben hasretim gözü yolda olan var

Deyip kesti.

Kerem orada keşişi sordu. Onlar da, “Beli geçti amma Ayaş’a gitti,” dediler. Kerem yolda bir viran şehir görüp Sofu’ya, “Acaba burası neden viran olmuş, insanları nereye gitmiş? Eğlen, bir sorayım,” deyip aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Seyyah olup şu âlemi gezerken
Rast geldim bir viran yerin taşına
Dedim viran ne zamandan berisin
Ne gelmiş var ne gelecek başına

Aldı virane:

Hazreti Nuh zamanından beriyim
Emr-i Hakk’la neler geldi başıma
Başıma geleni söyleyim sana
Hele bir gez otur benim karşıma

Aldı Kerem:

Âşıklar derdine dert katar mısın
Çevre yanını arar tarar mısın
Ta kadimden beri sen viran mısın
Felek nice kaktı senin başına

Aldı virane:

Nuh Peygamber zamanından dururdum
Hakk'tan bana emir geldi uyudum
İsmi belli bir mamurca köy idim
Felek ağı kattı tatlı aşım

Aldı Kerem:

Kim işitse senin ah ile zârın
Terk eder elinde olunca varın
Niçin harap oldu çarşı pazarın
Akıl ermez ol Hüda'nın işine

Aldı virane:

Üç yüz altmış çeşmelerim akardı
Güzellerim seyrangâha çıkardı
Hanlarıma üç yüz deve inerci
Bakmaz mısın han yerinde taşım

Aldı Kerem:

Dertli Kerem şehir viran söyledi
Senin yiğitlerin felek n'eyledi
Viran gelip sana yolum uğradı
Can dayanmaz firkatine coşuna

Aldı virane:

Çok güzel yiğitler var idi bende
Kimi saz çalardı kimi de künde
Bunca yiğit verdim ben bu kırande
Ben viranın girmiş idi düşünce

Deyip kesti.

Kerem yine yola çıktı, bir gün Ayaş'a ulaştılar. Orada keşişi sordu, onlar da, "Zile'ye gitti," dediler. Kerem yolda giderken Sofu'ya biraz durmalarını söyledi. Sırtını kayaya verip düşünürken Sofu ona ne düşündüğünü sordu. Kerem de, "Bunca yıldır gurbette gezeriz. Sevdigimi bulamadım. Acaba bu kız bana kismet değil mi?" deyip sazı eline aldı, bakalım ne söyledi?

Aldı Kerem:

Dinle sana derim ey sarı kaya
Benim Aslı'm buralardan geçti mi
Mübarek cemali benzer mi aya
Benim Aslı'm buralardan geçti mi

Aldı kaya:

Gel sana söyleyim ey âşık beri
Senin Aslı'n bundan geldi de gitti
Bile almış idi yanınca biri
Ayağın yüzüme bastı da gitti

Aldı Kerem:

Bak sana söylerim ey kara meşe
Kalemi kudretten çekilmiş kaşa
Bilir misin dağı taşı menekşe
Benim Aslı'm buralardan geçti mi

Aldı meşe:

İyi yiğit dayanmaz mı bu deme
Ansızın bu kellem düştü önüme
Güneş kondu gonca gibi gülüme
Aslı benden bir dal kesti de gitti

Aldı Kerem:

Âb-ı hayat gibi daim akarsın
Hakk'ın cemaline akar bakarsın
Dolana dolana akıp gidersin
Irmak Aslı'm buralardan geçti mi

Aldı ırmak:

Kerem çekme onun hemişe yasın
Bile almış hem atasın anasın
Hem de içti hem doldurdu kırbasın
Atlarına binip çıktı da gitti

Deyip kesti.

Bunlar yola çıkıp giderken Kızılırmak'a rast geldiler. Bak-

tılar ki ırmak kan gibi köpürmüş, üstünde uçan kuşu kapar. Kerem, Sofu'ya bu ırmağı bilip bilmediğini sordu. Sofu bilmediğini söyleyince Kerem, “Buna Kızılırmak derler. Eğlen şuna bir türkü söyleyeyim,” deyip aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Medet medet âlemleri yaradan
Başa bir hal geldi çekip gideriz
Yeni düştüm gurbet elin kahrına
Gözlerimden yaşlar döküp gideriz

Felek beğenmedi benim tutumum
Arşa direk oldu odun tütünü
Gün doğmaz alnıma öksüz yetimim
Uğradığım köyü yakıp gideriz

Bülbülü uçurdum varıp yuvadan
Kavim kardeş unutmayın duadan
Bizler gider olduk şu düz ovadan
Şimdi daldan dala konup gideriz

Bakmaz mısın şu dağların karına
Kim dayanır benim ah ü zârıma
Felek darbesini vurdu serime
Doğrultamam belim bükük gideriz

Dertli Kerem der gördüm düşümde
Âlem sele gitti çeşmim yaşında
Kızılırmak gibi dağlar başında
Şimdi enginlere akıp gideriz

Deyip kesti.

Kızılırmak bunlara yol verdi. Selametle geçip Zile'ye geldiler. Akşam olunca bir hana indiler. Hancı ters adamdı, bunları içeri almadı. Hanı kapayıp gitti. Açık kahve de bulamadılar. Han kapısını kırıp içeri girdiler. Kış olduğundan soğuktan donacaklar. Odun bulamadılar, kapıyı yaktılar. O gece orada yatıp ertesi gün keşişi sordular. “Dokuz Yazı'ya gittiler, belki Sivas'ta bulursunuz,” dediler.

Bunlar yola koyulup bir yaylaya geldiklerinde Kerem hancıya para vermediklerini düşündü. Halini soran Sofu'ya, “Eğlen sana ettiğimiz işleri anlatayım,” deyip aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Sofu bak bir işimize
Hancıya para vermedik
Neler geldi başımıza
Hancıya para vermedik

Geze geze burya geldik
Aslı'yı buluruz derdik
Zor ile içeri girdik
Hancıya para vermedik

Âşıkla gurbete çıktık
Özümüz aşka bıraktık
Kırıp kapısını yaktık
Hancıya para vermedik

Dertli Kerem'dir zatımız
Her yerde vardır adımız
Arpasın yedi atımız
Hancıya para vermedik

Deyip kesti.

Oradan yola koyulup giderken bir yüce dağ görüp baktı ki başını duman kaplamış. Kerem, Sofu'ya bu dağı bilip bilmediğini sordu. Sofu bilmediğini söyleyince Kerem, "Yıldız Dağı derler. Eğlen şuna bir türkü söyleyeyim," deyip sazı eline aldı, bakalım dağa ne dedi?

Aldı Kerem:

Yükseğinde yavru şahin beslenir
Yıldız Dağı niçin kalkmaz dumanın
Alçağında dudu kumru beslenir
Yıldız Dağı niçin kalkmaz dumanın

Yükseğinde büyük namlı karın var
Alçağında mor sümbüllü bağın var
Yârdan mı ayrıldın ah ü zârın var
Yıldız Dağı niçin kalkmaz dumanın

Gelen geçen seyran eder meşesin
Beline kondurmuş beyin paşasın
Haramiler bekler her bir köşesin
Yıldız Dağı niçin kalkmaz dumanın

Yine çevrilip eğrilmiş beli
Rum'da ve Acem'de söylenir yeli
Kadı mısın serdar mısın kurt behi
Yıldız Dağı niçin kalkmaz dumanın

Her taşlardan çok boyalı taşın var
Şahin yuva yapmış öter kuşun var
Kerem gibi ne belalı başın var
Yıldız Dağı niçin kalkmaz dumanın

Deyip kesti.

Bunlar yola koyulup Sivas'a geldiler. Sivas'ta Ermeni çok olduğundan bir kahveye girdiler. Bunların yanına biraz ahbap gelip hoşbeşten sonra, "Aman âşık, bize bir türkü söyle," dediler. Kerem aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Nice bir yanmayan aşk ateşine
Vardı gurbet ele düştü yolumuz
Hısımdan kavimden soran olursa
Selam dua göndermektir halimiz

Kıyma kahpe felek bana yazıktır
Çok gurbetlik çektim bağrım eziktir
Virandır ilimiz bağlar bozuktur
Ayrılık gazelin döktü gülümüz

Hocam izin verse yazsam bir satır
Mevlam müşkül işimizi sen bitir
Kısmet nerde ise çeker iletir
Kim bilir ki nerde kalır ölümüz

Kahpe felek gelip kısmet dağıtır
Ecel değirmeni bizi öğütür
Kerem der vademizin çağıdır
Kurt belinden doğru gelir selimiz

Deyip kesti.

Kerem sordu: “Bu taraftan bir keşiş geçti mi?” Onlar da, “Deliktaş’tan geçip Ürgüp’e gitti,” dediler. Keremgil oradan yola koyulup bir gün sonra Ürgüp’e ulaştılar. Bir köy yakınındaki çay kenarında gelinlik kızlar çamaşır yıkamaktaydı. Kerem birisini Aslı Han’a benzetti. Kerem, Sofu’ya, “Bak sevdiğim gelin olmuş, burada kızlarla çamaşır yıkar,” deyip aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Irmak kenarında esvap yuyanlar
Allı gelin Han Aslı’ma benzersin
Doğru söyle eğer Hakk’ı seversen
Allı gelin Han Aslı’ma benzersin

Böyle deyince kız baktı ki âşık kendine söz atıyor, hemen aşka gelip, eline bir değnek alıp Kerem’e cevap verdi. Bakalım ne dedi?

Aldı kız:

Dolandın dağları buraya geldin
Var git dertli Kerem yârin değilim
Yitirdin aklını divane oldun
Var git dertli Kerem yârin değilim

Aldı Kerem:

Aslı gibi yanağından halı var
Türlü libas giymiş ince beli var
Gide gide bir incecik yolu var
Allı gelin Han Aslı'ma benzersin

Aldı kız:

Deme âşık seni çekerler dara
İçerime açtın onulmaz yara
Ben değilim yârin var yârin ara
Var git dertli Kerem yârin değilim

Aldı Kerem:

İnanmam yüzünden nikabı kaldır
Diler azat eyle diler sen öldür
Gel ağlatma gelin gel beni güldür
Allı gelin Han Aslı'ma benzersin

Aldı kız:

Telli Hanım gül benzini soldurur
Âşık olan maşukunu güldürür
Bir nişanlım vardır seni öldürür
Var git dertli Kerem yârin değilim

Aldı Kerem:

Kerem der yücesinden aşırdım
Aşırdım da hem yolumu şaşırdım
Ben de bir nişan yüzüğü taşırdım
Allı gelin Han Aslı'ma benzersin

Deyip kesti.

Kerem, kızın Aslı olmadığını anlayıp bunlardan keşişin ne-reye gittiğini sordu. Onlar da görmediklerini söylediler. Kerem oradan yola koyulup Ürgüp'e ulaştı. Bir kahveye geldiler. Yan-larına biraz ahbap toplanıp türkü istediler. Kerem aldı sazı eli-ne, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Şu dünyada üç nesneden korkarım
Bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm
Hiçbirinden asla gönlüm hoş değil
Bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm

Güle güle geldik şu kara taşa
Yazılanlar gelir bu garip başa
Hasret koydu bizi kavme kardaşa
Bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm

Çok Süleymanları tahttan indirdi
Nicelerin gül benzini soldurdu
Niceleri gelmez yola gönderdi
Bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm

Dertli Kerem der konduk göçülmez
Acıdır şerbeti ecel içilmez
Üç derdim var birbirinden seçilmez
Bir ayrılık bir yoksulluk bir ölüm

Deyip kesti.

Kerem orada keşişi sordu. Onlar da, “Beli geçti amma onlar Parmak Ovası’na doğru gitti,” dediler. Keremgil yola koyulup Parmak Ovası’na vardılar.

O gün Elmalı’nın beyleri yanlarında kızları, gelinleriyle beraber ava çıkmışlardı. Kerem bunları görünce Aslı’yı almaya gelen gelin alayı zannetti. Onlar gelip, “Nereden gelip nereye gidersiniz?” diye sorduklarında, o da aynı soruyu onlara sordu. Onlar, “Elmalı’dan ava çıktık,” deyince Kerem keşişin bu taraftan geçip geçmediğini sordu. Onlar da, “Bize türkü söylersen haber verimiz,” dediler. Kerem aldı sazı eline, bakalım beylere, kızlara, gelinlere ne dedi?

Aldı Kerem:

Elmalı'nın ağaları
Alay alay olmuş gelir
Taze kızı gelinleri
Eli ele vermiş gelir

Giymişler baştan ayağa
Verirler halka sadaka
Kimi beydir kimi ağa
Bayrağını açmış gelir

Sahra sahra geçip yükler
Çıkar serhatlere beyler
Kargı mızraklar tüfekler
Arap atlar koşmuş gelir

Kolları şahin yazılı
Yanları çifte tazılı
Koyunlar çifte kuzulu
Tozlu yola düşmüş gelir

Uğradım yârin göçüne
Mailim zülfün ucuna
Bu Elmalı'nın içine
Dertli Kerem coşmuş gelir

Bunlar Kerem'den hazzedip keşişin Kayseri'ye gittiğini haber verdiler. Keremgil Elmalı Dağı'na vardılar. Kerem, Sofu'ya bu dağı bilip bilmediğini sordu. Sonra da dağa bir türkü söyleyip yola öyle gideceğini söyledi. Bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Gel gidelim Sofu kardeş
Bugün Aslı'm göç eylemiş
Ben ağlarım sen ağlama
Bugün Aslı'm göç eylemiş

Elmalı dağın aşmıştır
Parmak dereden geçmiştir
Kayseri'ye ulaşmıştır
Bugün Aslı'm göç eylemiş

Karşımızda ulu dağlar
Gönül muhabbeti çağlar
Aslı göçmüş Kerem ağlar
Bugün Aslı'm göç eylemiş

Deyip kesti.

Kerem oradan giderken bir kara dağ görüp başladı ağlama-ya. Sofu sordu: "Niçin ağlarsın?" Kerem, "Bu dağa adıyla sa-nıyla Karadağ derler, başını duman bürümüş," dedi. Yolda su-sadılar. Dağda su ararken duman çöküp birbirlerini kaybettiler. Kerem, "Yarabbi, bir taraftan Sofu'yu, bir taraftan sevdiğimi kaybettim. Benim halim ne olacak? Başıma neler geldi? Genç yaşımda anama babama hasret kaldım," deyip ağladı. Sazını eline aldı, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Arzuladım geldim Karadağ seni
Felek bu çektiğim elinden senin
Aktı çeşmim yaşı Ceyhun'a döndü
Acep kimler geçer selinden senin

Dilerim başına samyeli essin
Şu kara bağrına taşçılar kessin
Elvan çiçeklerin yansın tutuşsun
Kimseler korkmasın gülünden senin

Yamacında azgın azgın ayılar
Çeşmelerin derin derin kuyular
Yollarını kessin yad haramiler
Bezirgân geçmesin belinden senin

Kerem der başından duman gitmesin
Lale sümbül mor menekşe bitmesin
Bahçenizde yad bülbüller ötmesin
Han Aslı'm geçmiştir yolundan senin

Deyip kesti.

Derken hava açıldı. Birbirlerini buldular. Bu dağdan aşağı inip oradan Erciyes Dağı'na çıktılar. Kerem arkasına baktığında beddua ettiği dağın cayırlar yandığını gördü. Hâlâ o dağ kapkaradır.

Kayseri tarafından rüzgâr Aslı Han'ın kokusunu getirdi. Bir yaylada çobanın koyun güttüğünü gördüler. Kerem Sofu'ya, "Gel gidip çobana sevdiğimi sorayım," dedi. Çobana keşişin bu taraf-

tan geçip geçmediğini sordu. Çoban da bir türkü söylerse haber vereceğini söyledi. Pekâlâ deyip aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Eğlen çoban eğlen haber sorayım
Dudu dillim Kayseri'ye vardı mı
Mecnun oldum varıp bulup sorayım
Aslı Han'ım Kayseri'ye vardı mı

Söyle çoban söyle ahım tutası
Ahirette yâr boynuma bakası
Aslı bir Ermeni kâfir atası
Aslı Han'ım Kayseri'ye vardı mı

Karadır kaşları gözü sürmeli
Keten gömlek giyer göğsü düğmeli
Güzeller içinde onu öğmeli
Aslı Han'ım Kayseri'ye vardı mı

Dertli Kerem ister Hakk'tan yardımı
Mevlam bir kuluna verme derdimi
Aslı göçtü viran koydu yurdumu
Aslı Han'ım Kayseri'ye vardı mı

Deyip kesti.

Çoban da, “Hakk muradını versin, gönlün hoş olsun,” deyip keşişin Kayseri'ye gittiğini haber verdi. Kerem yola koyuldu. Kayseri'ye gelince üç kızın el ele verip bahçede gezdiğini gördü. Birisini Aslı Han'a benzetti. Kerem, Sofu'ya, “Bak, sev-

diğim zevk ü safa eder, beni hatırına getirmez,” deyip aldı sazi eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Kangınıza kul olayım
Belikleri koşa dilber
Mevlam ayrılık vermesin
Göklerdeki kuşa dilber

Ok ile vurdun sinemi
Artırdın derdi veremi
Gözlerin olmuş harami
Kirpiklere kaşa dilber

Bir ok attım o nişana
Vardı gitti perişana
Dedim belki yumuşana
Bağrın dönmüş taşa dilber

Kerem’in çektiği ardır
Daim işi gücü ah ü zârdır
Bu bir başka ruzigârdır
Her dem esmez başa dilber

Deyip kesti.

Kız, Kerem’den kaçtı. Kerem, Sofu’ya dedi: “Bak merhamet eder mi? Bunca yıldır hatırına getirmez, hemen zevk ü safa eder. Eğlen şuna nerden gelip nereye gidersin diye soralım,” deyip aldı sazi eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Güzelsin sen yoktur menendin mislin
 Boyun servi yanakların al güzel
 Huri midir aslın melektir neslin
 Dışın inci dudakların bal güzel

Dinle gel sözümü ey saçı sümbül
 Ben sana bir güldüm sen bana bülbül
 Ya taze kız ya bir gelin ya bir dul
 Her ne isen benden haber al güzel

Kerem der senin kulun olayım
 Leyl ü nehar dost kapında kalayım
 Ben de senden muradımı alayım
 Sen de benden muradını al güzel

Deyip kesti.

Kızlar, Kerem'i çadıra davet ettiler. Kerem ile Sofu çadıra geldiler. Kızlar saygı gösterip kahve, tütün sunduktan sonra "Aman âşık, bize bir türkü söyle," dediler. Kerem aşka gelip aldı sazı eline bakalım kızlara ne dedi?

Aldı Kerem:

Salına salına burda gezersin
 Hemen benim Han Aslı'ma benzersin
 Sen de gözün ile çok kan edersin
 Hemen benim Han Aslı'ma benzersin

Keklik gibi taştan taşa sektiğin
Ak ellere kızıl kına yaktığın
Acep demem kıya kıya baktığın
Hemen benim Han Aslı'ma benzersin

Benim sevdiceğim ela gözlüdür
Şekerdir lebleri şirin sözlüdür
O da sizin gibi katı nazlıdır
Hemen benim Han Aslı'ma benzersin

İşiterek aştım yüce dağları
Yüreğimde saklı şirin sözleri
Kayseri'nin şu gelinlik kızları
Hemen benim Han Aslı'ma benzersin

Dertli Kerem sohbetin tatlı olsun
Gelinlerin edepli uslu olsun
Her yiğidin sevdiceği kutlu olsun
Hemen benim Han Aslı'ma benzersin

Deyip kesti.

Bir de kız, “Âşık, senin meramın nedir?” deyince Sofu, “Bunun bir sevdiği vardır, adına Aslı Han derler. Seni ona benzetti,” dedi. Kız, “Yarabbi şükür, fena bir şeye benzetmedi. Senin aradığın kız Kayseri’de, orta mahallede bir evde, babası zindancı başı, anası diş çekicidir,” deyince Keremgil oradan yola çıkıp Kayseri’ye geldiler.

Bunlar Kayseri’de gezerken bir evden bir cenazenin çıkarılıp musalla taşına konduğunu gördüler. Kerem, “Sofu kardeş, eğlen de şu cenazeye bir türkü söyleyeyim, zira kıssadan hissedir,” deyip sazı eline aldı, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Mal sahibi nice gördün halini
Felek pençesine düşmüş gidersin
Beğenmezdin türlü libas giymeği
Şimdi uryan ceset olmuş gidersin

Tutmaz idin bir fakirin elini
Sormaz idin yoksulların halini
Haram helal kazandığın malını
Şu fani dünyaya dökmüş gidersin

Malın vardır deyu gökte uçardın
Meclis kurup şarap bade içerdin
Hayvanları sağıp döğüp koşardın
Şimdi kara yere koşmuş gidersin

Dertli Kerem der nic'olur halim
Bana senden oldu ey kanlı zalim
Hiç vadeye bakmaz erişir ölüm
Ecel şarabını içmiş gidersin

Deyip kesti.

Derken imam geldi. “Behey edepsiz! Hiç cenazeye türkü söylenir mi? Elinden gelirse bir Fatiha oku,” dedi. Orada olanlar imama dönüp, “Dokunma! Hakk âşığıdır, bu adamın hayatındaki halini söyler diye Kerem’i affeyle,” dediler.

Kerem oradan bir kahveye gitti. Akşam olunca bunların yanına biraz ahbap gelip hoşbeşten sonra bir türkü istediler. Kerem de aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Ben bu derdin hangi birin söyleyim
Tazelendi eski derdim yaresi
Aman ey sevdiğim yâr elden gitti
Yarab nedir bu firkatın çaresi

Keten gömlek giyer gülden naziktir
Bülbüle söylenme güle yanıktır
Çok gurbetlik çektim bağrım eziktir
Hışma gelme ey ciğerler paresi

İçip aşkın dolusunu kanayım
Düşmüşüm aşkına nice yanmayım
Gönül sevdi onu nice döneyim
Mihrabımdır iki kaşın arası

Kerem der ey gözlerin sevdiğim
Ta başından ayağına döndüğüm
Abdal olup Kayseri'ye geldiğim
Oya gözler bari gözler göresi

Deyip kesti.

Kerem böyle söyleyince orada hazır olanlar aferin dediler. Ertesi gün Kayseri'de dolaşırken, bir mahallede oynayan çocukları gördüler, keşişin evini sordular. Onlar da evi gösterdiler. Kerem kapıdan içeri baktığında Aslı Han'ı giyinmiş, kuşanmış gezerken gördü. Onu böyle görünce başladı gazel söylemeye, kızın da hoşuna gitti. Kerem'e ne aradığını sordu, Kerem de, "Burada bir diş çekici varmış," dedi. Kız, "O benim anamdır," dediğinde Kerem, "Var çağır, gelsin," dedi.

Kadın, kızına, “Otur kızım, dizine başını koysun, zahmet çekmesin,” dedi. Kerem başını kızın dizine koydu, başladı yüzüne bakmaya. Kadın hangi dişinin ağrıdığını sorduğunda Kerem, “Bu dişim ağrıyor,” dedi. Kadın o dişi çekti, baktı ki sağlam. Kerem, “Yanlış çektin, o değildir, işte budur, yok odur,” diyerek otuz iki dişini birden çektirdi. Kerem’in acıdan aklı başına gelince, baktı ki ağzı kan ile dolmuş. Koynundan çevreyi çıkarıp ağzına tuttu. Kız çevreyi görünce, “Vay ana, bu Kerem’dir!” deyip başını dizinden kaldırıp kaçtı. Anası keşişe haber vermeye gitti. Kerem kızın kaçtığını görünce aldı sazi eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Öldüm öldüm Aslı senin elinden
Dertli sinem bende vardır yare yüz
Dâima üstüne titrerdi canım
Haset derdi gönül derdi yare yüz

Uğrun uğrun canan bunda sezilir
Keman kaşlar atar okun gizlidir
Dostum böyle bir yâr için gezinir
Var arada engel yare yare yüz

Kargıdır kurşundur yarem sağ olam
Sağ kolumda yâr yoluna sağ olam
Ne mümkündür ben bu dertten sağ olam
Hicran birdir derdim birdir yare yüz

Dertli Kerem ol yârim için
Aklımı zayettim ben yârim için
Yâr oldur ki yâr yoluna yâr için
Beraber darlıkta bende yare yüz

Deyip kesti.

Bir de kız oradan usulünce başını çıkarıp gitmiş mi diye baktı. Kerem, kızın baktığını gördü. “Şu kızı İslam’a davet edeyim, belki Müslüman olur, Hakk Teala bize mağfiret eder,” deyip aldı sazi eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Medet medet Aslı’m senin elinden
Gel kız Müslüman ol, kalma Ermeni
Benim bir derdimi bine yetirdin
Gel kız Müslüman ol, kalma Ermeni

El ele verelim şehre gidelim
İncil’i Furkan’ı başa tutalım
Hangi din hak ise ona tapalım
Gel kız Müslüman ol, kalma Ermeni

İnanma sen keşişlerin fendine
Hafta perhizine elli gününe
Gel Aslı’m gir sen de İslam dinine
Gel kız Müslüman ol, kalma Ermeni

Dilber hayalisin kızlar sultanı
 Seyrana çıkanda olursun canı
 Sen Kerem Dedenin kaşı kemanı
 Gel kız Müslüman ol, kalma Ermeni

Deyip kesti.

Kız üzüldü. “Sen bir memleketin şahısın, yazıktır, ben sana kısmet değilim, sen kısmetini Hakk Teala’dan iste, haydi git, şimdi anam beyden adam getirip seni tutarlar. Şimdi git,” dedi. Kerem melül, mahzun ağlayarak dışarı çıkarken aceleyle kapıyı kapadı, ayağı içerde kalıp yarıldı, kan içinde kaldı. O vakit Kerem, “Ey benim Rabbim, bu genç yaşta nedir çektiğim? Benim aşkımdan üç bölümünden bir bölümünü bu kıza ver,” diye dua etti. Hemen o saat duası kabul oldu, kız da Kerem’e âşık oldu. Kapıyı açıp Kerem’in boynuna sarıldı. Kız Müslüman oldu derler. Kerem kızın hile yaptığını zannetti. Fakat hile değildi. Kız aşka gelip eline bir ağaç parçası aldı. Kerem de sazı eline aldı, bakalım birbirlerine ne söylediler?

Aldı kız:

Yeni düştüm ateşine yanarım
 Yandım Kerem beni rüsvay eyleme
 Beni aşkın ateşine salan var
 Yandım Kerem beni rüsvay eyleme

Aldı Kerem:

Bizim elden sürdüm bunda getirdim
Benim çekticeğim senin elinden
Günbegün aşkınla yandım yıkıldım
Benim çekticeğim senin elinden

Aldı kız:

Uğrun uğrun dost bağına girmedim
El uzatıp gonca gülün dermedim
Ben yârin yüzünden vefa görmedim
Yandım Kerem beni rüsvay eyleme

Aldı Kerem:

Akıtayım gözlerimin yaşını
Gurbet ele saldın garip başımı
Anan çekti otuz iki dişimi
Benim çektiğim senin elinden

Aldı kız:

Gizli gizli dost bağına girdiğin
El uzatıp gonca gülü derdiğin
Ben bilmedim senin Kerem olduğun
Yandım Kerem beni rüsvay eyleme

Aldı Kerem:

Yedi yıldır gezdim ben bu dağları
Bu sineme vurdum kızgın dağları
Gece gündüz gönül Hakk'a yalvarı
Benim çekticeğim senin elinden

Aldı kız:

Kova kova gurbet ele getirdim
Derdim birken gene bine yetirdim
Ne ben öldüm ne sen benden kurtuldun
Yandım Kerem beni rüsvay eyleme

Aldı Kerem:

Gece gündüz düştüm dağa sahraya
Bu serimi saldım olmaz sevdaya
Ruz u şeb yalvardım kadir Mevla'ya
Benim çektiğim senin elinden

Aldı kız:

Ağa Kerem paşa Kerem han Kerem
Alış Kerem tutuş Kerem yan Kerem
Aslı olsun sana kurban can Kerem
Yandım Kerem beni rüsvay eyleme

Aldı Kerem:

Gel gidelim bahçelere bağlara
Meyil verme şu cihanda baylara
Bu Kerem'i saldın yüce dağlara
Benim çektiğim senin elinden

Bir de kız dedi: “Aman Kerem, şimdi anam beyden adam getirip seni tutarlar. Var git. Lakin şimden sonra sen benim, ben senin. Şimdi git. Gece gelip beni alasin,” diye sözleştiler. Kerem kahveye gidince, gelen adamlar onu bulamadılar. Akşam oldu. Kerem'in yanına biraz ahbap gelip bir türkü istediler. Kerem sazi eline aldı, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Sabah oldu şavkın batmaz
Döne Kervankıran döne
Aşk ateşi serden gitmez
Döne Kervankıran döne

Yıldızların şahı sensin
Ağlamaktan dide kansın
Sevdiğim ya nice etsin
Döne Kervankıran döne

Parmağında altın yüzük
Kolunda altın bilezik
Boynun eğmiş kıza yazık
Döne Kervankıran döne

Yıldızlarda yürür şansın
 Âlemlerde perişansın
 Rakiplere düşman sensin
 Döne Kervankıran döne

Yıldızlara ne Ruşensin
 Âlem içinde pürşansın
 Garip yurduna düşmansın
 Döne Kervankıran döne

Sana Kervankıran derler
 Yâre ikrar veren derler
 Bana dertli Kerem derler
 Döne Kervankıran döne

Deyip kesti.

Birden yıldızı bulut kapladı. Kerem ile Sofu beraber eve gelip baktılar ki Aslı Han uyuyor. Kerem, Sofu'ya, "Ver sazı bana, sevdiğimi uyandırayım," deyince Sofu, "Gel bu gece gidelim, yarın gece gelelim. Keşîş beyden adam getirmiştir, bizi yakarlar," dedi. Buna rağmen Kerem dinlemeyip aldı sazı eline, bakalım kızı uyandırmak için ne dedi?

Aldı Kerem:

Gâh giderim gâh gelirim bacaya
 Uyan Aslı'm gel halini sevdiğim
 Kervankıran geldi çıktı yüceye
 Uyan Aslı'm gel halini sevdiğim

Akşam oldu ne karanlık geceler
Korkarım ki yâri yadlar kucaklar
Seher vakti ezan okur hocalar
Uyan Aslı'm gel halini sevdiğim

Sabah olur yine divan kurulur
İşitenler gelir cümle derilir
N'ittin diye Sofu bana darılır
Uyan Aslı'm gel halini sevdiğim

Bulamadım ben Aslı'nın kânını
Yaslanaydım yâr yastığın kânını
Satın mı aldın sen uykunun kânını
Uyan Aslı'm gel halini sevdiğim

Ne sarıp sarılıp böyle yatarsın
Bu dertli sineme dertler katarsın
Vaad ettin bu gaflette yatarsın
Uyan Aslı'm gel halini sevdiğim

Deyip kesti.

Derken beyin adamları gelip bunları yakalamak istediler. Bunlar kaçıp bir viraneye gizlendiler. Kerem, Sofu'ya, "Kızın bacasını tuttuk, bizi kaçırdılar, yine varalım amma bir yıldız vardır, o doğsun," dedi. Sofu da, "Söz dinlemeyenin hali budur," dedi. Kerem, "Yıldıza bir türkü söyleyim," deyip aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Ülkerle terazi batmaz
Döne sabah yıldız döne
Aşk sevdası serden gitmez
Döne sabah yıldız döne

Evleri var ev yerine
Köyleri var köy yerine
Batmaz mısın ay yerine
Döne sabah yıldız döne

Yâr ile kavlimiz vardır
Goncanın dikenini hardır
İşim gücüm ah ü zârdır
Döne sabah yıldız döne

Yıldız gördüm sabah sandım
Ağlayıp kana boyandım
Kerem der candan usandım
Döne sabah yıldız döne

Deyip kesti.

Bir de kızın bacasına gelip baktı ki kız oturur. Kerem, Sofu'ya, “Ver sazımı, sevdiğim oturur, çağırayım,” dedi. Sofu'nun itirazlarına rağmen Kerem dinlemedi, aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Çünkü bir sevdadır düştü serime
Ağlarım ağlarım gülmem bu gece
Aşk elinden ciğer yandı n'eyleyim
Bu başa gelecek hal var bu gece

Viraneden gelen baykuş sesidir
Yüreğimde yanan aşk ateşidir
Arife gecesi bayram eşidir
Dedim dosta kurban olam bu gece

Bağban oldum girdim yârin bağına
Eyyamıdır gemi gider engine
Felek saldı beni adu cengine
Fethi hak edersin Kerem bu gece

Deyip kesti.

Evi basan beyin adamları gelip, bunların ellerini arkalarına bağlayıp, hapishaneye koyup ayaklarına bukağı, boyunlarına lale taktılar. Kerem'in aklı başından gidip dili tutuldu. Adamlar beyi, kadıyı, müftüyü çağırdılar. Bey, "Ağalar, bu gece keşişin evine bir adam girmiş, fetvasını verin onu öldüreyim," deyince Kerem'in dili açıldı, "Sofu Kardeş, bu zamana kadar türkü söyleyip şimdi söylememek olmaz," deyip aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Medet medet Aslı senin elinden
Öldürmeden gayrı bize n'eylerler
Biz zati geçmişiz can ile serden
Şimdi namus ile ar bize n'eyler

Aslı Han'ın ateşiyle söylerim
İnip aşkın deryasını boylarım
Gece gündüz Şahmeran'la oynarım
Uzunu uzun şimdi mar bize n'eyler

Şahini gezdirir beyler kolunda
Kolları seğirdir sağı solunda
Ruz ü şeb çağırırım Hakk'ın yolunda
Kementtir boynumda dar bize n'eyler

Bunca sır işleri sorup tanmışım
Bir sözüyle leblerinden kanmışım
Ben Kerem'im aşk oduna yanmışım
Cehenneme girsem nar bize n'eyler

Deyip kesti.

Derken Kerem'in dilinin açıldığını beye haber verdiler. “Varın getirin,” dedi. Onlar da Kerem'in ayağından bukağıyı alıp beyin huzuruna götürdüler. Bey, “Sen konuşamıyordun, ne oldu?” deyince Kerem, “Efendim, izniniz olursa burada da söyleyeyim,” deyip aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Beni bunda lal eyleyen
Derttir hasrettir firkattir
Çeşmim yaşın sel eyleyen
Derttir hasrettir firkattir

Aşk ateşi vardır canda
Kaynar kaynar çıkmaz tende
N'idem üçü de var bende
Derttir hasrettir firkattir

Kılıç öyle para etmez
Yâr sevdası serden gitmez
Değme cerrah merhem etmez
Derttir hasrettir firkattir

Beni aşka salan yârdır
Vücudumda yanan nardır
İşim benim ah ü zârdır
Derttir hasrettir firkattir

Kerem der olmuşum hâkim
Ağlamadan yoktur pakim
Bezîrgânım gamdır yüküm
Derttir hasrettir firkattir

Deyip kesti.

Birden bey gazaba geldi. “Bak oğlan, şimdi ayağını yerden keserim. Öyle şeyi hatırlından çıkar,” dedi. Kerem ah çekti.

Oradakilerin cümlesi Kerem'in Hakk âşığı olduğunu bilip beyin böyle söylediğine üzüldüler. Kerem ve meclistikiler ağladı, gene efkârından sazı eline aldı, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Özüm özüne n'eyledim
Bir kâfir tersasına ben
Yorgun gönül ben deyledim
Düşmüşüm ensesine ben

Mihnetsizler mavi sarar
Hıristiyan siyah giyer
Ben ne derim bey ne anlar
Düşmüşüm ensesine ben

Elin elime alayım
Kolum koluna dayayım
Kerem der kurban olayım
Yalvarıp İsa'sına ben

Deyip kesti.

Bey yine gazaba gelip bu defa hâkim efendiye dedi: “Ver fetvasını katledeyim.” Hâkim, “Fetvasını veremem. Elbette bunun bir aslı vardır,” deyince bey gücenip hareme gitti.

Meğerse beyin Hasene Hanım adında akıllı bir kız kardeşi varmış. Beyin yanına gelip, “Beyim çok kızmışsın,” dediğinde bey, “Bana keşiş, on beş kese akçe vereyim şu oğlanı öldür, dedi ama şimdi hâkim ve müftü razı olmuyorlar,” dedi. Hasene Hanım, “Onun davasını bana gönder, ben bakayım, hangisi haklı,” dedi.

Biz gelelim hâkime. Kerem'e, "Gel oğlum, buradan kaç, zira bey seni kanun yoluyla öldürmezse zulmederek öldürür, sana yazıktır," dedi. Bu sözler Kerem'in kulağına girmeyip aldı sazi eline, bakalım hâkim efendiye ne dedi?

Aldı Kerem:

Hey ağalar ne edeyim
Ben dönerim gönül dönmez
Bir yavruya düştü gönlüm
Ben dönerim gönül dönmez

Keklik gibi sekişinden
Göğsü elvan nakışından
Bir harami bakışından
Ben dönerim gönül dönmez

Bana kaş oynatır nadan
Öptüm gözünden kaşından
Aslı bir keşiş kızından
Ben dönerim gönül dönmez

Yoluna koymuşum canı
Didemden akıttım kanı
Kerem sevdi Aslı Han'ı
Ben dönerim gönül dönmez

Deyip kesti.

Bu sefer hâkim efendi diviti eline alıp Kerem'e nasihat için bakalım ne dedi?

Aldı hâkim:

Gûş eyle pendimi ey dil-i Şeyda
Bahr-i cehle girme kenara gel gel
Gıll u gıştan kalbin eyle müberra
Eski halin ile ayara gel gel

Edna kısmına pek hem-ülfet olma
Mecliste talib-i adavet olma
Her bir adam ile sehavet olma
Karib-i izzet ol vefaya gel gel

Bir kavle kaildir şah ile geda
Söz anlayanlara canımız feda
Hikmeti Lokman'a veriptir Hüda
Deva ister isen tımara gel gel

Mürşid-i kâmilden alıp haberi
Meyâna gayretle kuşan kemeri
Kâmile nazar gör ehl-i hüneri
İnkârı terk edip ikrara gel gel

Bu devranı olan meclis-i meyde
Olayım bir zaman işret-i demde
Yeter koydun bizi zulmet-i gamda
Şimdicek gönlümüz uyare gel gel

Bir dilâviz olup mecnundur heyet
Nedir bu çektiğin renc ile zahmet
Bir zaman da eyle kesb-i marifet
Yetişir düştüğün ayare gel gel

Bu sana yetmez mi nasihat erden
Hiç umma fayda fena güherden
Canı halas eyle kurtul bu yerden
Burc u beden gibi hisara gel gel

Âlimi marifet olayım dersin
Hocalarla hemdem olayım dersin
Bahâ-yı gevheri bileyim dersin
Al bizim metayı pazara gel gel

Sel gibi ber yana akayım deme
Yapılmış binayı yıkayım deme
Kervandan dışarı çıkayım deme
Çek mihar-ı aşkı katarı gel gel

Nasihat gûş eyle ey can-ı peder
Şöhret-i şehir olup gezme derbeder
Gördüğün cahile baş eğme gider
Namusu gayretle hem ara gel gel

Selâhi der kim ey nur-ı peyker
Nâr-ı hicran kodu bu cana eser
Derd-i firkat ile ölürsem eğer
Kabrimi ziyaret çün mezara gel gel

Deyip kesti.

Bir de hâkim, “Oğlum mesele nedir, bu kızla alakan var mı? Nişanlın mıdır? Şeriat gereği ağaçtan olsun iki şahit isterim,” deyince...

Aldı Kerem:

Didelerim doldu kanla
Arttı derdim yaram benim
Kime arzedem halimi
Nice olur halim benim

Kimi molla kimi hacı
Cümlemiz Hakk’a duacı
Efendim getir ilacı
Merhemsizdir yaram benim

Uğrun deli gönül uğrun
Aşk deler âşığın bağrın
Tenhalarda uğrun uğrun
Ağlamaktır kârım benim

Sevdim bir kanlı zalimi
Ne zordur bilsen halimi
Sofu’ya sor ahvalimi
Aslı seven Kerem benim

Deyip kesti.

Hâkim sordu: “Oğlum Sofu kimdir?” Kerem, “Arkadaşımdır,” dedi. Hâkim, “Var onu çağır,” dedi. Kerem, Sofu’yu çağırınca hâkim macerayı Sofu’dan sordu. O zaman bakalım Sofu ne dedi?

Aldı Sofu:

Hey ağalar bu dert beni pir eder
Zülûf derdi belik derdi el derdi
Ben n'eylerim bin günümü bir eder
Nadan derdi hoyrat derdi el derdi

Terkeylemiş vatanını malını
Elinden aldırılmış gonca gülünü
Kimse bilmez bu Kerem'in halini
Sıla derdi vatan derdi yol derdi

Aç göğsün üstüne bir bağ dikeyim
Elvan elvan çiçeklerden ekeyim
Ben bu derdin hangi birin çekeyim
Süsen derdi sümbül derdi gül derdi

Coşkun derdim sular gibi bulandı
Aktı gitti karlı dağı dolandı
Post bağlayıp kapı kapı doladı
Hırka derdi aba derdi şal derdi

Yazık oldu düştük dilden dillere
Bülbül konmaz oldu gonca güllere
Ağlayarak düştük tozlu yollara
Gelen derdi geçen derdi yol derdi

Sofu der ki Kerem yüzüme bakar
Bu canımı aşkın oduna yakar
Ben bilirim bu dert beni de yıkar
Aslı derdi Kerem derdi dil derdi

Deyip kesti.

Sofu, Kerem'in derdini bir bir naklettikten sonra şahitliği kabul oldu.

Gelelim Hasene Hanım'a. Güzellerden kırk tane seçip bunları güzelce giydirdi. Aslı'ya da eski elbiseler giydirip gül bahçesine götürdü. Oraya Kerem'i davet etti. Sofu'nun, "Gitme," demesine rağmen Kerem, "Davete icabet lazımdır," deyip gül bahçesine gitti. Kerem, Aslı Han'ı görünce Hasene Hanım'ın ayağına eğilip saygı gösterdi. Kızlar da Kerem'e ve Hasene Hanım'a el pençe divan durdular. Meğerse Hasene Hanım'ın amacı, Kerem'in sevdası gerçekten büyük müdür diye sınamakmış. Eğer sevdası küçükse onu öldürtecekti. Baktı ki Kerem'in gözü Aslı'dan ayrılıp başkasına bakmaz. Hasene Hanım, Kerem'in Hakk âşığı olduğunu anladı. Âşıktan türkü istedi, Kerem de aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Kara gözlüm ne gezersin bu yerde
Gel bizim elleri gez kerem eyle
Nice kullarını yazdın deftere
Beni de deftere yaz kerem eyle

Ben senin diline kandım inandım
Âşkın ateşiyle odlara yandım
Akıl başta iken divane oldum
Beni mecnun etme gel kerem eyle

İnanmadın hâlâ benim sözüme
Aşkın ateşini saldın özüme
Ne bakarsın kıya kıya yüzüme
Engeller etmesin söz kerem eyle

Dertli Kerem der sen kara giyme
Gel Aslı'm sırrımı yadlara deme
Bir iyilik edersen vaktinde eyle
Beni dertli koyma kız kerem eyle

Deyip kesti.

Hasene Hanım anladı ki Kerem'in sözlerinin bütünü Aslı üzerinedir, asla kızlara değildir. Hemen Aslı'yı sakladılar. Kerem o zaman mahzunlaştı, ağladı. Hasene Hanım, "Bak Kerem, ben senden hazzettim, amma bir güzel türkü söyle," dedi. Kerem aldı sazı eline, bakalım Hasene Hanım'a ne dedi?

Aldı Kerem:

Han Aslı'm bahçe içinde
Gezer zavallı zavallı
Karşımda ela gözünü
Süzer zavallı zavallı

Kaşları benzer kemana
Âşığın eyler divane
Zülüflerini yan yana
Çözer zavallı zavallı

Hey ağalar behey beyler
Kerem gayri yâri n'eyler
Acep bizden niçin eyler
Hazer zavallı zavallı

Kerem'dir aşkına yanan
Olmuştur dillere destan
Âşığın katline ferman
Yazar zavallı zavallı

Deyip kesti.

Kerem yine Hasene Hanım'a iltifat etmeyince Hasene Hanım, Kerem'e dedi: "Ben Aslı filan bilmem. Eğer bana bir türkü söylersen sana bir kız veririm." Kerem aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Varam gidem bir kâmile danışam
Benim dersim elifbedir hecedir
Bir dilberin divanesi olmuşam
Gelen bezirgândır giden hocadır

Okudum elifi çektim ebcede
Âşık maşukunu salmaz gurbete
Hesap ettim güneş girdi buluta
Ay görünmez ne karanlık gecedir

Bu can kurban olsun Aslı'm yoluna
Kısmet olsa alsa elim eline
Sarılaydım onun ince beline
Aslı Han görünmez halim nicedir

Yığılıp da bölük bölük geldiler
Ciğerciğim delik delik deldiler
Kızlar bakıp kaş altından güldüler
Söyle Aslı gelen gerçi kocadır

Deyip kesti.

Kerem yine Hasene Hanım'a iltifat etmeyince Hasene Hanım dedi: "Âşık, ben ne söyledim sen ne anladın. Sen gene Aslı üzerine söylersin, benim üzerime bir türkü söyle, ben de sana Aslı'yı alıvereyim," deyince Kerem şükredip, "Yarab, söylemek benden rast getirmek senden, beni utandırma," deyip aldı sazi eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Öldüm öldüm Aslı senin elinden
Ayşe Fatma bir araya gelsinler
Çağırırım imdat eyle Yarab sen
Hasret ile öldüğümü bilsinler

Kerem n'eyler Melek ile Fazlı'yı
Bulamadım menendini Hüsnü'yü
Yanağının çukurunda Güllü'yü
Bana ordan bir buselik versinler

Alime Munise görsün halimi
 Hüsnü'ye ben feda kıldım malımı
 Zeliha'dır büken benim belimi
 Aslı ile Zahide'yi bulsunlar

Hatice dediğin ağa yolludur
 Hanife Halime tatlı dillidir
 Dudu ile Kumru servi boyludur
 Hasret ile öldüğümü bilsinler

Hakk onarsın Emine'nin işini
 Esmâ yaktın yüreğimin başını
 Havva koysun dizim üzre başını
 Asiye'yi bile alıp gelsinler

Zeynep selam versin halim dinlesin
 Zehra çalsın sazı kızlar oynasın
 Söyleyin hanıma buraya gelsin
 Yıkasınlar namazımı kılsınlar

Zekiye'dir cümle kızlara sultan
 Kâmile Naile hep ona kurban
 Benim vasiyetim ger olsun beyan
 Hayır dua ile yad eylesinler

Salime Ruhiye diksin taşımı
 Naile Rabia yusun naşımı
 Bilenler de helal yesin aşımı
 Fatiha'yı ha ile okusunlar

Kerem der Hakk buyurdu ayette
Can hava kuşudur durmaz bu tende
Cümle kızlar kabrim üstün örtende
Kıyafeti başım üzre koysunlar

Deyip kesti.

Kerem böylece bütün kızların ismini söyleyince Hasene Hanım, “Aferin, şimdi bildim ki sen Hakk âşığı imişsin. Velâkin kıza Hakk âşığı olduğuna ispatın var mı?” dedi. Kerem de, “Sultanım, ben sana kızın birkaç yerinden izini haber vereyim, sen de bak, eğer dediğim gibi çıkmazsa beni öldür,” deyip aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Aslı'mın yüzünde on beş halı var
Bir halı dünyaca mala yetişir
Bir halı mağrıba pençe salmıştır
Bir halı cihanda lale yetişir

Bir halı ediyor merde mert cengi
Bir halı döğüyor cümle frengi
Bir halı bozulmaz hiç onun rengi
Bir halı şulesi halka yetişir

Bir halı budur ki ta arşa çıkar
Bir halı odur ki âlemi yıkar
Bir halı budur ki cihanı yakar
Bir halı şark ile garba yetişir

Bir halı olmuştur gözler süvari
 Bir halı görmüştür bunca diyarı
 Bir halı değiyor cihanın varı
 Bir halı da Kerem kula yetişir

Deyip kesti.

Hasene Hanım kızın izlerine baktı ki Kerem'in söylediği izler tamamen doğru. Hemen gelip beye olanları baştan sona nakledip, "Ben o adamı tecrübe ettim, Hakk âşığıdır. Gel bu kızı ona verelim, eğer vermezsek bunun ah ü zârı bizi harap eder," dedi.

Bey bunun üzerine keşisi çağırttı. Keşişe, "Kızını bu oğlana vermezsen seni ağaca asarım," dedi. Keşiş "Ey Asvas, yardımcı gıllas" deyip oradan ayrıldı, evine geldi. Durumu karısına anlattı, hemen gecenin yarısında Kayseri'den kaçtılar.

Bey arkalarından atlılar salsa da bunlardan biz iz bulamadılar. Birisi gelip, "Ben bunları yolda gördüm, birer ata binmişler, Teke'ye gidiyorlardı," dedi. Kerem bu haberi alınca Bey'in ayağına kapandı, "Aman beyim dostluğun ziyade oldu, ben böyle olacağını biliyordum, Allahasımarladık," deyip yola koyuldu. Teke'ye varıp bir kahveye indiler. Yanlarına biraz ah-bap gelip bir türkü istediler. Kerem sazı eline aldı, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Yüzün görme muhannetin namerdin
 Başın alıp çevresinden kaç a gör
 Şirin olur muhabbetin badesi
 İçer isen mert elinden içe gör

Ne söylersin bir ağacın dalı yok
Ne çiçektir etrafında harı yok
Muhannetin bir mecliste yeri yok
Firkatin bir gölgesinden geçe gör

İçeriden içeriye tarı var
Sekiz cennet yedi tamu odu var
Bir rivayet Hakk'ın bin bir adı var
Okuyup da manasını anla gör

Kerem der duhan senin ot senin
Yüreğinden çıkan oldu od senin
Viran oldu bıraktığın yurt senin
Göçer isen bir gün evvel göçe gör

Deyip kesti.

Dinleyenler aferin dediler. Kerem orada keşişi sordu. Onlar da, “Beli geçti amma onlar Karapınar’a doğru gitti,” dediler. Kerem ertesi gün yolda giderken, sabaha yakın seher yeli esmeye başladı. Kerem, “Eğlen Sofu, seher yeliyle sevdiğime bir selam göndereyim,” deyip aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Eğer gider isen bizim ellere
Sana söyleyeyim dur seher yeli
Bir selam var göndereyim yârime
Bugün Han Aslı'mı gör seher yeli

Yakıp varıp esme zülfün teline
 Nazar kıl yüzünde çifte haline
 Muhabbet namesin kendi eline
 Bir تنها düşür de ver seher yeli

Kerem der koysak yere sazları
 Hatırıma düştü şirin sözleri
 Karadır kaşları ela gözleri
 Sen de muradına er seher yeli

Deyip kesti.

Kerem’le Sofu oradan kalkıp Karapınar’a gittiler. Bir kahve-ye girip orada keşişi sordular. Onlar da, “Yaylalara gitti,” dediler. Kerem ertesi gün yola çıkıp yaylalara vardı. O gece orada kalıp keşişi sordu. Onlar da, “Halep’e gitti,” dediler. Keremgil bir çay başında biraz mola verdikten sonra Halep’e ulaştılar. Bir kahveye gidip misafir oldular. Akşam oldu. Bunların yanına biraz ahbap gelip bir türkü istediler. Kerem sazı eline aldı, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Bütün âlemleri yaradan Mevlam
 Acep ettin müşkül işlerimi hey
 Gül yüzlü yârimi aldın elimden
 Artırdın gamımı kasvetimi hey

Ben seni severim sıdk ile candan
 Garibi kurtardın bu dar zindandan
 Ayırdılar beni o Aslı Han’dan
 Görmüştüm düşünüy hayalini hey

Bu dünya sana da böylece kalmaz
Âşığını ağlatan bir zaman gülmez
Sevdiğim zalimdir insafa gelmez
Uçurdum elimden dil kuşumu hey

Bu dünya dönerek bana ne etti
Derdi ve gamıyla mihneti yetti
Bana Han Aslı'm ne çok zulum etti
Çektirdi tam otuz iki dişimi hey

Deyip kesti.

Yine Kerem keşişi sordu. Onlar da, “Belen’e gitti,” dediler. Keremgil oradan yola koyulup bir gün sonra Belen’e ulaştılar. Akşam oldu. Biraz ahbap gelip, “Aman âşık, bize bir türkü söyle,” dediler. Kerem aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Gizli sevda çekip aşka düşenler
Bir gün olur elbet ayana çıkar
Çekelim mihneti sabrile gönül
Gör ki bunun sonu ne yana çıkar

Ferhat Şirin için deldi kayayı
Onun için yaptı köşkü sarayı
Mecnun Leyla için bekler sahrayı
Belki der sevdiğim seyrana çıkar

Karadır kaşları gözü elayı
 Yahşi tabip gerek versin devayı
 Arasalar çar köşeyi dünyayı
 İnce belli güzel böyle bir çıkar

Bize böyle imiş takdirin işi
 Akıttı gözümden kan ile yaşı
 Aldı şu Kerem'i bu aşk ateşi
 Bu sevdanın sonu uryana çıkar

Deyip kesti.

Yine Kerem keşişi sordu. Onlar da, “Antakya’ya gitti,” dediler. Keremgil oradan yola koyulup bir gün sonra Antakya’ya ulaştılar. Pencereden bakan bir kızı gören Kerem, Sofu’ya, “Bu benim sevdiğim olmasın. Eğlen de şu kıza bir türkü söyleyeyim,” deyip aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Vardım Aslı Han'ı seyir eyledim
 Kıya kıya baktı vardı yürüdü
 Şöyle vurdu gamze okun sineme
 Al kanımı döktü vardı yürüdü

Rast geldim ben güzellerin kânına
 Mail oldum hem şöhret ü şanına
 Nice bülbülleri almış yanına
 Keklik gibi sekti vardı yürüdü

Mevla hoş yaratmış cemalin nurdan
Göğsü cennet bağı dişleri dürden
Eğer ölür isem yavru bu dertten
Can cennetten çıktı vardı yürüdü

Kerem der düştüm aşka görünce
Anladım ki görüşmesi pek yüce
Başına asmıştır elvan bürümce
Elif kadim büktü vardı yürüdü

Deyip kesti.

Kerem burada kıza keşişi sordu. Kız da, “Terküş’e gitti,” dedi. Kerem ertesi gün yola çıkıp Terküş’e ulaştı. Orada da “Halep’e gitti,” dediler. Keremgil yola koyuldular. Halep dağları göründü. Halep’in dağları Isfahan dağlarına benzermiş. Kerem ağlamaya başlayınca, Sofu niye ağladığını sordu. Kerem “Sana ağladığının sebebini söyleyeyim,” deyip aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Şu karşiki yüce dağlar
Acep bizim dağlar m’ola
Ak pürçekli benim anam
Oğul der de ağlar m’ola

Kâbe’den gelir hacılar
Yürekte çoktur acılar
Evdeki çifte bacılar
Kardeş der de ağlar m’ola

Yol üstünde biten otlar
Her gelen bizi öğütler
Kavim kardeş koç yiğitler
Yoldaş der de ağlar m'ola

Nedir cürmüm nedir hatam
Nice bir gurbette yatam
Ak sakallı benim atam
Kerem der de ağlar m'ola

Deyip kesti.

Kerem türküsünü söylemekte olsun, biz gelelim keşişe. Keşiş Halep'e gelip bir Ermeni evine yerleşti. Ev sahibi baktı ki bu keşiş bu diyar Ermenisine benzemez. Keşişe nereli olduğunu, bu tarafa gelme sebebini sordu. Keşiş de başından geçenleri anlattı. "Ne kadar kaçtıysam geldi yine Kayseri'de de buldu beni. Şimdi neredeyse gelir, ondan kurtulmanın imkânı yoktur," dedi. Ev sahibi, "Ahbar, o gelmeden kızı burada birine verelim, o gelince bakar ki kızı almışlar, vaz geçer, sen de kurtulursun," deyip Halep'te bir Ermeni oğluna kızı nişanlayıp alelacele düğün tedarikine başladılar.

Gelelim Aslı Han'a. "İlahi, babamın gözünü kör eyle, beni sevdiğime hasret kodu," diye gece gündüz ağlar. Aslı, Kerem'in yolunu gözlemekteyken Kerem ile Sofu Halep'e varırlar. Bir kahveye gelirler, oradakiler, "Aman âşık, bize bir türkü söyle," derler.

Kerem saz çalarken Halep paşasının Külhanbeyi adındaki kâhyası kahveye girer. Bakalım Kerem, Külhanbeyi'nin karşısında ne dedi?

Aldı Kerem:

Ela gözlüm sana meftun olalı
Benim çektiğimi bir Mevla bilir
Yâr niçin açılmaz gülün dehanı
Gönül ne yaz bilir ne şita bilir

Mecnun olup gezerim dağlar yolunu
Deremedim şu cananın gülünü
Âşık olan maşukunun halini
Yalandır doğrudur pekâlâ bilir

Deli gönül düşmüş ağlıyor her gün
Ben çekerim aşk ü sevda derdini
Çekmeyen ne bilir sevda derdini
Mecnun'un halinden bir Leyla bilir

Kerem der doğrusunu sen söyle
Divane gönlümü sen handan eyle
Âlemi kendine şadıman eyle
Gönül ne kederi bilir ne safa bilir

Deyip kesti.

Külhanbeyi, “Aferin âşık. Hangi bağın gülü, hangi bahçenin sümbülüsün ve nereden gelip nereye gidersin?” dedi. Kerem de Külhanbeyi’ne keşişi sordu. Külhanbeyi keşişin İsfahanlı olduğunu öğrenince, “Onlar buradadır,” dedi. Kerem öyle bir ah etti ki ağzından ateş çıktı, az kalsın Külhanbeyi’ni yakacaktı. O, Kerem’in bu halini görünce, “Âşık, derdin nedir söyle, bir çare bulalım,” dedi. Kerem de başından geçenleri anlattı. Kül-

hanbeyi, “Âşık, merak etme seni kıza kavuştururum ama kız da seni ister mi?” deyince Kerem, “Evet,” dedi.

Külhanbeyi kalkıp bir kocakarı buldu. Eline elli altın verip, “Keşşin kızı Aslı Han’ı bul, ona de ki: Âşık Kerem gelmiş, seni ona götürüyüm, gelir misin? Eğer gelirse onu Halep’in bahçeleri arasında kümbet var, bu akşam oraya getir. Sana edeceğim ikramı ben bilirim,” dedi. Kocakarı gidip Aslı Han’a haber verdi. Aslı da, “Aman nine, beni sevdiğime götür,” diye yalvardı. Koca nine onları bugün birbirlerine kavuşturacağını söyleyip Külhanbeyi’ne gitti, olanları anlattı. Külhanbeyi, Kerem’e haber verdi, onu kümbete götürdü.

Koca nine kızın yanına gidip, “Kızım, annenden izin al, seni bahçelere götürüyüm, gözün gönlün açılsın, hem de bizim şehrin kızlarıyla cümbüş edersin,” dedi. Kız annesinden izin isteyince annesi, “Çok eğlenme, baban gelir, seni görmeyince darılır,” dedi. Kocakarı Aslı Han ile altı taze gelinlik kızı kümbete götürdü.

Kerem uykuya dalmıştı. Külhanbeyi, Aslı Han’a, “Seni buraya niçin getirttim bilir misin?” diye sorunca Aslı ağlamaya başladı. Külhanbeyi birbirlerine âşık olduklarını anladı. “Şimdi onu getirsem makbule geçer mi?” dedi. Kız beyin ayağına kapandı. Külhanbeyi, Kerem’in yanına geldiğinde gördü ki Kerem uyumuş. Hemen bir dalı saz edip uyandırmak için bakalım ne dedi?

Aldı külhanbeyi:

Yüce yüce dağlar aşan
 Uyan Kerem Aslı geldi
 Aşk uçundan derde düşen
 Uyan kerem Aslı geldi

Külhanbeyi bunları söylerken kız gelip baktı ki Kerem uyu-
muş. Kız gelip Kerem'in sağ elini koynuna soktu. Kerem uyku-
dan uyandığında Aslı'yı elini koynuna sokmuş gördü. O vakit
aldı sazi eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Yüce dağlardan aşmışım
Uyumuşum duymamışım
Aşkın dolusun içmişim
Uyumuşum duymamışım

Aldı külhanbeyi:

Uyan behey beyim uyan
Uyan gel yastığa dayan
Bu sözümde yoktur yalan
Uyan Kerem Aslı geldi

Aldı Kerem:

Aslı gelmiş yârân gelmiş
Dideler kan ile dolmuş
Sağ elin koynuma sokmuş
Uyumuşum duymamışım

Aldı külhanbeyi:

Külhanbeyi söyler buradan
Kısmetin verdi yaradan
Altı kız ile bir yandan
Uyan Kerem Aslı geldi

Aldı Kerem:

Kerem der aşka düştüm
Aslı'yla تنها buluştum
Kaynayıp kaynayıp coştum
Uyumuşum duymamışım

Deyip kesti.

Derken Kerem ile Aslı sarmaş dolaş olup akılları başlarından gitti, bîhûş oldular. Bir zaman sonra akılları başlarına gelip can sohbetine başladılar. Kerem, “Şükrolsun Mevla'ya, yine bizi birbirimize kavuşturdu,” deyip aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Evvel bahar yaz ayları gelende
Alayım gideyim bağlara seni
Cemi kuşlar muradını alanda
İriştirem yahşi dağlara seni

Cemalin hubluğu mat eder mahı
Göklere dayanır âşığın ahı
Giyin al yeşili giyme siyahı
Hakk nasip eylesin dağlara seni

Kerem Dede der gerçektir sözüm
Bu melül gönlümü şad eder özüm
Kızarıp elmalar irişsin üzüm
İndireyim yahşi dağlara seni

Deyip kesti.

Kerem, Aslı Han'a böyle türkü söyleyince oradaki kızlar Kerem'e dediler: "Hemen Aslı Han'a söylersin, bize de türkü söyleyen de gönlümüz hoş olsa, olmaz mı?" Kerem aldı sazı eline, bakalım kızlara ne dedi?

Aldı Kerem:

Şu benim karşımda duran
Altı kızlar altı kızlar
Altı kızın biri Suzan
Altı kızlar altı kızlar

Altı kızın biri Ayşe
Benleri var köşe köşe
Mail oldum hilal kaşa
Altı kızlar altı kızlar

Altı kızın biri İnci
Odur güzellerin genci
Koynunda iki turuncu
Altı kızlar altı kızlar

Altı kızın biri Melek
 Dünya döner çarkıfelek
 Yeter eylediğim dilek
 Altı kızlar altı kızlar

Altı kızın biri Dudu
 Odur güzellerin kutbu
 Kerem Dede koştu durdu
 Altı kızlar altı kızlar

Deyip kesti.

O sırada Halep paşası teftişe çıkmıştı. Gezerken oraya gelip bunları gördü. Kerem'i tutuklayıp hapsedtirdi. Konağa gelince Kerem'i çağırıp, "Bre adam, sen başının kesilmesinden korkmaz mısın? Kızlar içinde ne işin var?" deyince aldı Kerem sazı, bakalım paşaya ne cevap verdi?

Aldı Kerem:

Şikâyetim vardır çarkıfelekten
 Aldata aldata büktü belimi
 Evvel bülbül gibi feryat ederken
 Şimdi lâl eyledi şirin dilimi

Yandı ciğerciğim döndü büryana
 Aktı çeşmim yaşı döndü ummana
 Getirdiler beni ulu divana
 Bağladılar ayağımı elimi

İşimizi bıraktılar yatsıya
Yoktur anam babam yasımı tuta
Kolum bağlı getirdiler çarşıya
Seyirciler karşıladı yolumu

Kerem Dede koydu başın kazaya
Yâr ile gitmedi halvet odaya
Çok şükürler olsun bari Hüda'ya
Gözüm ile gördüm geçti ölümü

Deyip kesti.

Paşa, Kerem'in sözlerini dinleyince, "Seni bilmedim," deyip yanına oturttu. Kerem bu işe şaşırdı. Paşa, "İsfahan'dan çıkarken atının başını tutan azatlığınım. Sen gittikten sonra ben de buralara düştüm. Kaderimiz böyleymiş," dedi. Kerem de, "Ben o zamandan beri gezerim. Şimdi sevdiğimle görüşürken bizi bastın," dedi. Paşa, "Kıza düğün ediyorlar, yarın onlar kiliseden çıkıp gerdeğe girecekler. İstersen şimdi adam gönderip getirteyim. Sen bilirsin," deyince Kerem, "Bana acemvari at, silah, elbise ve hizmetkâr ver. Kız kiliseden gelirken beni görsün," dedi. Paşa, "Başüstüne," deyip istediğini verdi.

Ertesi gün Kerem kızın geçeceği yolu bekledi. Paşa da arkadan adamlar gönderip, "Kız kiliseden çıktığı gibi üstünü örtüp konağa getirin, kimseyi dinlemeyin," diye emir verdi. Kız ile oğlan kiliseden çıkıp yağlığın bir ucunu oğlan, bir ucunu kız tutmuş gelirlerken Kerem bir ah çekti. Kız Kerem'i görünce yolunu çevirdi, başka bir yola saptı. Kerem aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Senin eylediğin ahd ü amanlar
Eğri gitme sanem yolu düz yürü
Güzeller içinde bir Aslı Han'sın
Kaşın gözün kirpiklerin süz yürü

Kaşın yaydır kirpiklerin ok imiş
Senin derdin yüreğimde çok imiş
Bîvefasın bana vefan yok imiş
Yoksa vefan serv-i revan düz yürü

Kaşın yaydır kirpiklerin kurarsın
Bîvefasın el sözüne uyarsın
Niçin yüzün dağa taşa tutarsın
Taşa urma sanem yolu düz yürü

Ben Kerem'im okuduğum yazarım
Hakk da bilir öz canımdan bezerim
Derviş gibi şallar giyip gezerim
Sen bir yana ben bir yana düz yürü

Deyip kesti.

Paşanın gönderdiği adamlar gelmekte olsunlar, Kerem de süslü elbise giyip, ata binip rahipler ve keşişler, “Burada bu kıyafette adam yok idi,” diye bakarken Kerem kızın gittiğini gördü, aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Her kim bana Han Aslı'mı getirse
Han babam yerine bir han verir
Divane gönlüme bir şevk getirse
Yeri var serime mihman eylerim

Yığılsalar bir araya gelseler
Dertlinin halinden bir kez sorsalar
Herkese sevdiğin bulup verseler
Ben han olsam öyle divan eylerim

Asıldım o siyah zülfün teline
Kara bağrım delik delik deline
Kerem der Han Aslı'mın yoluna
Bir canım var onu kurban eylerim

Deyip kesti.

Derken paşanın adamları gelip, kızı kolundan tutup konağa götürdüler. Orada olanlar keşişe haber verdiler. Keşişin aklı başından gitti, eve geldi. Karısına, “Bizi burada da buldu, artık kurtulmaya çare yoktur, ben de ona bir iş edeyim ki kıyamete kadar söylensin,” deyip paşanın yanına gitti.

Keşiş, “Efendim, kızımı Kerem’e vereceğim ama dünyada tek bir kızım var, izin verin elbisesini ben yapayım,” dedi. İzin alıp geldi. Sihirli bir fistan, ilik, düğme yaptırdı. Kızına da, “Kızım, şimdi muradına ereceksin. Senden bir ricam var. Eğer bu ricamı tutmazsan hakkımı helal etmem,” dedi. Kızı ne olduğunu sorunca keşiş, “Kerem yanına gelince fistanın düğmelerini kendisi çözsün. Sonra kendini teslim et,” dedi.

Şimdi biz gelelim Kerem'e. Paşa, "Âli bir nikâh kıyılsın, kırk gün kırk gece düğün olsun," dedi.

Nikâh olunca Kerem sevincinden kızı övmek için aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Dilber benlerini ben methedeyim
Siyah kirpiklerin canı bendetmiş
Bir benin kaş ile göz arasında
Bir benin de ak gerdanın bendetmiş

Bir benin Kâbe'ye bend olmuş hacı
Bir benin başımın tacıdır tacı
Bir benin de Rum'dan alır haracı
Bir benin de Isfahan'ı bendetmiş

Bir benin pahası imiş Hindistan
Bir benin pahası çöl Arabistan
Bir benin pahası değer Gürcistan
Bir benin Kerem faniyi bendetmiş

Deyip kesti.

Bir mübarek gecede bunları gerdeğe koydular. Paşa kırk adamı silahlı bekçi koydu ki kız bir oyun etmesin, amma ne fayda, olacak olur çar naçar. Gerek kalbini geniş tut gerek dar fetvasınca Hakk'ın takdirde yazdığı bozulmaz.

Kerem içeri girince iki rekât namaz kıldı. Yenge kadın Aslı Han'ın elinden tutup içeri getirdi. Kerem, Aslı Han'ı kırmızılar içinde görünce sabrı kalmayıp aldı sazı eline, bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Sevdiğim baştan ayağa
Al kırmızı giyinmiştir
Yaraşır kendi dalına
Al kırmızı giyinmiştir

Atalıdır analıdır
O da güldür sunalıdır
Parmakları kınalıdır
Al kırmızı giyinmiştir

Bade doldurur içmeğe
Gül fidan ağaç dikmeğe
Vakit geldi açılmağa
Al kırmızı giyinmiştir

Yaşa hey sevdiğim paşa
Yazılanlar gelir başa
Ben yanakta koşa koşa
Al kırmızı giyinmiştir

Kerem Dede geldi size
Kadem bastı evinize
Aslı Han'ım geldi bize
Al kırmızı giyinmiştir

Deyip kesti.

Aslı Han, Kerem'in elini öpüp ondan söz istedi: "Ey sevdiğim Hakk Teala'ya şükür olsun bizi kavuşturdu. Sana bir şey

söyleyeceğim, sakın gücenme. Babam yemin ettirdi, bu fistanın düğmelerini sen çözeceksin, ne da olsa babamdır, o beni küçük-lükten itibaren beslemiştir. Hem yemin ettim, yerine gelsin,” dedi. Kerem, “Elim ile mi yoksa sazla mı çözeyim?” dedi. Kız da, “Çöz de nasıl olursa olsun,” dedi. Kerem aldı sazı eline bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Isfahan’dır bizim asıl ilimiz
Ördek uçuştur viran kaldı gölümüz
Böyle nice olur bizim halimiz
Çöz Aslı’m çöz göğsün düğmelerini

Seni bana verdi yaratan Hüda
Seni ben arayıp gezerim hâlâ
Bir canım var sana olsun o feda
Çöz Aslı’m çöz göğsün düğmelerini

Bizim elden sürdüm bunda getirdim
Erzurum’da bulmuş iken yitirdim
Tercan’da bir hasta oldum yatardım
Çöz Aslı’m çöz göğsün düğmelerini

Aşıp geldim ben dağların belinden
Neler çektim ben bu aşkın elinde
Şükürler kurtuldum halkın dilinden
Çöz Aslı’m çöz göğsün düğmelerini

Kara dağdan indim bir düz ovaya
Erişti figanım arş-ı âlâya
Özüm Hakk katına elim duaya
Çöz Aslı'm çöz göğsün düğmelerini

Cüda düştüm vatanımdan elimden
Neler çektim gel gör aşkın elinden
Kayseri'de haber aldım gelinden
Çöz Aslı'm çöz göğsün düğmelerini

Derdimi duyanlar cümle ağladı
Beyler tuttu kollarımı bağladı
Yüreciğim aşk uğruna dağladı
Çöz Aslı'm çöz göğsün düğmelerini

Giydiğin kumaşın rengi al oldu
İbrişim kuşağım peştemal oldu
Tutuldu dilimiz birden lâl oldu
Çöz Aslı'm çöz göğsün düğmelerini

Sabah olur yine divan kurulur
Kadıdan müftüden haber sorulur
Ne ettin diye Sofu bana darılır
Çöz Aslı'm çöz göğsün düğmelerini

Felek bizi ne günlere yetirdi
Bu dert benim takatimi bitirdi
Süre süre bu diyara getirdi
Çöz Aslı'm çöz göğsün düğmelerini

Erisin dağların karı bahar yelinden
 Saramadım senin ince belinden
 Dağlara düşmüşüm senin elinden
 Çöz Aslı'm çöz göğsün düğmelerini

Gel ikimiz bir döşeğe girelim
 Gömleksizce canı cana katalım
 Rakiplere nispet safa sürelim
 Çöz Aslı'm çöz göğsün düğmelerini

Arayıp arayıp buldum odayı
 Alayım başıma gelen gadayı
 Nice bir ağlattın Kerem babayı
 Çöz Aslı'm çöz göğsün düğmelerini

Deyip kesti.

Düğmeler yukarıdan aşağıya kadar çözülüp iki düğme kaldı. Fakat hepsi iliklendi. Kerem çare bulamadı. Bir de baktı ki tan yeri ağarmış. Kerem sazı elinden bırakıp eliyle düğmeleri çözmeye çalıştı, çözemedi. Çare yok. Sabah namazı oldu. Kapının önünde beklerler ki Kerem muradına ersin. Güneş doğdu, Kerem'in yüreğine bir acı düştü. "Eyvah, ben halkın yüzüne nasıl bakayım, Kerem muradına erememiş," deyip gönülünden bir kere ah eyledi, hemen o anda ağzından bir ateş çıktı, başından itibaren bir siyah duman çıkmaya başladı. Aslı Han baktı ki Kerem'i ateş sarmış, ettiğine pişman oldu. "Vay baba, ocağım söndü!" deyip yanındaki testiden, sönsün diye Kerem'in yüzüne su serpmeye başladı. Kerem de Aslı Han'a bakalım ne dedi?

Aldı Kerem:

Gel Aslı'm ağlama
Yanarım Aslı'm yanarım
Ciğerim aşka dağlama
Yanarım Aslı'm yanarım

Bir ateş düştü özüme
Mailim ela gözüne
Ölünce gel mezarıma
Yanarım Aslı'm yanarım

Çektiğim dert ile elem
Benden ibret alsın âlem
Böyle çalınmıştır kalem
Yanarım Aslı'm yanarım

Kerem'im söylenir adım
Arşa dayandı feryadım
Elden gitti bir muradım
Yanarım Aslı'm yanarım

Deyip kesti.

Kerem bunları söylerken tepesinden cayır cayır yanıp kül oldu. Külü odanın ortasına döküldü. Aslı Han bunu görünce başladı ağlamaya, herkesi uyandırmaya. Bir de bekçiler varıp durumu paşaya naklettiler. Paşa da durumu öğrenince keşişi çağırttı, türlü eziyetlerle onu katletti.

Aslı Han, feryatlar ederken Halep'teki gelinlik kızlar gelip sordular: "Niçin ağlarsın? Bugün senin gülecek günündür," dediklerinde Aslı Han bakalım kızlara ne dedi?

Aldı Aslı Han:

Görün kızlar benim müşkül halimi
Yandı Kerem beni saldı bu derde
Eğdi kametimi büktü belimi
Yandı Kerem beni saldı bu derde

Bize Hakk'tan bir inayet olur mu
Maceramız hoş rivayet olur mu
Mahşerde görüşmek kısmet olur mu
Yandı Kerem beni saldı bu derde

Sağlığında çekmez idim nazını
Bastı yaktı ciğerimin közünü
Açın mezarını görem yüzünü
Yandı Kerem beni saldı bu derde

Han Aslı'yım ben bu yolda gezerim
Bir derdimi bin deftere yazarım
Şimdi Kerem gibi ben de yanarım
Yandı Kerem beni saldı bu derde

Deyip kesti.

Han Aslı, Kerem'in orta yerde duran külünü kızlara gösterdi. Kızlar parmaklarını ağızlarına alıp kaldılar. Sonra gidip annesine haber verdiler. Annesi ağlayan kızına, "Kızım niçin feryat edersin? Bugün senin gülecek zamanındır," dediğinde Aslı Han bakalım annesine ne dedi?

Aldı Aslı Han:

Nice dayanayım ben bu hasrete
Ana Kerem yandı diye ağlarım
Sevdiceğim saldı beni bu derde
Ana Kerem yandı diye ağlarım

Leyla için Mecnun dağlara düştü
Şirin için Ferhat kayalar deşti
Bize bu ayrılık Mevla'dan geldi
Ana Kerem yandı diye ağlarım

Keşiş babam bu işe sebep oldu
Kerem'in ateşin özüne saldı
Bizim kavuşmamız mahşere kaldı
Ana Kerem yandı diye ağlarım

Ben Aslı'yım görmüş idim düşünü
Akıttım gözümden kanlı yaşımı
Sen çekmiştin otuz iki dişini
Ana Kerem yandı diye ağlarım

Deyip kesti.

Kız böyle söyleyip meydandaki Kerem'in külünü gösterince anası şaşırıp, "A kızım, ne yapalım? Bir iştir olmuş, ne çare, Allah'ın takdiri böyleymiş," deyip kızına teselli verdi. Ama Aslı külün başında kırk gün bekledi. Sonra kül etrafa dağılmaya başladı. Aslı saçını süpürge edip külleri toparlarken saçından tutuşup o da cayır cayır yanarak Kerem'in külüne karıştı.

Bunu görenler gidip paşaya haber verdiler. Paşa da keşişin karısını türlü eziyetlerle öldürdü.

İşte yârân-ı safa, bu iki âşığın cennette düğünleri olsa gerektir. Bizlere de görmek nasip olsun.

Sonra Halep paşası Sofu'yu getirip onu Hasene Hanım'la evlendirdi, kırk gün kırk gece bir büyük düğün eyledi. Sofu iki rekât namaz kılıp eşiyle el ele verdi. Murat alıp murat verdiler. Kalan ömürlerini safa ile geçirdiler. Mevlâyı Teala hazretleri sizleri de bizleri de cennetinde muradımıza nail eylesin. Âmin...

KEREM İLE ASLI

*Kerem der ki sevsem bana ar olmaz
Kötü günde hısım kardeş var olmaz
Biliyorum Aslı bana yâr olmaz
Aklım beni bitmez işe salmıştır*

Halk hikâyeleri sözlü kültürümüzün en önemli mirasıdır. Bu miras içinde en bilinenlerden biri 16. yüzyıldan günümüze ulaşan Kerem ile Aslı'nın hikâyesidir. Farklı dinden olmaları nedeniyle birbirine kavuşamayan iki sevgilinin anlatıldığı hikâye, sevdiğinin peşinden diyar diyar sürüklenen Âşık Kerem'in yürek burkan şiirlerinden oluşur.

Nesiller boyu kendini koruyarak ölümsüzleşen *Kerem ile Aslı* hikâyesi, mutlaka okunması gereken bir klasik...

f/inkilap.yayinlari

t/inkilapkitabevi

ISBN: 978-975-10-3259-1

9 789751 032591

Online alışveriş: www.inkilap.com